מהדורת גרינשפאן

חוברת

דף השבוע

מסכת נזיר חוברת ה

דף יח

DAF A WEEK

דף השבוע

Master the Blatt. Savor the Geshmak.

לע"נ ברוך בענדיט וברכה גרוס ע"ה · BY MR. & MRS. DUVY GROSS

Important points for מסכת נזיר:

- The main פירוש on מסכת נזיר is תוספות, not רש"י. The פירוש הרא"ש is also an important פירוש.
- In the דף השבוע חוברת, we have highlighted the parts of תוספות that are more complex, not just a פירוש. The לומד should therefore focus primarily on the parts of תוספות which are <u>not</u> highlighted.

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי׳ פ״ו מהלכות מרים הלכה ח ופ״ק מס סל״ו יט ופ״ש סמ״ע: יב ב מיי׳ פ״ז מס הלכה ט:

אלא כגון שנבנם בשידה תיבה ומגדל. תמיהא כניקמו במקוס טומא׳ מהימר ונא לקי מכניסה [א] [נלמ] כי מתרין ביה אילמ בשידה וכו׳ פרש ר״ן עליו המעזיבה מפקפק ליה ללמוד [נלמ] מעי שהיתה שהיה מעזיבה לא ללמוד ל״ש דכל היכא דאילעא טומאה התם מעי שהיה:

ובא חבירו ופרע מעליו המעזיבה. דווקא מחום דמי מרעוו מי נמי אס הוא עלמו פרע כי האי גוונא לא מיקניע ליה מי מעי שהיה בפס״ב דשבועות (דף ח.). קאמר אהך מעי דנזיר טומא או דילמא מחום גמירי לה שהיה ל״ש מחו ול״ש בפיס: **הגה״ה טעון גילוח או אין טעון גילוח.** פי׳ מגלמת טומאה ביום אילמ ויטהר מטומאה דקרבן ולאי לא מעי כדתנן בממרי דמעיים קרא לקמן אבל מחגלמת מפקפק ליה לי מעי לגלח בלא קרבן טומאה או לא ללמ מעי גילוח בלא קרבן: **הגה״ה** אבל מגלמת של טהרה ולאי מעי כדמיגנה נזירות של טהרה יגלח ויביא קרבנות טהרה כדין נזיר טהור:

קרבן טומאה הוא דלא מייתי. דמיעטיה קרא לקמן (דף יח.) הא גלוחי מעי מדלא קאמר ואיט מגלח בשביעי אלו: **כמה** טעים קאמר. לגומר כיון דאמן אינו מביא ממילא ידעינן דאינו מגלח להא בהא מניא דתניא: **תנא** שביעי שלו ובל׳ מילי. וכל דבר שתלוי בטהרת ד׳ דהיינו תגלחת וקרבן: אין לי אלא ימי טומאה. פי׳ טומאת מת שאין עולין לו מן המנין דכתיב והימים הראשונים יפלו וכ״ש שאין ימי טומאתו עולים: **ימי חלוטו מנין.** אם נחלט בצרעת בימי נזירותו: ימי חלוטו מגלח ומביא קרבן. לצרעתו: **תאמר** בימי חלוטו שאין מבטל בהם את הקדמים. הא ליכא למימר דהוא גופה נילף מבנין אב שיהיה סותר הקודמים. דהא אמרינן לקמן פ׳ ג׳ מינין (דף מו) [וטמא ראשן] נזרו טומאה סותרת ואין תגלחת סותרת. וה״ה נמי דאמרינן טומאת מת סותרת: **אמרת** ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת. נזיר: **מאי לאו** לתגלחת טומאה. כלומר שיגלח לסוף ז׳ כדין נזיר שנטמא ומחמת שיש לו דין נזיר אחר לענין תגלחת [ב] כדין נזיר: **לא** לתגלחת טהרה. ששערו ראוי להתגלח אחר שישלים נזי טהרה וכ״ש אינו מגלח אפ״ה אינן עולים: **ימי חלוטו.** שאין שערו ראוי לתגלחת נזיר אלא לתגלחת צרעתו שהוא טעון העברת שער קודם שיתחיל למנות נזי׳:

אלא טעמא דמילתא דלרבא: בגון שנבנם בשידה תיבה ומגדל. מחיל כניקמו במקוס טומא׳ מהימר ונא לקי מכניסה [א] [נלמ] כי מתרין ביה אילמ בשידה וכו׳ פרש ר״ן עליו המעזיבה מפקפק ליה ללמוד [נלמ] מעי שהיה מעזיבה לא ללמוד ל״ש דכל היכא דאילעא טומאה התם מעי שהיה: **אלא** חבירו ופרע מעליו המעזיבה. דווקא מחום דמי מרעוו מי נמי אס הוא עלמו פרע כי האי גוונא לא מיקניע ליה מי מעי שהיה בפס״ב דשבועות (דף ח.). קאמר אהך מעי דנזיר טומא או דילמא מחום גמירי לה שהיה ל״ש מחו ול״ש בפיס: **הגה״ה טעון גילוח או אין טעון גילוח.** פי׳ מגלמת טומאה ביום אילמ ויטהר מטומאה דקרבן ולאי לא מעי כדתנן בממרי דמעיים קרא לקמן אבל מחגלמת מפקפק ליה לי מעי לגלח בלא קרבן טומאה או לא ללמ מעי גילוח בלא קרבן: **הגה״ה** אבל מגלמת של טהרה ולאי מעי כדמיגנה נזירות של טהרה יגלח ויביא קרבנות טהרה כדין נזיר טהור:

קרבן טומאה הוא דלא מייתי. דמיעטיה קרא לקמן (דף יח.) הא גלוחי מעי מדלא קאמר ואיט מגלח בשביעי אלו: **כמה** טעים קאמר. לגומר כיון דאמן אינו מביא ממילא ידעינן דאינו מגלח להא בהא מניא דתניא: **תנא** שביעי שלו ובל׳ מילי. כל דבר שתלוי בטהרת ד׳ דהיינו תגלחת וקרבן: אין לי אלא ימי טומאה. פי׳ טומאת מת שאין עולין לו מן המנין דכתיב והימים הראשונים יפלו וכ״ש שאין ימי טומאתו עולים: **ימי חלוטו מנין.** אם נחלט בצרעת בימי נזירותו: ימי חלוטו מגלח ומביא קרבן. לצרעתו: **תאמר** בימי חלוטו שאין מבטל בהם את הקדמים. הא ליכא למימר דהוא גופה נילף מבנין אב שיהיה סותר הקודמים. דהא אמרינן לקמן פ׳ ג׳ מינין (דף מו) [וטמא ראשן] נזרו טומאה סותרת ואין תגלחת סותרת. וה״ה נמי דאמרינן טומאת מת סותרת: **אמרת** ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת. נזיר: **מאי לאו** לתגלחת טומאה. כלומר שיגלח לסוף ז׳ כדין נזיר שנטמא ומחמת שיש לו דין נזיר אחר לענין תגלחת [ב] כדין נזיר: **לא** לתגלחת טהרה. ששערו ראוי להתגלח אחר שישלים נזי טהרה וכ״ש אינו מגלח אפ״ה אינן עולים: **ימי חלוטו.** שאין שערו ראוי לתגלחת נזיר אלא לתגלחת צרעתו שהוא טעון העברת שער קודם שיתחיל למנות נזי׳:

אלא חבירו ופרע מעליו מעזיבה כי גמירין שהייה בבית המקדש אבל אבראי לא או דלמא [א]לא שנא תיקו בעי רב אשי נזר והוא בבית הקברות טעון גילוח או לא כי בעי תגלחת טהור שנטמא דקא ממצא לנזירותיה אבל טמא שנזר לא או דלמא לא שנא ת״ש מי שנזר והוא בבית הקברות אפילו היה שם שלשים יום אינו עולה לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה קרבן טומאה הוא דלא מייתי אבל גלוחי בעי מה טעם קאמר מה טעם אינו מביא קרבן טומאה משום דלא בעי גלוחי ת״ש [ב]אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא טמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין מאי לאו הא לתגלחת זה וזה שוין אבל תגלחת מאי זה מגלח וזה אינו מגלח ליתנייה תנא שביעי שלו וכל מילי ת״ש [ג]אין לי אלא ימי טומאתו שאין עולין לו מן המנין ימי חלוטו מנין ודין הוא מה ימי טומאתו מגלח ומביא קרבן אף ימי חלוטו מגלח ומביא קרבן ומה ימי טומאתו אין עולין לו מן המנין [ד]אף ימי חלוטו אין עולין לו מן המנין לא אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בהן את הקודמין לפיכך אין עולין לו מן המנין תאמר בימי חלוטו שאינו מבטל את הקודמין לפיכך עולין לו מן המנין אמרת ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין ראוי לתגלחת לא כ״ש שאין עולין לו מן המנין מאי לאו תגלחת טומאה לא תגלחת טהרה הכי נמי מסתברא דאי

יכול טומאה [ג] שאין עולין לו מן המנין. פירוש כשנטמא בתת שהרי לא מנה במהרה כמה ימים ונטמא קומר מפילו מנין המנמן כדכתיב והימים הרלמנוים יפלו וכ״ש [ג] שמומן ימים ימים ומלילה ידעינן דלמיס מן המנין ומלילה לא ידעינן דלמיס מן המנין: **אלא** ימי טומאתו. כלכתיב ושזיר לה׳ מם ימי נזרו וקדש את ראשו ביום הטהר דמשמע מטומאת היום ואילך שהיא קרבנותיו (ג) ט) יתכפר ויתמיל למנות לימי נזרו: **ימי חלוטו מנין.** שאם נגמלטע בימי נזירותו והומלטו שלא יהו עולין למנין נזירותו: י) **מה ימי טומאתו מגלח.** תגלחת טומאה ומביא קרבן לפניס: **אף ימי חלוטו.** לכתיב וכפס המטהר את נגדיו וגלח את כל שערו (ויקרא יד) וכתיב ביום השמיני יקח שני כבשים וגו׳ אין עולין לו: **שכן מבטל בהן את הקודמין.** כלכתיב והימים הרלמנוים יפלו: **תאמר בימי חלוטו שאין מבטל בהן את הקודמין.** כגון בנזירות מרובה כלקמן בפרק כהן גדול ונזיר (דף טו:) תנן [ה] לה והומל ואיט מבטל את הקודמין יהו עולים לו ימי חלוטו מן המנין: אמרת ומה נזיר בקבר. נזיר והוא בבית הקברות ששערו ראוי כו׳: **מאי לאו** תגלחת דטומאה. לכיון שהוא ושנה וטבל מגלחין אותו ו״מ לטעון גילוח והכי מסמע מה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת ט) זי אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת טומאה אלא לתגלחת טהרה. **לא תגלחת דטהרה.** אפס לא נכנס לקבר ס״ע נכנס לקבר ונטהר ומה״ב השלים ימי נזרו שהוא טעון גילוח לסוף שלשים דהכי מסמע ששערו ראוי לתגלחת טהרה שאין מגלח תגלחת טומאה אלא תגלחת טהרה יי) מייתי מ) אבל ימי חלוטו ל) אין מגלח תגלחת טהרה אלא תגלחת נזירות לסוף ז׳: **ימי**

שהרי היה אנוס שלא ידע (פ״צ ע״פ שמ״ק): **ס)** יש להוסיף **ראויין לעלות כיון דלא קרינן בהו והימים הראשונים יפלו יותר מימי חלוטו שאין לו תגלחת** כדין נזיר: (פ״צ ע״פ שמ״ק): **ע)** ולפ״ז א״צ להגהת הרש״ש שהגיה ״התחתיה״: **פ)** וכ״ה בדפו״י: **צ)** ולפ״ז א״צ להגהת ר״ב אשכנזי (״חל עליה״ נזירות), ולא להגהת ב״ר (״ימנה״ נזירות): **ק)** וכן בדפו״י ליתא לד״ה מה ימי וכו׳ ולד״ה אף ימי וכו׳, וע״פ הגהת ר״ב אשכנזי צ״ל ״למנין **נזירות שבעת ימי טומאתו**״: והס״ד ומה״ד אין עולין לו שכן מבטל בהן: **ר)** א״מ: **ש)** א״מ. והב״ר הגיה **דמטו**:

מסורת הש״ס עם הוספות

ס) נקמן מג., **ע)** [נקמן יח.], **פ)** שבועות יד:, **צ)** במדבר ה יח.

נחמת הר״ן

ס) ומז׳: **ע)** המעזיבה מעל הקבר שהוא כו׳ **פ)**: **צ)** כדמנן בפרק: **ק)** (כלי) ליתא בכ״י: **ר)** מ״ע ליתא כו׳: **ש)** [קרבן טומאה: **ת)** וכל מילי דטומאת שכב שביעי שלו כו׳ **א)**: **ב)** מלת נתמא מנמק וכ״ע שורה כל״ל **ג)**: **ג)** מלת נתמא מנמק וכ״ע שורה כל״ל **ד)**: **ד)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **ה)**: מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ו)**: **ו)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ז)**: **ח)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ט)**: **י)** מ״ע ליתא כו׳: **כ)** קרבן טומאה: **ל)** מ״ע ליתא בכ״י: **מ)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **נ)**: **ס)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ע)**: **פ)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **צ)**: **ק)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ר)**: **ש)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ת)**: **א)** מכניסה וכי מתרין. **ב)** מלת שתחת מנמק וכ״ע מה שבטל **ג)**: **ג)** מלת נתמא מנמק וכ״ע שבטל אותן כל״ל **ד)**: **ד)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **ה)**: מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ו)**: **ו)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ז)**: **ח)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ט)**: **י)** מ״ע ליתא כו׳: **כ)** קרבן טומאה: **ל)** מ״ע ליתא בכ״י: **מ)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **נ)**: **ס)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ע)**: **פ)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **צ)**: **ק)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ר)**: **ש)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ת)**: **א)** מכניסה וכי מתרין. **ב)** מלת שתחת מנמק וכ״ע מה שבטל **ג)**: **ג)** מלת נתמא מנמק וכ״ע שבטל אותן כל״ל **ד)**: **ד)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **ה)**: מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ו)**: **ו)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ז)**: **ח)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ט)**: **י)** מ״ע ליתא כו׳: **כ)** קרבן טומאה: **ל)** מ״ע ליתא בכ״י: **מ)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **נ)**: **ס)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ע)**: **פ)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **צ)**: **ק)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ר)**: **ש)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ת)**: **א)** מכניסה וכי מתרין.

פי׳ הרא״ש

שיעור השתחואה והלכה למשה מסיני הוא: **אי דאמרו ליה לא תנזור למה לי שהייה.** כיון דכמדד סמא עצמו: **ופרע עליו המעזיבה.** כמו [ד] ופרע ראש האשה. שגלהו מתחתיו שהסיר [ד] את מעזיבת השידה [ד] ולא מצי למימר כגון שנכנס לבית הקברות שוגג והתרו בו לצאת. דאמרינן בשבועות כי כגון שהייה (באולם) [באונס] הוא דגמירי: **קרבן טומאה הוא דלא מייתי אבל גלוחי מגלח.** מדלא קתני אינו מגלח דהוי רבותא טפי: **מה טעם קאמר.** כלומר כיון דתנא אינו מביא טומאה ממילא ידעינא דאינו מגלח דהא בהא תליא: **תנא** ד׳ וכל מילי. כל דבר שתלוי בטהרת ד׳ דהיינו תגלחת וקרבן: אין לי אלא ימי טומאה. פי׳ טומאת מת שאין עולין לו מן המנין דכתיב והימים הראשונים יפלו וכ״ש שאין ימי טומאתו עולים: **ימי חלוטו מנין.** אם נחלט בצרעת בימי נזירותו: **תאמר** בימי חלוטו שאין מבטל בהם את הקדמים. הא ליכא למימר דהוא גופה נילף מבנין אב שיהיה סותר הקודמים. דהא אמרינן לקמן פ׳ ג׳ מינין (דף מו) [וטמא ראשן] נזרו טומאה סותרת ואין תגלחת סותרת. וה״ה נמי דאמרינן טומאת מת סותרת: **אמרת** ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת. נזיר: **מאי לאו** לתגלחת טומאה. כלומר שיגלח לסוף ז׳ כדין נזיר שנטמא ומחמת שיש לו דין נזיר אחר לענין תגלחת [ב] כדין נזיר: **לא** לתגלחת טהרה. ששערו ראוי להתגלח אחר שישלים נזי טהרה וכ״ש אינו מגלח אפ״ה אינן עולים: **ימי חלוטו.** שאין שערו ראוי לתגלחת נזיר אלא לתגלחת צרעתו שהוא טעון העברת שער קודם שיתחיל למנות נזי׳:

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה מה טעם קאמר. מה טעם אינו מגיח: **(ו)** ד״ה תנא ימי וכו׳ שהכיל קרבנותיו ונתכפר יתחיל למנות:

גליון הש״ס

גמ׳ אין לי אלא ימי טומאתו. עי׳ לקמן דף ט ע״ש:

הגהות מהר״ב רבינוביץ

א) מכניסה וכי מתרין. **ב)** מלת שתחת מנמק וכ״ע מה שבטל **ג)**: **ג)** מלת נתמא מנמק וכ״ע שבטל אותן כל״ל **ד)**: **ד)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **ה)**: מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ו)**: **ו)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ז)**: **ח)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ט)**: **י)** מ״ע ליתא כו׳: **כ)** קרבן טומאה: **ל)** מ״ע ליתא בכ״י: **מ)** מלת לעלין מנמק וכ״ע מה שבטל **נ)**: **ס)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ע)**: **פ)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **צ)**: **ק)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ר)**: **ש)** מלת יכול מנמק וכ״ע מה שבטל **ת)**: **א)** מכניסה וכי מתרין.

הגהות וציונים

ס) צ״ל **מפרש** (ברכת ראש): **כ)** צ״ל שיצא **משידה כשפרש מעליו** (כ״ר): **ג)** צ״ל טומאתו (הגר״ב אשכנזי): **ד)** יש להוסיף **צפורא** (הגר״ב אשכנזי): **ה)** צ״ל **ודאי** (הגר״ב אשכנזי): **ו)** יש להוסיף **לו** (הגר״ב אשכנזי): **ז)** יש להוסיף

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.

דאי סלקא דעתך תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. והכתיב וכהן המטהר את מגדיו וגו׳ והתם דיקא דקא מייתי ומה נזיר נקבר כו׳ שיכי קאמי והא זה וזה לשון למגלחת: לעולם לימא לך מגלחת דטומאה (ו) כיון שהוחה ונפה וטבל ממגלת בשמיני שלו והאי דאי ס״ד תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת קתני ת״ש ואם ראש נזרו [א]בטהור שנטמא הכתוב מדבר שהוא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר [ב]שאין טעון העברת שער והבאת ציפרין והלא דברים ק״ו ומה טהור שנטמא טעון העברת שער והבאת ציפרין מי שהיה טמא מתחלה אינו דין שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ת״ל ואם ראש נזרו במי שהיה טהור ונטמא הכתוב מדבר שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר ש״מ מאן תנא הא דת״ר [ג] אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין א״ר חסדא רבי היא דאמר רבי אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא האמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא [ד]מאי רבי ומאי ר׳ יוסי ברבי יהודה דתניא [ה]וקדש את ראשו ביום ההוא [ו]ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר ביום תגלחתו והא דתנן [ז] נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא אמר רב חסדא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי [ח]חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (ומני ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא [ט]) כיון דלא יצא שעה הראויה להביא קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי תימא רבי היא [י] אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (וחזר ונטמא בשביעי) כולהו [יא] טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראויה להביא קרבן [יב] מאי טעמא דרבי אמר קרא [יג] וכפר עליו מאשר חטא על הנפש והדר וקדש את ראשו ורבי יוסי ברבי יהודה אם כן ליכא קרא וקדש את ראשו ביום

ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. קשה ימי מלוטו כדכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו מכל מגלחת דטהרה ליה מיהו מלוטו כדכתיב וכבס בגדיו וגלח את כל שערו מכל מגלחת דטהרה ליה [יד] כיון דמטהר דגם מגלחת שניה ממגלחת אחר ימי ספרו מתוך טומאתה הוא מגלחה שגם ימי ספרו מטומאת מדם ממגע: **לא תגלחת טומאה** דנזירות קתני. לעולם לעולם לימא לך מגלחת דטומאה דקאמרת דימי מלוטו ימי ליכא מגלחת דטומאה לא מגלחת דנזירות קתני ת״ש [טו] ואמה ראש נזרו בטהור שנטמא הכתוב מדבר שהוא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר ש״מ מאן תנא הא דת״ר אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין א״ר חסדא רבי היא דאמר רבי אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא האמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא [טז] מאי רבי ומאי ר׳ יוסי ברבי יהודה דתניא [יז] וקדש את ראשו ביום ההוא [יח]ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר ביום תגלחתו והא דתנן [יט] נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא אמר רב חסדא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי [כ]חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (ומני ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא [כא]) כיון דלא יצא שעה הראויה להביא קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי תימא רבי היא [כב] אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (וחזר ונטמא בשביעי) כולהו [כג] טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראויה להביא קרבן [כד] מאי טעמא דרבי אמר קרא [כה] וכפר עליו מאשר חטא על הנפש והדר וקדש את ראשו ורבי יוסי ברבי יהודה אם כן ליכא קרא וקדש את ראשו ביום

טהרה כבר מצינו לה טומאה מחריתי ולא הוה בעי נטמא בשמיני דהשתא ולאי טומאה מחריתי היא לחכמת לה אל עליה נזירות טהרה ומכל מקום פוטר עצמו מקרבן טומאה מחר כיון שנטמא בשמיני ולא יצתה אחת ביום שראוי הוא להביא קרבנות ביום שמיני: **דאי** רבי. לימה לימו ממתין למנות נזירות טהרה עד יום שמיני: בולה טומאה אריכתא היא. ללא נלמה עדיין להמתין נזירות והוי כאילו נטמא בשמיני וממלי קרי ליה טומאות הרבה ולא נטמא בשמיני כו׳ כיון דיליף לשעה שראוי להביא קרבנותיו והוי [כו] נטמא מחר בשמיני דולאי נרין להביא קרבן טומאה מחר: **דכתיב** מאשר חטא על הנפש. וכתיב בהאוא קרא לגלחר וקרא לשעה ביום הזה פי׳ ביום שכיפר עליו להיות בשמיני: **אם** כן ליכא קרא וקדש את ראשו. ופשיטא לשמיני דקיימיין היה לילי ביום הזה לו לי מה לימו ענין לשמיני אלא לומר שיתחיל למנות מו ביום שכיפר עליו להיות בשמיני: מנהו לשמיני להיות למשדי משמיני

ורבי

ורבי

ו) לעיל יז:, ג) [כריתות כ:]. ג) כריתות ט., 7) רש״י מסכת כלים.

ו) דכתיב: ב) מילוחו אינו דין: ג) כדלמרי: ד) שער ליתא בכ״י: ה) לעיל [ו]. ו) שמצינו בו קרבן מלו מנה דנזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין אמר רב חסדא רבי היא דאמר אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר׳ יוסי מלוטו אינו דין שיהא קרבן מלוטו שלו עולה לו מן המנין אמר רב חסדא רבי היא דאמר אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא האמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא ז) מאי רבי ומאי ר׳ יוסי ברבי יהודה דתניא ח) וקדש את ראשו ביום ההוא ט) ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר ביום תגלחתו והא דתנן י) נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא אמר רב חסדא ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (ומני ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא יא) כיון דלא יצא שעה הראויה להביא קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי תימא רבי היא יב) אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (וחזר ונטמא בשביעי) כולהו יג) טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראויה להביא קרבן יד) מאי טעמא דרבי אמר קרא טו) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש והדר וקדש את ראשו ורבי יוסי ברבי יהודה אם כן ליכא קרא וקדש את ראשו ביום

ו) רש״י ד״ה לעולם וכו׳ ולאי דקאמר ימי מלוטו ל״ל ומימה פריך ממתק: (ב) בא״ד כשהוא מתגלח מעכשיו: (ג) ד״ה נזיר וכו׳ נזירות אינו דין כו׳ הס״ד ומ״ש מ״ש מי שמקדיש: (ד) ד״ה מאי מיש הס״ד ומ״ש מ״ש מי שמקדיש: ה) ד״ה וקדש שמואל: (ו) ד״ה ביום תגלחתו וכו׳ וגילה ראשו ל״ל ומימה אם שמואל: (ז) ד״ה כגון שנטמא וכו׳ טהרה ליה טומאה מריבתא הס״ד ומ״ש מ״ש דלי מליף וכו׳ ואינו מיש וכו׳ אלא קרבן אחד דאליבא דרבי יוסי דנטמא ביום שמיני וכו׳ מתמיה קרבן על כל אחד ל״ל והס״ד ומימה דלי ממתק: (ח) ד״ה כגון שנטמא ביום שמיני וכו׳ אלא קרבן אחד דאליבא דרבי יוסי דנטמא ביום שמיני וכו׳ מתמיה קרבן על כל אחד ל״ל והס״ד ומימה דלי ממתק:

א] ומאי ונטמא ביום ז׳ דטומאה וכו׳. נ״ב פי׳ ש״מ: ב] דף ב׳. נ״ב ל״ל. ולא כמילופי גרסאות לעיל] שהגיהו ממנ. תורת משיח:

ב] ראשונים וכת״ש כשביעי הוא דחיילא: ג] ס״א ל״ב (גליון): ג] ע״פ דפוס ויניציאה (שם ליתא מכאן עד ״וחזר ונטמא בשמיני״, והגירסא שלפנינו מובאת שם ב״לישנא אחרינא״ בע״ב) יש להוסיף כיון דאמי נזירות דטהרה עד שביעי לא חיילא עליה: ד] צ״ל בולה (דפ״ו): ה] ע״פ דפ״ו יש להוסיף ונתחייב על כל אחת ואחת ש״ט ר׳ יוסי בר׳ יהודה היא: ו] ״שאין טעון העברת שער שמע מינה״ נפחק (ברכת ראש): ז] צ״ל למנין (כ״ר): ח] יש להוסיף עוד (כ״ר): ט] צ״ל שתזקיקנו (הגר״ב אשכנזי): י] ״משביעי״ מיותר (כ״ר): כ] צ״ל ומשכחת לה. פי׳ טומאה (הגר״ב אשכנזי): ל] צ״ל הוי (הגר״ב אשכנזי): מ] וכ״ה בדפוס: נ] בדף שבתחלת המסכתא בדפוס פפד״מ:

יג א מיי׳ פ״ו מהל׳ מילות הלכה ג:
יד ב מיי׳ שם הלכה ח:
טו ג מיי׳ שם הל׳ ז:
טז ד מיי׳ שם הל׳ טו וע״ש פכ״מ:

טהרה: מה טהרה שנטמא וכו׳. אע״פ שתחלתו היה טהור כ״ש טמא שקבל עליו נזיר בטומאה: **ביום הבאת קרבנותיו.** דהיינו יום ח׳ אז מתחיל קדוש ראשו דהיינו גידול שער לנזירות טהרה דכתיב קדוש יהיה גדל פרע: **רבי יוסי בר׳ יהודה אומר ביום תגלחתו.** היינו בד׳ ולקמן מפרש טעמייהו: **מני** ר״י בר׳ יהודה [היא] דאמר נזיר טהרה מד׳ הוא דחזילה. הלכך קרי ביה טומאות הרבה כי כבר התחיל למנות נזירו׳ טהרה ומ׳ אינו מביא אלא קרבן א׳ דכיון דעדיין לא יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן אבל לרבי דאמר נזי׳ דטהרה לא חיילא עד ח׳ אם נטמא בד׳ חדא טומאה אריכתא היא ואם נטמא בח׳ הרי יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן וב׳ קרבנות בעי למיתי: **ה) אימתי וקדש את ראשו בזמן שכפר.** כלומר בזמן הראוי לכפרה אף אם לא כפר: **א״ב** לימא קרא וקדש את ראשו. ותו לא וממילא ידענא דאוכפר קאי:

ה) נרפה דק היה גירסתו נמי.

א) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ: [במדבר ו, ט]

ב) וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: [במדבר ו, יא]

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.

ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו ענין לשביעי ורבי נמי הכתיב ביום ההוא אמר לך רבי ההוא להכי הוא דאתא לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורב חסדא מאי דוחקיה לאוקמיה כר' יוסי ברבי יהודה לוקמה כגון דנטמא [ב] דחזיא בליל שמיני ורבי היא מדלא מוקים לה כרבי לימא קסבר [ג] לילי' לאו מחוסר זמן הוא אמר רב אדא בר אהבה [ד] הא בהא תליא אי אמרת לילי' מחוסר זמן אימת מיחזי לקרבן לצפרא נזירות [ה] נמי לא חיילא עד צפרא ואי אמרת לילי' אינו מחוסר זמן נזירות טהרה חיילא מאורתא: [ו] גופא נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשמיני אינו מביא אלא קרבן אחד ונטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד מתחיל ומונה מיד [ז] דברי ר' [ח] אליעזר וחכ"א [ט] קרבן אחד על הכל עד שיביא חמאתו הביא חמאתו ונטמא והביא חמאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד [י] הביא חמאתו ולא הביא אשמו מונה [יא] ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחמאתו עיכבתו [יב] כן אשמו מעכבו בשלמא לרבי [יג] אליעזר אמר קרא [יד] וקדש את ראשו ביו' ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו אלא רבי ישמעאל ההוא למה לי אמר לך ההוא אע"פ שלא הביא עולתו ורבנן עולה לא בעי מיעוטא דורון בעלמא הוא מאי מעמיהו דרבנן דתניא [טו] והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם מה ת"ל לפי שמצינו שכל אשמות שבתורה שהן מעכבין יכול אף זה מעכבו ת"ל

אע"פ ביום ההוא למה לי. דממילא ידעינן דמשמיני קאי שלא הביא קרבנותיו. דפשטיה דקרא משמע דלא מייל עליה נזירות עד שיכפר בעולה ומהאי דכתיב בקרא [קדש] וקדש לרבות והמתה אמי יתורת דיום ההוא למשמועינן למייל עליה נזירות ביום שמיני מע"פ שלא הביא קרבנותיו:

לוקמה נרבי ובגון שנטמא בליל שמיני. דמייל עליה נזירות קודם הבאת קרבנותיו וכ"ג [דמוקי] פי' כיון [דמרבינן] לרבי ביום השמיני מע"פ שלא הביא קרבנותיו ס"כ גם בליל שמיני מייל עליה נזירות ושייך ליום שמיני ומעתה נוקי למתני' כרבי דנטמא בליל ז' דיכון דמייל עליה נזירות ומ"מ פוטר עצמו בקרבן אחד לפי שלא יפה שעה אחת הראשונה להביא קרבנותיו לתין מקריבין קרבנות בלילה מיום טומו[ו] מלמה מוקי לה דכי ניימא קאכיר ליליא ולא מחוסר זמן ובליל שמיני אינו יכול להקריב קרבנותיו ולא יפטר בקרבן טומאה אחד: **הא** בהא תליא. ולא מצי אתיא כרבי: **ה"ג** אי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מיתחי קרבן עד צפרא נזירות נמי לא חייל עד צפרא. דנפיק וקדש כתיב בשעה שראויה להביא קרבן מייל נזירות טהרה מלילה כי היו טומאות הרבה מלילה טומאה מריחתא: ואי קסבר לילה לאו מחוסר זמן. להמתני' שעה שראויה להקריב בליה נזירות נמי מייל מתמהה ומייתי קרבן טומאה על כל אחד ואחד: **איתי** ספריס דגרסי ביה גופא נטמא בשביעי כו' ולא גרסינן דבכולה הש"ס לא גרסינן גופא אלא כשהש"ס הביא מימרא או כריתא תמיה ומייתי לומה מגב גרגא אי מחד ומומר גופא לפרש המימרא או הכריתא אבל בריתא[ז] לא הביא הש"ס כלל לעיל אלא מלימת שהש"ס לעיל דקתמר מילתא שנטמא בשביעי:

אינו מביא אלא קרבן אחד. מע"ג דס"ל למייל עליה נזירות טהרה משביעי כיון דנטמא עד שלא מייל עליה נזירות טהרה להביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני ושוב בז' כיון שלא הספיק להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד:

מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וכו'. לכאורה הוה ממצע דממתחיל מניין נזירות טהרה שלו בשמיני[ט] אלא לר' אליעזר דאמר לעיל מייל עליה נזירות טהרה שלו אלא בשמיני ש"מ כי נטמא בשמיני לא סותר אלא אחד ומשמיע לרבי אליעזר [כדתנן][כ] בתמני' ר"ש אומר לא [בו] יום אלא מתחיל ומונה מיד בשביעי לאו מייל עליה נזירות טהרה מכי הזה וטבל (מכי הזה ועבל) וכי נטמא בשמיני סותר ג' ימים ומתחיל שפיר נקרבן[כא] ובטומאה לרבי אליעזר: **וחכ"א** קרבן אחד על הכל עד שיביא חמאתו כו'. לגבן קמיבעי ליה אלא מייל נזירות טהרה עליה עד שיביא חמאתו ולא הביא אשמו מונה. מיהו דטהרה אבל לא מם לא הביא חמאתו אינו מונה לעולה אין מתחילין למנות לנזירות טהרה עד שיביא חמאתו אחר שיביא אשמו[כב] ונטמא בשביעי כו' ואפילו אלא הביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני ושוב בז' כיון שלא הספיק להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד:

לשעה הרחוקה להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד:

מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וכו'. לכאורה הוה ממצע דממתחיל מניין נזירות טהרה שלו בשמיני[ט] אלא לר' אליעזר דאמר לעיל מייל עליה נזירות טהרה שלו אלא בשמיני ש"מ כי נטמא בשמיני לא סותר אלא אחד ומשמיע לרבי אליעזר [כדתנן][כ] בתמני' ר"ש אומר לא [בו] יום אלא מתחיל ומונה מיד בשביעי לאו מייל עליה נזירות טהרה מכי הזה וטבל (מכי הזה ועבל) וכי נטמא בשמיני סותר ג' ימים ומתחיל שפיר נקרבן[כא] ובטומאה לרבי אליעזר: **וחכ"א** קרבן אחד על הכל עד שיביא חמאתו כו'. לגבן קמיבעי ליה אלא מייל נזירות טהרה עליה עד שיביא חמאתו ולא הביא אשמו מונה. מיהו דטהרה אבל לא מם לא הביא חמאתו אינו מונה לעולה אין מתחילין למנות לנזירות טהרה עד שיביא חמאתו אחר שיביא אשמו[כב] ונטמא בשביעי כו' ואפילו אלא הביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני ושוב בז' כיון שלא הספיק להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד:

וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חמאתו ולא הביא אשמו מונה. מיהו דטהרה אבל לא מם לא הביא חמאתו אינו מונה לעולה אין מתחילין למנות לנזירות טהרה עד שיביא חמאתו אחר שיביא אשמו[כב] ונטמא בשביעי כו' ואפילו אלא הביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני ושוב בז' כיון שלא הספיק להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד:

בשלמא ר' אליעזר אמר קרא וקדש ראשו ביום ההוא. מיתיב מיום ההוא להלאה מכאן ואילך שלא הביא קרבנותיו[כג]. מתחיל למנות מכו ביום ולרבנן אחת לא היה הסוח אע"פ שלא הביא את דינן [ר"ת][כד] [ב] שם אליעזר. ממקן:

גליון הש"ס

גמ' הביא חמאתו. עיין לקמן דף נו ע"ב תד"ה ושופרין. תוס' ד"ה מתחיל ומונה מיד כו' אלא א"א ליזכור כן. ע' לקמן ד' נד ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אליעזר. נמחק. (ובסה"ל ל"ה שנתקנו שנתקנו שם לגרסה דיון ר"ת)[כ]: (ב) שם אליעזר. נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אליעזר. נמחק. (ובסה"ל ל"ה שנתקנו שנתקנו שם לגרסה דיון ר"ת)[כ]: [ב] שם אליעזר. נמחק:

מסורת הש"ס עם הוספות

(ג) [מגילה ט:] ומס שמואל]. (ד) [מנחת קלח: וש"נ]. (ה) [לקמן נד.]. (ו) [שבועות נט. ע"ש ערכין כח. ע"ם]. (ז) ת. (ב"ר). (ח) זבחים צח. ד"ה מתחיל. (ט) כנ ע"ב.

נוסחת הריב"ן

(ב) ונו כרבי[ב]: (ג) דנקטו בה נגד זיבה ממקמת: (ד) שם: (ה) ממוכר זמן הוא להקדים לילי שמיני נמי הוי שעה שראויה להביא קרבן ולא נטמא בשמיני היה[כד] שמיני מיתחיל קרבן על כל אחת ואחת. (ו) [שבועות יח:]: (ז) ובמ"ב כתוב כאן מה"ל וה"ג ומכ"ש קרבן על כל אחת ואחת. (ח) ומע"פ: (ט) ומכ"ש כתוב כאן מה"ל וה"ג ומכ"ש קרבן מ' על הכל עד שיביא חמאתו הביא חמאתו ונטמא בשביעי חזר ונטמא בשמיני הביא חמאתו ונטמא בשמיני חזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחת ואחת. (י) [ע"ש כי נראה ע"ש]: (יא) שם: (יב) [ע"ש כי כתוב כאן כמו שכתוב כאן בשמיני כל האשמות שבתורה שהן מעכבין כלומר שאם כשרואה לעניין כך]: (יג) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יד) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (טו) שם:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' מילה מאוחרת תנו רבנן נטמא בשביעי]: (ז) שם כך אמתי מעכבו: (ח) רש"י ד"ה וכו וכן אמתי ופי' נוקמה וכו' ונשמעה לה לרבי לילית נמי מעכבת אשמות (ט) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (י) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יא) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יב) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יג) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יד) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (טו) שם:

הגהות הגר"א

(ג) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ד) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ה) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ו) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ז) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ח) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (ט) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (י) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יא) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יב) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יג) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (יד) [ע"ש כי נראה לי מגיה]. (טו) שם:

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ו מהלכות מחוסרי הלכה טז: יח ב מיי' שם הל' יג:

תורה אור השלם

א) וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: (במדבר ו, יא)

ב) וְהֵזִיד לֹא אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כִּבְשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: (במדבר ו, יב)

הגהות וציונים

[ו] רבינו בצלאל אשכנזי מוחק "דנטמא", וכמו ברש"י, רע"ז, תוס'.

[ב] רבינו בצלאל אשכנזי הגיה נזירות **טהרה** (במקום נזירות "טומאת" בדפוסי"): [ג] צ"ל ואם (ב"ר): [ד] צ"ל קרבנותיו (ב"ר): [ה] צ"ל זכי (ב"ר): [ו] יש להוסיף זו (הגר"א אשכנזי): [ז] יש להוסיף **שהיא** (הגר"ב אשכנזי): [ח] "אלא" ט"ס (רע"א): [ט] אורח מישור. ונראה שבהגהות רבינו בצלאל אשכנזי הגה: לר' אליעזר **ברבן** (דפוסי) דבמתני' **אין אליעזר** אלא **בן מתחיל** אלא מתחיל: [י] רבינו בצלאל אשכנזי ל"ג "קצתי". והברכת ראש גודפו לפני התיבות "יום הראוי": [יא] יש להוסיף **ויביא קרבנותיו** (פ"צ ע"ש שמ"ק): [יב] יש להוסיף **דאמא בעי עד שיביא חמאתו או חטאת ואשם** (פ"צ ע"ש תוספי הרא"ש בשמ"ק): [יג] "כתיב" מיותר (פ"צ ע"ש שמ"ק): [יד] וכ"ה בדפוסי: [טו] צ"ל **בליל** (הגר"ב אשכנזי): [טז] וכן הגיה רבינו בצלאל אשכנזי: [יז] רש"י. ועי' ראשונים: [יח] עי' ספר ב"ר: [יט] א"מ:

פי' הרא"ש

ביום ההוא למה לי תנהו ענין לד'. כלומר ביום ההוא של תגלחתו לוקמה כר' וכגון שנטמא בליל ח'. דקרי ביה טומאת הרבה דמתחיל ליל ח' הלה עליו נזירות טהרה והדא קרבן הוא דמייתי דאכתי לא יצאת שעה שיראוי להביא קרבן עד למחר. ומדלא מוקי לה הכי ש"מ קסבר לילה לאו מחוסר זמן דכל דבר שזמנו ביום מתחלת הלילה יש לו דין היום אע"פ שאינו מביא קרבן בלילה הילכך מביא ב' קרבנות: **הא בהא תליא.** לכאורה לא מצית למפשט דלילה לאו מחוסר זמן הוא מדלא אוקמא כר' דאפי' אי לילה מחוסר זמן לא מצי לאוקמה כר': **דאי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מחזי לקרבן נזיר מצפרא טהרה נמי לא חיילא עד צפרא.** דיכפר ויקדש את ראשו בשעה הראויה להביא קרבן חייל עליה נזיר טהרה וכי נטמא בליל שביעי חזר ונטמא בשמיני וכי נטמא בשמיני חזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד. ואיכא מתניתין דקתני **ביום ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו.** כלומר אע"פ שלא הגיע זמן הבאת קרבנותיו דהיינו משביעי וכדדריש ר"י בר' יהודה לעיל. ואיבעי מתניתין ר"י בר' יהודה ור"א משביעי הוא דחיילא נזי' טהרה ור' סבר דמת' הוא דחיילא נזי' טהרה אע"פ שלא הביא קרבן. ורבנן סברי דלא חיילא עד שיביא חטאתה. ור' ישמעאל אומר אפילו אשמו. וא"ת הא דקאמר דב חסדא לעיל אי בנטמא בח' וחזר ונטמא בח' הרי יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן מגליה דר' דלא כרבנן ודלא כר' ישמעאל[ל]. וי"ל דלישנא דמילתיה דר' משמע ליה הכי מדקאמר ביום הבאת קרבנותיו כסתם ולא פירש עד שיביא חטאתו או אשמו. משמע דהיום גורם אע"פ שלא הביא כלל: **ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו.** ודקדק את ראשו כתיב[כב] בתר כ' תורים או ב' בני יונה כתיב וקודם אשם לומר לך אפילו לא הביא אשמו. (דמסילא) [דמעולה] סליק: **דעולה** דורון

ורבנן עולה לא בעיא מיעוטא דדורון בעלמא הוא. ות"מ מ"ע דכל דמעלמל קרא לא מצי לאוקמה כר': **דאי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מחזי לקרבן נזיר מצפרא טהרה נמי לא חיילא עד צפרא.** דיכפר ויקדש את ראשו בשעה הראויה להביא קרבן חייל עליה נזיר טהרה וכי נטמא בליל שביעי חזר ונטמא בשמיני וכי נטמא בשמיני חזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד. ואיכא מתניתין דקתני **ביום ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו.** כלומר אע"פ שלא הגיע זמן הבאת קרבנותיו דהיינו משביעי וכדדריש ר"י בר' יהודה לעיל. ואיבעי מתניתין ר"י בר' יהודה ור"א משביעי הוא דחיילא נזי' טהרה ור' סבר דמת' הוא דחיילא נזי' טהרה אע"פ שלא הביא קרבן. ורבנן סברי דלא חיילא עד שיביא חטאתה. ור' ישמעאל אומר אפילו אשמו. וא"ת הא דקאמר דב חסדא לעיל אי בנטמא בח' וחזר ונטמא בח' הרי יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן מגליה דר' דלא כרבנן ודלא כר' ישמעאל[ל]. וי"ל דלישנא דמילתיה דר' משמע ליה הכי מדקאמר ביום הבאת קרבנותיו כסתם ולא פירש עד שיביא חטאתו או אשמו. משמע דהיום גורם אע"פ שלא הביא כלל: **ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו.** ודקדק את ראשו כתיב[כב] בתר כ' תורים או ב' בני יונה כתיב וקודם אשם לומר לך אפילו לא הביא אשמו: **אע"פ שלא הביא עולתו.** (דמסילא) [דמעולה] סליק: **דעולה** דורון

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.

עין משפט
נר מצוה

יט א מיי' פ"ט מהלכות נזירות הלכה יא [וער' נמ"ל]:
כ ב מיי' שם פ"ט הל' י:

תורה אור השלם

א) וְהִזִּיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: [במדבר ו, יב]

ב) וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: [במדבר ו, יא]

ת"ל [א] והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר והזיר והביא ° אימתי הזיר בזמן שהביא מאן תנא להא [ב] דת"ר [א] אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא מאי קסבר אי קסבר [ג] בעל מיעקר עקר חטאת העוף נמי לא לייתי אי קסבר בעל מיגז גייז עולת העוף נמי לייתי לעולם קסבר בעל מיעקר עקר ור' ישמעאל סבר לה כר' אלעזר הקפר [ד] דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה ת"ל [ב] וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה והא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא: יצא ונכנס עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל [ה] כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנס הוא דעולין לו מן המנין לא נכנס אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנס עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב [ו] מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [א] והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר
אמר

רש"י

ת"ל והזיר לה' את ימי נזרו והביא א) [כבש בן שנתו לאשם]. לפיכך הקדים הכתוב והזיר להבאת אשמו לומר לך אע"פ שלא הביא הזיר: אימתי הזיר. אימתי מתחיל למנות ימי נזירות בזמן שהביא: מאן תנא להא דת"ר האשה שנדרה כו' ואינה מביאה עולת העוף. למאן איצטריך למיתני דאינה מביאה עולת העוף: אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא. דלדידיה חשיב ליה עולת העוף דאי לרבנן לא איצטריכא ליה למיתני שאינה מביאה עולת העוף דהא אמרינן עולת העוף לא מיעכבא דלא אתיא אלא משום דורון בעלמא ב) ופשיטא שאינה צריכה להביא: לשון אחר אמר לנו המורה אמר רב חסדא [א] ר' ישמעאל היא ומאי קסבר כו': מיגז גייז. דמהשתא ואילך לא מיחייבא בנזירות עולת העוף נמי לייתי ג): לעולם ד) מיעקר עקר. והאי ה) דמביאה חטאת העוף ו) לא משום נזירות אלא משום שנזרה עצמה מן היין: וסבר לה כרבי אלעזר הקפר. אבל עולת העוף לא ז) אתיא ליה אלא משום נזירות והילכך מיתוקמא לה כר' ישמעאל ולא כרבנן דאי רבנן כיון דאמרי משום דורון בעלמא קמייתי ליה ולא משום נזירות הכא נמי מצי מייתי ליה ולית ביה משום הבאת חולין לעזרה אבל לרבי ישמעאל כיון דמשום חובה קמייתי ליה ובעל מיעקר עקר ליה אי אפשר ליה להביא עולת העוף דאי מייתי ליה נמצא שמביא חולין לעזרה: והא האי קרא בנזיר טמא כתיב ואנן ח) אפילו נזיר טהור קאמרינן. דקרי חוטא משום שציער עצמו מן היין: לר"א הקפר נזיר טהור נמי הוי חוטא. ט) ודין הוא דהוה ליה למיכתביה להאי וכפר עליו מאשר חטא על הנפש בנזיר טהור והאי דכתביה בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא שכבר הזיר עצמו מן היין ועכשיו שונה בחטא שהיה לו להזהר מן הטומאה ונטמא: משום דיצא. בתמיה חל עליו נזירות והא הוי טמא י) בזמן שעמד בבית הקברות: אמר שמואל כגון שיצא והזה כו'. (א) כדמפרש לעיל: ואלא כי נכנס. ונטמא אמרינן דעולין לו מן המנין וחל עליה נזירות דטהרה הא לא נכנס והוי טהור אין עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה אדרבה כי לא נכנס והוי טהור כ"ש דחל עליה נזירות דטהרה: אלא אפילו נכנס. דס"ד דכיון דנכנס הו"ל כמעיקרו כ) שנזר והוא בבית הקברות ולא יהו עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה קמשמע לן כיון שילא והזה ושנה וטבל ל) דהו"ל נזיר טהור מ) וחיילא עליה נזירות דטהרה ואי הדר איטמי מביא קרבן טומאה:
אמר

תוספות

וי"ל משום דרמי לא לדכר במילתיה [ב] כ"א דבהבאת קרבן הכתוב מדבר משמע דלא קפיד עליה אלא איום שמיני ולמעוטי שביעי דבר פלוגתי' אבל הני תנאי מפרשי דמיחל נזירות תלוי בקרבנות עצמו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **ת"ל** והזיר והביא אשמו אע"פ שלא הביא אשמו והזיר. פירוש חייל עליה נזירות טהרה דבהכי מישתעי קרא וא"ת אם כן לרבנן ההוא למה לי תיפוק ליה מוהזיר ברישא והדר והביא [ג] וי"ל אי לאו ההוא הוה דרשינן [והזיר [א]] לרבות אע"פ שלא הביא עולתו ולעולם אשם מעכב כתב רחמנא ההוא ומגלי דאית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומש"ה צריכי למיכתב תרתי: **ונטמאה.** והפרישה שתי תורים אחד לעולה ואחד לחטאת ואשם בהמה להביא קרבנות נזיר טמא ואח"כ היפר לה בעלה ונמצא שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: **אמר** רב חסדא ר' ישמעאל היא. דמרבה לעיל מההוא אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת נזיר לאו דורון הוא וכפרה תלויה בה דאי כרבנן דאמרי לעיל עולה דורון הוא אמאי לא תביא עולת העוף אע"פ דהפר לה בעלה ואינה נזירה אין כאן [ה] חולין דכל אימת מצי [ג] לאיתויי מייתי דורון [אלא] ודאי רבי ישמעאל היא דסבירא ליה עולה דנזיר לאו דורון הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דורון הוא והיכי מייתי חטאת כי הפר לה ואין [ד] כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"א הקפר דצריכה כפרה על שהפרישה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת [ד] באה על הספק גם כאן בעלילה כל דהוא מביאה חטאת העוף אבל עולת העוף כיון דלאו דורון הוא לא מצי לאתויי כיון דהיפר לה בעלה: **[אי** קסבר בעל] מיעקר עקר. [ונמצא] שלא חל עליה נזירות מעולם חטאת העוף נמי לא תייתי:

ואי בעל מיגז גייז. פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי תייתי דהא אתמול כי נטמא נזירה היתה ולקמן מיבעיא לן באידך פירקין (דף כא:) אי מיעקר קא עקר אי מיגז גייז: **לעולם** קסבר מיעקר קא עקר. דאי מיגז גייז עולת העוף ואשם בעי איתויי: **סבר** כר"א הקפר. דאף נזיר טהור חוטא הוי הלכך זאת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה דמצינו חטאת העוף באה על הספק [ה] אם כן עולה לא מייתי: **המצער** עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה. אלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא אם נטמאה אבל אם לא נטמאה והפר לה בעלה נהי נמי דבעיא כפרה על שציערה עצמה לא תביא כלום משום שאם לא היפר [לה] [ו] מביאה חטאת בהמה שאינו בא על הספק ואם כן עתה כשהיפר לה לא תביאנו וחטאת העוף לא מציא לאתויי כיון דמעיקרא אי לא היפר לה לא היתה מביאתו א"כ כשהיפר לה לא ניתן לה דין חדש:

ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן. כלומר אית ליה לר"א הקפר בעלמא דאפילו נזיר טהור חוטא דבעלמא מייתי ליה אנזיר טהור וגם הק"ו שלו שייך גם בנזיר טהור: **והיינו** טעמא דכתיב קרא בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא. שלא נזהר מטומאה והאריך נער על נערו מלהנות מיין: **קתני** יוצא ונכנס וקס"ד אפילו תוך שבעה משום הכי פריך משום דיצא חייל עליה נזירות ומשני כגון שיצא והזה ושנה וטבל ואיירי אפילו בשביעי דחייל עליה בשביעי טהרה משום דנדר בטומאה ולא בעי איתויי קרבן טומאה בשמיני: **לא** נכנס אין עולין. בתמיה אדרבה כי לא נכנס עפי סלקי ליה ממניינא וצ"ע דלא סגי[ט] למיתני ונכנס משום דפליג ר"א ואמר לא בו ביום וי"ל מכל מקום לא הוה צריך למיתני (אינו) עולה מן המנין לאפוקי[י] וה"ל למיתני יצא [ונכנס] מביא קרבן טומאה: **הכי** גרסינן לא מבעיא יצא כל אותו היום אלא אפילו נכנס בו ביום. דסד"א לא סליק ליה (חד[י]) מקלת טהרה משהזה עד שנטמא: **לא** אמר רבי אליעזר. דבעינן שמנה[כ] ימים שנים [ו] אלא בטמא שנדר כלפי דאמר קרא כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר והא קאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים צריך עיון מנלן למידרש הכי אליבא דר"א דהא דרבנן[ס] דלא דרשינן ימים שנים לא מיפלג קרא בין טמא שנדר לטהור שנדר:
הכי

פי' הרא"ש

דורון בעלמא היא. דאינה מכפרת בשום מקום: מאי טעמא דרבנן. בשלמא א) לר"א אתה ההוא: ורבי ישמעאל אמר והזיר והביא אימתי הזיר בזמן שהביא. וההוא אתא למי' אע"פ שלא הביא עולתו דאי לא כתיב אלא והזיר והביא הוה אמרינן אחר שיביא כל קרבנות ואפי' עולה. ואי לא כתיב אלא ביום ההוא הוה אמינא אע"פ שלא הביא כלל מקרבנותיו: האשה שנדרה בנזיר ונטמאה. והפרישה ב' תורים ואשם ואח"כ הפיר לה בעלה: ר"י בנו של ר"י בן ברוקה היא. דסבר דעולה מעיק' נדי' הויא הלכך כי הפיר לה בעלה נתבטל נדרה ואינה מביאה עולת העוף. אבל חטאת העוף מביאה כדמסיק דרבי אלעזר הקפר היא דאי רבנן כיון דאמרי דעולה דורון הוא אף כי הפיר לה בעלה נמי מתיא: בעל מעקר עקר. עוקר הנדר מעיקרו כמו התרת חכם. ובפרקי' דלקמ' מבעיא לן. חטאת העוף נמי לא לייתי דהוי כאילו לא נדרה כלום: בעל מיגז גייז. חותך הנדר מכאן ולהבא ולא דמי להתרת חכם שהוא ע"י פתח חרטה ועושה הנדר טעות מעיקרו: עולת העוף נמי תייתי. וה"ה אשם נמי דהא נטמאה קודם שהפיר לה דקרבנות נזיר טמא על עון טומאה קא אתו ולא לצורך הכשר נזיר טהרה: ס"ל כר"א הקפר. דאמר נזיר חוטא הוא מחמת שציער עצמו מן היין. הלכך זאת שנטמאה אע"פ שהפיר לה הבעל ומעקר עקר כיון שנתחייבה חטאת העוף ומצינו בעלמא שבקבל מביא' חטאת העוף דחטאת העוף בא על הספק זאת נמי מביאה העוף לכפר עליה וכן מפרש טעמא בפרק בתרא דנדרים [דף פ"ג] משום דחטאת העוף בא על הספק: ואנן אפילו בנזי' טהור קאמרינן.

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן כג. [נדרים פג.], ב) [נדרים פח. לקמן כח:], ג) לעיל ג. לקמן כב. ב"ק לא: נדרים י. תענית יא. שבועות ח. סוטה טו. [כריתות כו.], ד) [על דרך זה סוטה יד: מגילה כה. סנהדרין יג:].

נוסחת הריב"ן

א) לא אמר רב חסדא וכו', ב) דורון בעלמא, ג) מיעקר, ד) קסבר מיעקר, ה) דמייתי, ו) לאו, ז) גמר, ח) ואנן, ט) ודין, י) טמא כמו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר שמואל וכו' כדפרישית לעיל.

גליון הש"ס

גמ' אימתי הזיר בזמן שהביא. כעין זה הוריות דף יב ע"א ולקן משום דוימשח.

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] היא. נ"ב פי' א"מ: ב] מלות כ"א דבהבאת: ג] וי"ל אי לאו היא: ד] חטאת עוף באה: ה] היתה א"כ: ו] משום שאם לא הפר לה תביא וכו': ז] כאן סד"ד ואחר"כ מה"ד אלא בטמא שנדר: ט] ואהא קאמר קרא:

הגהות וציונים

א] דפ"ר "ההוא" לרבות. ב] יש להוסיף מביא. ג] צ"ל דבעי. ד] צ"ל והדר. ה] יש להוסיף דלא. ו] יש להוסיף מר' אליעזר. ז] הב"ח הגיה הך. ט] צ"ל.

The highlighted sections of תוספות are the parts that are **not** a פירוש.

דף יח

פרשת ויצא

סיכום על הדף
(על פי התוספות)

ברייתא כמאן

- בברייתא קתני 'נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד', ודנה הגמ' כמאן אזלה.
- ר' חסדא אמר, ברייתא אזלה כר' יוסי בר' יהודה דס"ל נזיר שנטמא מתחיל נזירות טהרה ביום ז', ונזיר זה חזר ונטמא ביום ז'.
- אבל אין לפרש הברייתא כרבי דס"ל נזיר שנטמא מתחיל נזירות טהרה ביום ח', מהטעם שיתבאר:
- דאם חזר ונטמא ביום ז', אין זה 'טומאות הרבה', שהרי לא התחיל עדיין נזירות טהרה.
- ואם חזר ונטמא ביום ח', הרי יצא שעה שראוי להביא קרבן, ולא נפטר בקרבן אחד.
- ואם חזר ונטמא בליל ח', אם לילה מחוסר זמן, א"כ לא התחיל עדיין נזירות טהרה עד הבקר. ואם לילה לאו מחוסר זמן, א"כ יצא שעה שראוי להביא קרבן, ולא נפטר בקרבן אחד.

נזיר טהור שנטמא, מאימתי מתחיל נזירות טהרה

- לרבי, ביום ח' לטומאתו, שהוא יום הבאת הקרבנותיו, ואפילו אם נזיר זה לא הביא קרבנותיו.
- לר' יוסי בר' יהודה, ביום ז' לטומאתו, אחר שנטהר.
- לחכמים, ביום ח' לטומאתו, אחר שהביא קרבן חטאת, אך האשם והעולה אינם מעכבים לענין זה.
- לר' ישמעאל, ביום ח' לטומאתו, אחר שהביא חטאת ואשם, אך העולה אינו מעכב.

דין נזיר שנטמא וחזר ונטמא

- נטמא ביום ו' וחזר ונטמא ביום ו', מביא קרבן א'.
- נטמא ביום ז' וחזר ונטמא ביום ז', מביא קרבן א', [לרבי, משום שטומאה אריכתא היא, ולר' יוסי בר' יהודה, משום שלא יצא שעה שראוי להביא קרבן].
- נטמא ביום ח' וחזר ונטמא ביום ח', קודם שהביא קרבנותיו, לרבי מביא קרבן על כל טומאה וטומאה, לחכמים ולר' ישמעאל, מביא קרבן א'.
- נטמא ביום ח' וחזר ונטמא ביום ח', לאחר שהביא חטאתו אך קודם אשמו, לחכמים מביא קרבן על כל טומאה וטומאה, לר' ישמעאל, מביא קרבן א'.
- נטמא ביום ח' וחזר ונטמא ביום ח', לאחר שהביא חטאתו ואשמו אך קודם עולתו, לכו"ע מביא קרבן על כל טומאה וטומאה.

מתורת בריסק

הקרבת קרבן נזיר בלילה

הגמ' דנה אליבא דרבי דסובר דנזירות טהרה חלה ביום ח', האם חלה בליל ח' או רק ביום, ומתחילה נקטה הגמ' דחלה בליל ח', ואעפ"כ אם חוזר ונטמא באותה לילה יוצא בקרבן א', משום דלא יצא שעה א' הראויה להביא קרבן נזיר טמא.

בשיעורי הגרמ"ד (כאן) הביא בשם הגרי"ז להקשות, למה ליל ח' נחשב שעה שאינה ראויה להביא קרבן נזיר טמא, הלא זהו זמן הקרבן, אלא שיש עיכוב צדדי שאין מקריבים קרבנות בלילה.

ותירץ הגרי"ז, שהעיכוב מלהביא קרבן נזיר טמא בלילה אינו רק מצד הדין הכללי שאין מקריבים קרבנות בלילה, אלא יש דין מיוחד בקרבן נזיר שזמנו דוקא ביום ולא בלילה, עיי"ש שהביא שבספרי דרש כן. ונמצא שאין זה עיכוב צדדי, אלא העיכוב הוא מצד עצם זמן הקרבת הקרבן.

★ ★ ★ ★ ★

מילי דאגדה

וטמא ראש נזרו

הבעל הטורים (במדבר ו, ו) ביאר הטעם לאיסור טומאת לנזיר, שלא יאמרו עליו שהוא דורש אחר המתים, מאחר שתשרה עליו שכינה מחמת נזרו.

בספר פנינים משלחן גבוה (פרשת נשא) הביא בשם הג"ר שמואל לוין זצ"ל מגדולי תלמידי הגר"ש שקופ, שחזינן מכאן מוסר נפלא. בני אדם חושבים שכדי להגיע אל מדריגות גבוהות של קדושה צריך האדם להפך את עולמו, ולעשות את עצמו לאדם חדש לגמרי. אך חזינן מכאן שאינו כן. נזיר זה לא היפך את עולמו לגמרי, רק קיבל על עצמו שלשים יום של פרישות וקדושה, ועי"ז הוא הגיע למדריגה גבוה זו של השראת השכינה.

הרי שהדרך להגיע לגדולה היא על ידי פסיעות קטנות, לעלות דרגה אחר דרגה על הסולם של קדושה, ועי"ז האדם מגיע לבסוף לרום המעלות.

קושיות פשוטות

גמ', והלא דברים ק"ו וכו'

<u>קושיא:</u>

הקשה הקרן אורה (ד"ה ומה טהור), א"כ לכאו' יש לעשות ק"ו בעין זה, מה טהור שנטמא סותר ימים הקודמים, טמא מתחלה אינו דין שלא תחול הנזירות כלל.

<u>תירוץ:</u>

תירץ הקרן אורה, דמה שטומאה סותרת ימים הקודמים, אין זה משום שיש כח לטומאה לסתור ימים הקודמים, אלא משום שימי הנזירות צריכים להיות בלא הפסק טומאה, ואם טומאה מפסקת צריך לחזור ולמנותם שנית.

גמ', נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני

<u>קושיא:</u>

הקשה רעק"א (שו"ת, סי' ריד), למה נקטה הברייתא שנטמא ב' פעמים ביום ח', ולא שנטמא פעם א' ביום ח'.

<u>תירוץ:</u>

תירץ רעק"א, שהוא אגב רישא דקתני נטמא בז' וחזר ונטמא בז' אינו מביא אלא קרבן א', שבזה צריך להיות דוקא שנטמא ב' פעמים ביום ז', עיי"ש הטעם לזה.

גמ', מאי טעמייהו דרבנן

<u>קושיא:</u>

קושיית הגמ' צ"ב, דהא כבר ביארה הגמ' טעמייהו דרבנן, שדרשו מדכתיב 'ההוא', אע"פ שלא הביא אשמו.

<u>תירוץ:</u>

בהגהות ר' אליעזר משה תירץ, דקושיית הגמ' היא, מנא להו לרבנן ללמוד מקרא דההוא דחטאת מעבב ולא אשם, אולי הוא להיפך, דאשם מעבב ולא חטאת. [וע"ע בשיטמ"ק (ד"ה ת"ל) ובברכת ראש (יט. על תוס' ד"ה ת"ל) שתירצו בדרכים אחרים].

For questions and comments, please contact Rabbi Dreyfuss (848-224-5831)

עומק הדף

תוכן הענינים

א. ביאור הקשר בין תגלחת טומאה ותגלחת טהרה
ב. אם תגלחת דטומאה מעכבת
ג. יסודו הגדול של הגר"ח בדין נזיר שנטמא
ד. ביאור שיטת חכמים, על פי המהלך של ר' לייב

א) ביאור הקשר בין תגלחת טומאה ותגלחת טהרה

א. גמרא

הגמ' מסיק שאפשר לפרש הא דקתני בברייתא 'מה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת', דהיינו תגלחת טומאה דנזירות, וכוונת הברייתא היא דחלוק מתגלחת דמצורע משום דסוף סוף גם תגלחת זו היא בכלל 'תגלחת דנזירות'. וכמובן דברי הגמ' צ"ב, שתגלחת טומאה דנזירות היא מצוה נפרדת לגמרי מתגלחת טהרה דנזירות, ומהו הקשר ביניהם. [ועי' בתוס' (ד"ה לא) ואכתי צ"ב].

ב. דיוקו של הגרי"ז

בחי' מרן רי"ז הלוי (הל' נזירות יז:) ביאר על פי חידוש גדול. דהנה בריש הל' נזירות מנה הרמב"ם כל המצוות הנכללות בדיני נזירות, וכלל הרמב"ם תגלחת טהרה דנזירות יחד עם תגלחת טומאה דנזירות, והעיר הגרי"ז, מהו הקשר ביניהם, הלא שתי מצוות נפרדות הם. וכמו כן העיר הגרי"ז על דברי הרמב"ם בספר המצות (עשה צג), שכלל יחד תגלחת טומאה דנזירות עם תגלחת טהרה דנזירות, וקשה כנ"ל, שלכאורה אינם קשורים כלל.

ג. חידושו של הגרי"ז

הגרי"ז תירץ, שכשנזיר טמא מקיים תגלחת טומאה דנזירות, באמת הוא מקיים בזה גם מצות תגלחת טהרה דנזירות, שהרי הוא מגלח את שער נזירותו. ואף שאינו חייב לקיים תגלחת טהרה בשעה שמקיים תגלחת טומאה, מ"מ יש כאן גם קיום למצות תגלחת טהרה. ועפי"ז ביאר הגרי"ז הטעם שהרמב"ם כלל שתי מצוות גילוח ביחד, משום שבדרך כלל שתי המצוות נתקיימו ביחד.

ד. הנחת השער תחת הקרבן

על פי זה ביאר הגרי"ז מש"כ הרמב"ם (הל' נזירות פ"ו הי"א) שאע"פ שבתגלחת טומאה אין צורך להניח השער תחת דוד הקרבן, מ"מ אם עושה כן יצא. וכמובן דבריו תמוהים, הא פשיטא דיצא, דלמה יהא מעכב אם יניח השער תחת הקרבן. וביאר הגרי"ז כוונת הרמב"ם, שאם יעשה כן הרי הוא יוצא גם מצות תגלחת טהרה, שלזה בעינן הנחת השער תחת הקרבן.

ה. על פי זה מובן

על פי זה ביאר הגרי"ז כוונת הגמ' בסוגיין, שגם תגלחת טומאה דנזירות היא בכלל 'תגלחת דנזירות', שאע"פ שהיא מצוה נפרדת לגמרי ממצות תגלחת טהרה דנזירות, מ"מ יש קשר ביניהם משום שבדרך כלל שתי המצוות נתקיימות ביחד, כנ"ל.

ב) אם תגלחת דטומאה מעכבת

א. גמרא

הגמ' מביאה ד' שיטות בענין נזיר שנטמא, אימתי הוא מתחיל נזירות דטהרה. ר' יוסי בר' יהודה סובר שמתחיל נזירות דטהרה ביום ז' לאחר שטבל. רבי סובר שמתחיל ביום ח' אף אם עדיין לא הביא קרבנותיו. חכמים סוברים שמתחיל אחר שהביא קרבן חטאת. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה סובר שמתחיל רק לאחר שהביא חטאת ואשם.

ב. דיוקו של החזו"א

החזו"א דייק מלשונו של ר' יוסי בר' יהודה דקאמר 'ביום תגלחתו', ולא קאמר 'ביום השביעי', דמשמע שאינו מתחיל נזירות טהרה עד שכבר קיים מצות תגלחת דטומאה.

ג. שיטת החזו"א

מכאן הוכיח החזו"א, דתגלחת דטומאה מעכבת, שהנזיר אינו יכול להתחיל נזירות דטהרה עד שיקיים מצות תגלחת דטומאה. ואע"פ דקיי"ל דתגלחת דטהרה אינה מעכבת, מ"מ תגלחת דטומאה מעכבת. והוסיף, שמסתבר שגם החולקים על ר' יוסי בר' יהודה מודים לו בנקודה זו, שתגלחת דטומאה מעכבת. וכ"כ הקרן אורה (כאן), והשיטמ"ק בכריתות (ח: אות טז), שתגלחת דטומאה מעכבת.

ד. שיטת המנחת חינוך

אולם המנחת חינוך (מצוה שעז אות ו) נקט דתגלחת דטומאה אינה מעכבת, כמו דתגלחת דטהרה אינה מעכבת, וכתב, דהא דקאמר ר' יוסי בר' יהודה 'ביום תגלחתו' אין כוונתו שצריך להמתין עד לאחר

For questions and comments, please contact Rabbi Dreyfuss (848-224-5831)

שקיים מצות תגלחת, אלא כוונתו דנזיר מתחיל נזירות טהרה ביום שהוא ראוי לתגלחת, ואפילו אם עדיין לא גילח בפועל. וכן כתב הרש"ש (מז:), דתגלחת דטומאה אינה מעכבת. ודייקו האחרונים שכן משמע מדברי התוס' לקמן (יט: ד"ה אמר), דתגלחת דטומאה אינה מעכבת.

ג) יסודו הגדול של הגר"ח בדין נזיר שנטמא

א. גמרא

הגמ' מביאה מחלוקת בין ר' יוסי בר' יהודה ורבי, דר' יוסי בר' יהודה סובר דנזיר שנטמא מונה ז' ימי טהרה, ומטהר את עצמו ע"י הזאת מי חטאת וטבילה במקוה ביום ז', ומתחיל מיד בנזירות דטהרה, אולם ר' יוסי בר' יהודה סובר שאינו מתחיל נזירות דטהרה עד יום ח', שהוא יום הבאת קרבנותיו.

ב. טעמו של רבי

הגמ' מבארת טעמו של רבי, דלמד כן מדכתיב 'וכפר עליו מאשר חטא על הנפש', ואח"כ כתיב 'וקדש את ראשו', דמשמע מזה שאינו מתחיל נזירות דטהרה ['וקדש את ראשו'] עד לאחר שכבר הביא קרבנותיו ['וכפר עליו']. ור' יוסי בר' יהודה חולק על לימוד זה, עיי"ש כל הסוגיא.

ג. הערת ר' לייב

בחי' רבי אריה לייב (ח"ב סי' סג) העיר, דשיטת רבי קשה להבין, דהא כבר נטהר הנזיר מטומאתו ביום ז' כשטבל במקוה, ומה מעכב את הנזירות דטהרה מלחול מיד ביום ז'. ואף שעדיין לא הביא קרבנותיו, מ"מ מדוע זה מעכב את הנזירות דטהרה מלחול. ואין הכי נמי שרבי למד דינו מקרא, אך מ"מ סברת הדבר צריך ביאור.

ד. יסודו של הגר"ח

ר' לייב ביאר, על פי יסודו הגדול של הגר"ח, שהוכיח מדברי הרמב"ם, שמה שנזיר שנטמא מונה ימי טומאה ואח"כ חוזר לנזירות דטהרה, המנין של ימי הטומאה אינו רק היכא תימצא כדי לחזור לימי נזירות דטהרה, אלא שכך הוא דינו של נזיר טמא, שחייב למנות ימי נזירות דטומאה, ואחר גמר מינוי זה הוא חוזר לימי נזירות דטהרה. [עיי"ש שביאר ר' לייב הנפק"מ מיסוד זה].

ה. על פי זה מיושב

על פי זה ביאר ר' לייב, שרבי לומד מקרא, שאע"פ שכבר נטהר הנזיר מטומאתו ביום ז', מ"מ עדיין לא נשלם המנין של ימי נזירות דטומאה עד יום ח', ולפיכך אינו מתחיל נזירות דטהרה עד יום ח', אע"פ שכבר נטהר ביום ז', משום שאינו מתחיל נזירות דטהרה עד שכבר נשלם מנין ימי נזירות דטומאה. אולם ר' יוסי בר' יהודה סובר, שמנין ימי נזירות דטומאה נשלם מיד בשעת טהרתו באמצע יום ז', ולפיכך ס"ל דמתחיל נזירות דטהרה ביום ז'.

ד) ביאור שיטת חכמים, על פי המהלך של ר' לייב

א. גמרא

הגמ' מביאה עוד שתי שיטות בדין נזיר שנטמא, מלבד שיטת רבי ור' יוסי בר' יהודה הנ"ל (בעומק ג), דחכמים סוברים שאינו יכול להתחיל נזירות דטהרה עד לאחר שהביא קרבן חטאת, ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה סובר שאינו מתחיל עד לאחר שהביא גם קרבן אשם.

ב. לדינא

לדינא, הרמב"ם פסק (הל' נזירות פ"ו הי"ב) כשיטת חכמים, שנזיר טהור שנטמא אינו חוזר למנות ימי נזירות דטהרה עד שכבר הביא קרבן חטאת, אבל הבאת קרבן אשם אינה מעכבת בהתחלת נזירות דטהרה.

ג. מהלכו של ר' לייב

כבר נתבאר לעיל (עומק ג) שבי' ר' לייב ביאר יסוד המחלוקת בין רבי ור' יוסי בר' יהודה על פי יסודו הגדול של הגר"ח, שנזיר שנטמא חייב במינוי חדש, דהיינו המינוי של ימי נזירות דטומאה, וביאר ר' לייב, שבזה נחלקו תנאים הנ"ל, דרבי סובר דלא נשלם מנין זה עד יום ח', ואולם ר' יוסי בר' יהודה סובר דכבר נשלם מנין זה באמצע יום ז' כשנטהר מטומאתו.

ד. חקירתו של ר' לייב בשיטת חכמים

מעתה חקר ר' לייב ביסוד שיטת חכמים, האם סוברים שעדיין לא נשלם מנין ימי נזירות דטומאה עד לאחר שכבר הביא קרבן חטאת, או שמא גם חכמים מודים דנשלם ימי נזירות דטומאה קודם הבאת קרבן חטאת, [ביום ז' כרבי או ביום ח' כר' יוסי בר' יהודה], אלא שחכמים סוברים שמלבד עצם מנין ימי נזירות דטומאה, יש כאן עוד דבר שמעכב את הנזירות דטהרה מעכב, והוא קיום מצות הבאת החטאת.

ה. שיטת הרמב"ם

והאריך ר' לייב להוכיח מדברי הרמב"ם, שהוא סובר כמו הצד השני הנ"ל, ועל פי זה ביאר, שאע"פ שפסק הרמב"ם כשיטת חכמים שהבאת החטאת מעכבת את הנזירות דטהרה מלחול, מ"מ נקט הרמב"ם שעצם מנין ימי נזירות דטומאה נשלם ביום ח', כשיטת רבי, משום שסובר הרמב"ם שגם חכמים מודים לשיטת רבי בנקודה זו..

הלכות הדף

נידונים חשובים בהלכה

הרב אשר יעקב מילמן שליט"א

For questions and comments about this section, please email Rabbi Millman (ashermillman@gmail.com)

דף יח

בענין קבלת צדקה מנכרים

הגמ' דנה בנזיר שנטמא והביא קרבנות טומאה, מאיזה שלב נחשב שכבר התחיל למנות מחדש נזירות טהרה, באופן שאם יטמא שוב יתחייב להביא סדר חדש של קרבנות. שיטת רבנן היא דכיון שכבר הביא את החטאת, אף שעדיין לא הביא את האשם והעולה, כבר מתחיל למנות נזירות חדשה. והגמ' מבארת טעמם, דממעטינן מ"ביום ההוא" שאין האשם מעכב. אמנם לענין העולה אין צריך מיעוט כלל, וכדברי הגמ' "עולה לא בעי מיעוטא, דורון בעלמא הוא".

ועי' ברא"ש (יט.) שכתב בביאור הדבר, שהעולה "אינה מכפרת בשום מקום". והגמ' בזבחים (ז:) מבארת דאף שמביא אדם קרבן עולה על ביטול מצות עשה, מ"מ אין העולה עושה את עצם הכפרה, אלא אינה אלא דורון, וכדברי הגמ' "אי דליכא תשובה, זבח רשעים תועבה, ואי דאיכא תשובה, התניא עבר על מצות עשה ושב לא זז משם עד שמוחלים לו, אלא שמע מינה דורון הוא".

והמפרשים מבארים שלא רק עולת ישראל נחשבת דורון בעלמא, אלא אף עולת עכו"ם, שהיא הקרבן היחיד שלהם, אינה אלא בגדר דורון. אלא דיש חילוק יסודי בין עולת ישראל לעולת עכו"ם. עולת ישראל, אף שאינה באה לעשות את עצם הכפרה, מ"מ לאחר שכבר נתכפר לו הרי היא באה בתורת ריצוי ודורון. משא"כ בעולת עכו"ם, דאף שהיא קרבן עולה וקרבה על גבי המזבח, אין בה כלל דין כפרה והרצאה, אלא דין הקרבה בלבד.

וכן מובא בשם הגרי"ז (מנחות כה.), דעכו"ם נתמעטו בספרא מקרא ד"ואני נתתי לכם את המזבח לכפר לכם", לכם ולא לאחרים. ואף שעכו"ם איתנייהו בתורת הקרבת קרבנות, מ"מ נתמעטו מדין כפרה הבא ע"י הקרבן.

והנה בעצם דין זה שמקבלים קרבן עולה מן הנכרי, אף שאינו אלא דורון, נתקשו בו הראשונים. דלכאורה יש להקשות ממה שמצינו בגמ' ב"ב (י:) שאין מקבלים צדקה מן העכו"ם, משום שע"י זכות הצדקה מתארכת מלכותם ומתארך גלותם של ישראל. וא"כ יש לעיין, מאי שנא קרבן עולה של עכו"ם שמקבלים מהם, והרי לכאורה גם ע"י הקרבן תעמוד להם זכות. וכן הקשה ההגהות אשרי (ב"ב פ"א סי' לו) וז"ל "שאלתי מ"ש צדקה אין מקבלין מהן ומ"ש נדרים ונדבות דמקבלין מהן כו', ופי' לי מו"ר אברהם הטעם, לפי שנדרים ונדבות אין באין לכפר". ובפשטות כוונתו, דבהבאת קרבנותיהם אין העכו"ם זוכים בזכות מיוחדת, שרק דורון בעלמא, ולכן אין לחוש שע"י קבלת הקרבן תתארך מלכותם. משא"כ בצדקה, שאם מקבלים מהם את הצדקה הרי זו נחשבת להם לזכות, ומשום כך משתדלים שלא לקבלה כדי שלא להוסיף להם זכות.

ויש לציין, שמלבד הטעם הנ"ל שלא לקבל צדקה מעכו"ם, מצינו טעם נוסף בגמ' סנהדרין (כו:), דאיתא שם, דהאוכל דבר אחר פסול לעדות, ופירש"י דהיינו המקבל צדקה מן העכו"ם בפרהסיא במקום שאינו מוכרח לכך. וטעם הדבר משום חילול ה', שע"י קבלה זו בפרהסיא נראה כאילו ישראל אינם מפרנסים את ענייהם ונצרכים לחסדי האומות. אבל אם מקבל בצנעה, או שאין לו אפשרות אחרת, אין בזה חשש.

נמצא דיש ב' טעמים שלא לקבל צדקה מן העכו"ם. חדא משום חילול ה', ועוד משום שע"י קבלת צדקתם תעמוד להם זכות זו. שני הטעמים הללו נפסקו להלכה בשו"ע (יו"ד סי' רנד). בריש הסימן כתב השו"ע "אסור לישראל ליטול צדקה מן העכו"ם בפרהסיא, ואם אינו יכול לחיות בצדקה של ישראל ואינו יכול ליטלה מהעכו"ם בצינעא, הרי זה מותר". ובהמשך דבריו (סעי' ב) כתב, "עכו"ם ששלח ממון לישראל לצדקה, אין מחזירין אותו משום שלום מלכות, אלא נוטלין ממנו וינתן לעניי עכו"ם בסתר כדי שלא ישמע השר". ובדף הבא נמשיך לברר ענין זה למעשה.

For questions and comments, please contact Rabbi Millman (ashermillman@gmail.com)

סוגיות הדף

הרב עזריאל כ"ץ שליט"א

For questions and comments about this section, please email Rabbi Katz (summitshul@yeshivanet.com)

דף יח

בענין מתי נזיר שנטמא מתי מתחיל נזירות טהרה

(וגדר תגלחת טומאה)

נזיר טהור שנטמא צריך לטהר עצמו ולגלח ולהביא קרבנותיו בסיום נזירות טומאה, ואח״כ הוא מתחיל למנות ימי נזירות טהרה, ונחלקו בסוגיין רבי ור׳ יוסי ב״ר יהודה מתי נזיר טמא מתחיל למנות הימים של נזירות טהרה, דלריב״י בשביעי ׳ביום תגלחתו׳, ולרבי בשמיני ׳ביום הבאת קרבנותיו׳ ופי׳ בגמ׳ קנחלקו איך לפרש הקרא ׳וקדש את ראשו ביום ההוא׳ דלרבי ר״ל יום שמביא הקרבנות [ואפילו בבקר קודם שמביאם, ולשאר תנאים להלן בע״ב לאחר שמביאם] ולר׳ יוסי ברבי יהודה ר״ל בשביעי ביום תגלחתו, אמנם לא נתבאר מתי מתחיל בשביעי האם אחר התגלחת או קודם התגלחת.

וביאור הנידון דכתיב לבסוף וקדש ראשו ביום ההוא, ולדידיה ר״ל בשביעי, היינו קודם יום הבאת קרבנות, אבל יתכן דפשיטא דהיינו אחר ׳וגלח את ראשו׳ וצריך תחילה לגלח נזירות טומאה ורק אח״כ מתחיל נזירות טהרה, אמנם דלמא אין צריך תגלחת תחילה אלא מיד שנטהר מטומאתו בשביעי הוא מתחיל למנות נזירות טהרה, ומצינו דנחלקו בזה המפרשים, ויש בזה עומק בכל הבנת סדר נזירות טומאה.

דתוס׳ (ד״ה ומשכחת) כתבו שנזירות טהרה חלה עליו מיד לאחר שטבל מטומאתו ומשמע אף קודם שגילח תגלחת טומאה שלו. אבל מהרא״ש בכריתות [וכן הרמב״ם בפיהמ״ש בכריתות שם] משמע שלא חלה נזירות טהרה עד לאחר תגלחתו.

והנה לגבי תגלחת טהרה מפורש ברמב״ם דאינו מעכב, דהיינו נזיר שמנה שלשים יום ונזרק עליו אחד מן הדמים הרי הוא מותר ביין אע״ג דלא גילח, ורק דיש עליו מצות עשה של תגלחת, וא״כ י״א דמהכ״ת לחלק בין תגלחת טהרה ותגלחת טומאה וכ״כ המנ״ח דדמיא לתגלחת טהרה, וכמו דשם אינו מעכב גם כאן אינו מעכב וכתוס׳ דלעיל.

אמנם הקר״א והחזו״א נקטו דודאי זה מעכב [כהרא״ש] ודנו בדעת הרמב״ם מכמה מקומות שבדבריו, ובאמת דזה תלוי מהו יסוד של תגלחת טומאה. וכבר העיר הגרי״ז דיש סתירה בהרמב״ם בגדר תגלחת טומאה, ועפי״ז יתבאר נידון הנ״ל.

דעיין ברמב״ם הל׳ נזירות בהקדמתו שכתב דמצוה לגלח ׳כשישלים נזירות טהרה או טומאה׳ ומשמע דדומה לתגלחת טהרה דכמו שיש מצוה לנזיר לגלח בסיום נזירותו גם בסיום נזירות טומאה יש לו לגלח תגלחת טומאה, אמנם בספר המצות (מצוה צ״ג) כתב דלא נמנית תגלחת טומאה כמצוה בפני עצמה כיון דהוא רק פרט למצות הנזירות דע״י שמגלח הוא חוזר ומגדל פרע בקדושה. ומשמע דהוי כתנאי לנזירות טהרה, ולא כמצוה בעלמא כעין סדר קרבנותיו של נזיר טמא.

וכפשוטו דברי הרמב״ם תלויין ועומדין בגדר תגלחת טומאה, אי הוי כהכשר להתחיל נזירות טהרה או דהוי קיום בפנ״ע, דאי הוי הכשר להתחלת נזירות טהרה אז אינו נמנה בפנ״ע דהוי חלק מדיני הנזירות, ואי הוי כקיום בפנ״ע אז אינו נמנה בפנ״ע דנכלל במצות תגלחת טהרה, והגרי״ז העלה דשניהם אמת ועיקרו להתחיל נזירות טהרה, אולם אם עשאו כדין תגלחת טהרה קיים בהתגלחת טומאה ׳דין תגלחת טהרה׳ ונ״מ דאם שילח שערו תחת הדוד מהני וכו׳ ע״ש. ועיין בספר ׳מצות המלך׳ על סה״מ שביאר הנך שני דינים בטוב טעם.

ועכ״פ כפשוטו בזה יהא תלוי אי מתחיל מנין נזירות טהרה קודם התגלחת, דאי הוי כהכשר לנזירות טהרה אז א״א בשום אופן להתחיל בלי התגלחת משא״כ לאידך צד, ובמצות המלך כתב ליישב הדיעות דאינו מעכב גם להך לומדות דיש בה שני דינים ע״ש.

תמצית מראה מקומות:

א. דף יח.

נחלקו ר׳ יוסי ב״ר יהודה ורבי מתי הנזיר טמא מתחיל למנות נזירות טהרה ולריב״י הוא מתחיל בשביעי דהוא ׳יום תגלחתו׳ ונחלקו המפרשים האם תחילה צריך לגלח שערו כדי למנות נזירות טהרה, או כשנתקיים בו הזאה של שביעי וטבל במקוה אז מיד מתחיל נזירות טהרה.

ב. תוס׳ ד״ה ומשכחת.

כתבו דמיד כשהזה וטבל חל עליו באותו יום נזירות טהרה וכו׳. ומשמע דגם קודם תגלחת חל הנזירות טהרה.

ג. במדבר ו׳, טו – י״א.

כתוב בפרשת נזיר: וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד: ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא.

הנה מוזכר בפסוק ׳וקדש את ראשו ביום ההוא׳ בסוף דמשמע אחר הכל, אמנם לריב״י אעפ״כ הוא מתחיל בשביעי, וא״כ שפיר י״ל מתי מתחיל האם קודם תגלחת או אחר תגלחת.

ד. מנחת חינוך, מצוה שע״ז אות ו׳.

כתב דכמו דאין תגלחת טהרה מעכבת ה״ה ׳נראה׳ דאין תגלחת טומאה מעכבת ע״ש מה שדן עפ״ז.

ה. רא״ש כריתות דף ח: מובא בשטמ״ק בגליון שם.

אמנם הרא״ש כתב דלריב״י אינו מתחיל נזירות טהרה ׳עד שיגלח׳ וכו׳ ומשמע דמעכב [וע״ש דבר יסודי, דהגמ׳ שם אמרו דנזיר טמא מביא קרבנות טומאה כדי להתחיל נזירות טהרה, וע״ז כתב הרא״ש דלריב״י אינו כן דהא מתחיל למנות בשביעי מיד אחר שגילח אף קודם הקרבנות ע״ש].

ו. קרן אורה דף נז:

כתב דפשיטא דאינו מתחיל למנות נזירות טהרה עד שיגלח תגלחת טומאה. ואח״כ דן בדברי הרמב״ם האם מוכח כן או מוכח להיפוך ע״ש.

ז. חזון איש סי׳ קל״ח סק״א.

כתב דפשיטא דא״א להתחיל נזירות טהרה עד שיגלח תגלחת טומאה, ומוסיף דגם לרבי ואידך שיטות דמתחיל בשמיני ג״כ כל זמן שלא גילח תגלחת טומאה אינו מענינא להתחיל למנות נזירות טהרה וע״ש בכל דבריו.

ח״ב גדר תגלחת נזיר טמא [וביאור פלוגתא הנ״ל עפי״ז]

ח. רמב״ם הל׳ נזירות פ״ו הי״א.

הביא סדר תגלחת טומאה, שהנזיר שנטמא הרי זה מזה עליו בשלישי ובשביעי ומגלח שער ראשו בשביעי וטובל בשביעי ומעריב שמשו ומביא קרבנותיו בשמיני וסותר כל הימים הקודמין ומתחיל למנות נזירותו.

ט. רמב״ם הל׳ נזירות, מצוה י׳ בפרטי המצות.

כתב דמצוה י׳ ׳שיגלח על הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא׳. ומשמע דשוין דהוי קיום של תגלחת טהרה או טומאה, ולא כהיכי תמצא להתחיל נזירות טהרה.

י. חידושי הגרי״ז דף יז:

העיר סתירת הרמב״ם, דמהרמב״ם הנ״ל בפרטי המצוה משמע דתגלחת טומאה דמיא לתגלחת טהרה, אמנם בספר המצות מצוה צ״ג [נדפס להלן בספר מצות המלך] משמע דהוי פרט ממצות הנזירות, דכדי לגדל פרע בקדושה הוא צריך לגלח שער של נזירות טומאה, ואח״כ להתחיל מחדש במנין נזירות טהרה.

ותי׳ דיש בזה שני דינים, ועיקרו כהכשר להתחיל נזירות טהרה, ורק דאם יתקיים בו דיני תגלחת גמורה אז יהא בו קיום של כעין תגלחת טהרה וכמבואר ברמב״ם ׳דאם נתן שערו תחת הדוד יצא׳ דהוי כנתקיים בו קיומי תגלחת טהרה ע״ש.

יא. רמב״ם ספר המצות, מצוה צ״ג.

הרמב״ם ביאר מ״ט לא מנה מצות תגלחת טומאה למצוה בפני עצמו כיון ׳לפי שגלוח טומאה הוא מדין מצות נזירות כי מצות עשה שלו הוא שירבה פרע בקדושה׳ ע״ש בכל דבריו.

יב. ספר מצות המלך, על סה״מ [להרה״ג ר׳ עזריאל צימענט שליט״א].

בענף ג׳ בביאור השיטות הביא סתירת הרמב״ם בגדר גילוח טומאה, וביאר היטב השני ענינים ע״ש בכל דבריו.

יג. עלי באר על הרמב״ם הל׳ נזירות פ״ו הי״א.

הביא דיון הגרי״ז בגדר תגלחת טומאה, והביא דיש כמה נ״מ בין הצדדים:

א׳ כהנ״ל אי תגלחת טומאה מעכבת, ב׳ לגבי ספיקת ר׳ אשי בנזיר בקבר אי טעון תגלחת, והיינו אע״ג דפשיטא דאינו צריך קרבנות טומאה מ״מ יתכן דצריך תגלחת, וכפשוטו יהא תלוי בהנ״ל דבשלמא אי הוי הכשר לנזירות טהרה מובן, אבל אי הוי קיום של נזירות טומאה כשישלימו יביא יגלח ויביא קרבנות א״כ נזיר בקבר דאינו מביא שום קרבנות נימא דא״צ תגלחת. ג׳ עוד נ״מ אי יש דין שילוח תחת הדוד בשער נזיר טמא, ועוד האריך בהוספת נ״מ ע״ש.

דאי ס"ד תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת לא תגלחת דנזירות קתני ת"ש [א] וטמא ראש נזרו [א] בטהור שנטמא הכתוב מדבר שהוא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר [ב] שאין טעון העברת שער והבאת ציפרין והלא דברים ק"ו ומה טהור שנטמא טעון העברת שער והבאת ציפרין מי שהיה טמא מתחלה אינו דין שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ת"ל וטמא ראש נזרו במי שהיה טהור ונטמא הכתוב מדבר שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר ש"מ מאן תנא הא דת"ר [ד] אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין א"ר חסדא רבי היא דאמר רבי אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר' יוסי בר' יהודה היא האמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא [ה] מאי רבי ומאי ר' יוסי ברבי יהודה דתניא [ב] וקדש את ראשו ביום ההוא [ג] ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו והא דתנן [ו] [ד] נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא אמר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי [ה] חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (ומני ר' יוסי בר' יהודה היא [ו]) כיון דלא יצא שעה הראויה להביא קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי תימא רבי היא [ז] אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (וחזר ונטמא בשביעי) כולהו [ח] טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראויה להביא קרבן [ט] מאי טעמא דרבי אמר קרא [ז] וכפר עליו מאשר חטא על הנפש והדר וקדש את ראשו ורבי יוסי ברבי יהודה אם כן לימא קרא וקדש את ראשו

ביום

רש"י

דאי סלקא דעתך תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. והכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגו' והאי דינא דקא מייתי ומה נזיר בקבר כו' היכי קאתי והא זה וזה ראויין לתגלחת: לעולם אימא לך תגלחת דטומאה [א] כיון שהוזה ושנה וטבל מתגלח בשביעי שלו והאי [א] דקא פריך ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת בתגלחת דנזירות קאמר דאילו נזירות בקבר כשהוא [ב] מגלח מעכשיו מתגלח על נזירות אבל נזיר מצורע כשמתגלח תחילה מתגלח על שנתרפא מצרעתו והכי קתני ימי חלוטו שאין ראוי לתגלחת טומאה דנזיר אלא לתגלחת דצרעת לא כל שכן שאין עולין מן המנין דנזירות דטהרה ולעולם אימא לך היכא דנזר והוא בבית הקברות טעון גילוח דטומאה: תא שמע וכי ימות מת עליו בפתע פתאום בטהור שנטמא כו': נזיר בקבר. שהיה טמא מתחילת [ב] נזירות: אינו דין כו'. (ג) [ג] מדקתני ולפטור את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שער שמע מינה [ו] דאין טעון גילוח [ד] שער ש"מ: אלא (ד) טמא שנזר שביעי שלו. שטובל בו עולה לו מן המנין דהואיל [ה] ואינו בר קרבן מתחיל למנות מבו ביום: ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין. דאין לו טהרה עד יום שמיני [ו] שמביא קרבנותיו כו': דתניא וקדש את ראשו. שיתחיל למנות לענין [ז] נזירות ביום הבאת קרבנותיו שהוא שמיני כדכתיב וביום השמיני יביא שתי תורים: ביום תגלחתו. שהוא שביעי כדכתיב וגילח (ה) את ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: והא דתנן נזיר שנטמא כו' מאן תנא. [ז] חשיב להו טומאות הרבה ואפ"ה לא מייתי עלייהו אלא קרבן אחד: אמר רב חסדא ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי. שהוא יום תגלחתו חיילא עלויה: ומשכחת לה. דתיהוי טומאות הרבה: כגון שנטמא. ומנה [ט] ששה כדי להזות (ח) עליה בשלישי ובשביעי [א] וחזר ונטמא ביו' ז' דטומאה אחריתי איקרי הואיל וטבל בו ביום אבל בקרבן אינו חייב אלא אחד שכל זמן שלא יצתה שעה שראויה להביא קרבן שעדיין לא הגיע ליום ח' אינו חייב אלא קרבן אחד אבל אם נטמא וחזר ונטמא בששי אינו קורא לו טומאות הרבה לפי שעדיין לא חל עליו טהרה כלל (ו) ודמי ט) לטומאה אריכתא דאי אליבא דרבי לא משכחת לה דמיקרי טומאות הרבה ולא ליחייב אלא קרבן אחד דאי אמרת משכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי [י] אינו חייב אלא קרבן אחד לסוף ימי טהרתו כיון דנזירות דטהרה לא חיילא עליה עד יום שמיני כולה חדא טומאה אריכתא היא וליכא בהו טומאות הרבה ואי אמרת כגון דנטמא [כ] בשמיני והויין להו טומאות הרבה הא נמי לא מיתרצתא דלא יביא אלא קרבן אחד דאי אליבא דרבי כיון דנטמא יום שמיני שיצתה שעה שראויה להביא בה קרבן נתחייב על כל [ל] אחד הילכך לא מיתוקמא [מ] אלא כרבי יוסי ברבי יהודה ש"מ: מאי טעמא דרבי. דאמר לא חיילא עליה נזירות דטהרה עד יום הבאת קרבנותיו: דאמר קרא וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. [נ] דמשמע אימתי וקדש את ראשו שיתחיל למנות בו בזמן שכיפר עליו דהיינו בשמיני [ס]:

ורב

תוספות

ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. בסוף ימי חלוטו כדכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו אבל תגלחת דטהרה לית ביה במצורע דגם תגלחת שניה שמגלח אחר ימי ספרו מתוך טומאה הוא מגלחה שגם בימי ספרו מטמא אדם במגע [ז]: לא תגלחת טומאה דנזירות קתני. כלומר לעולם אימא לך תגלחת דטומאה ודקאמרת דבימי חלוטו נמי איכא תגלחת דטומאה לא תגלחת דנזירות קתני דנזיר בקבר ראוי שערו לתגלחת מחמת נזירות ובימי חלוטו לא בעי תגלחת דטומאה מחמת נזירות אלא מחמת צרעתו וזה אין שייך לנזירות כלל הילכך לא יעלו לו ימיו לנזירותו: בטהור שנטמא הכתוב מדבר. כלומר שהתחיל למנות נזירות בטהרה ואחרי כן נטמא כדכתיב והימים הראשונים יפלו: ולפטור את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שיער והבאת ציפרים. והוא הדין דממעט ליה מאשם דכתיב בההוא עניינא והיינו דקאמר במתני' בנזיר בקבר אינו מביא קרבן טומאה דמיעטיה קרא כדדרשינן הכא: והלא דברים ק"ו. פירוש אי לא מיעטיה קרא ומה טהור שנטמא טעון כו' כלומר שטומאתו הזקיקתו לכך כל שכן היכא דנטמא מתחילתו שטמא ביותר שהזקיקתו [ט] טומאתו לכל ת"ל וטמא ראש נזרו מיותר דמלי למימר וכי ימות מת [עליו] בפתע פתאום וגלח ראשו: ביום הבאת קרבנותיו. דכך כתיב בקרא ביום השמיני יביא שתי תורים וכו' וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש ראשו ביום ההוא שמעינן ביום שמיני שהוא הבאת קרבנותיו כדמפרש לקמן בסמוך: ביום תגלחתו. הכתוב מדבר דהיינו בשביעי בסמוך מפרש טעמא: והא דתנן. פ' קמא דכריתות [ב] (דף ט.): משביעי הוא דחיילא. משביעי שמתחיל לימנות נזירות משביעי [י]: ומשכחת [כ] טומאות הרבה כגון שנטמא ביום שביעי וחזר ונטמא בשביעי לסוף שביעי אחר שהוזה ושנה וטבל דמיד כשהוזה וטבל חל עליו באותו יום נזירות טהרה שיום שביעי הוי ממנין שלשים כי נטמא ביום שביעי כיון דחל עליה נזירות טהרה כבר חשיב ליה טומאה אחריתי ולא הוה כנטמא בששי דההיא ודאי טומאה אריכתא היא דאכתי לא חל עליה נזירות טהרה ומכל מקום פוטר עצמו מקרבן טומאה אחר כיון שנטמא בשביעי ולא יצא שעה אחת ליום שראוי הוא להביא קרבנות דהיינו ביום שמיני: דאי רבי. דאמר דאינו מתחיל למנות נזירות טהרה עד יום שמיני: כולה טומאה אריכתא היא. דלא נראה עדיין להתחיל נזירות והוי כאילו נטמא בששי ואמאי קרי ליה טומאות הרבה ואי דנטמא בשמיני כו' כיון דיצא לשעה שראוי להביא קרבנותיו והוי [ל] כנטמא אחר הבאת קרבנותיו דודאי צריך להביא קרבן טומאה אחר: דכתיב מאשר חטא על הנפש. וכתיב בההוא קרא לאלתר וקדש ראשו ביום ההוא פי' ביום שכיפר עליו דהיינו בשמיני: אם כן לימא קרא וקדש את ראשו. ופשיטא דאשמיני דקיימינן ביה איירי ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו לשביעי דאייתור למשדי אשביעי:

ורבי

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה ג:
יד ב מיי' שם הלכה ח:
טו ג מיי' שם הל' ז:
טז ד מיי' שם הל' טו וע"ש בכ"מ:

פי' הרא"ש

טהרה: מה טהור שנטמא וכו'. אע"פ שתחלתו היה טהור כ"ש טמא שקבל עליו נזי' בטומאה: ביום הבאת קרבנותיו. דהיינו יום ח' אז מתחיל קדוש ראשו דהיינו גידול שער לנזירות טהרה דכתיב קדוש יהיה גדל פרע: רבי יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו. היינו בז' ולקמן מפרש טעמייהו: מני ר"י בר' יהודה [היא] דאמר נזיר טהרה מז' הוא דחיילה. הלכך קרי ביה טומאות הרבה כי כבר התחיל למנות נזירו' טהרה ומי' אינו מביא אלא קרבן א' דכיון דעדיין לא יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן אבל לרבי דאמר נזי' דטהרה לא חיילא עד ח' אם נטמא בז' חדא טומאה אריכתא היא ואם נטמא בח' הרי יצאת שעה שראוי להביא בה קרבן ובי' קרבנות בעי למיתי: א) אימתי וקדש את ראשו בזמן שכפר. כלומר בזמן הראוי לכפרה אף אם לא כפר: א"כ לימא קרא וקדש את ראשו. ותו לא וממילא ידענא דאוכפר קאי:

חשק שלמה על פי' הרא"ש

א) נראה דכן היה גירסתו בגמ'.

תורה אור השלם

א) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ: [במדבר ו, ט]

ב) וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: [במדבר ו, יא]

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לעיל יז:, ב) [כריתות ט:], ג) כריתות ט., ד) ריש מסכת כלים.

נוסחת הריב"ן

א) דכיון: ב) נזירותו אינו דין: ג) כדאמרי': ד) שער ליתא בכ"י: ה) דאינו: ו) שמביא בו קרבן מאן תנא דנזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין אמר רב חסדא רבי היא דאמר אין נזירות טהרה חלה עליו עד יום שמיני שמביא קרבנותיו דתניא וקדש כו': ז) דחשיב: ט) עליו [מ]: ט) ודמי ליה כטומאה: י) דאינו: כ) בשמיני כו': ל) אחת ואחת: מ) לא מתוקמא כר' אלא כר' יוסי [ט]: נ) (דמשמע) ליתא בכ"י [מ]: ס) בשמיני הס"ד ואחר כך מס"ד תניהו ענין לשביעי שהוא יום תגלחתו שחלה עליו נזירות: דאהדר אטמי קודם שהביא קרבנו לחייב אותו בשני קרבנות טומאה: ורב וכו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' והאי דקאמר ימי חלוטו כצ"ל ותיבת פריך נמחק: (ב) בא"ד כשהוא מתגלח מעכשיו: (ג) ד"ה נזיר וכו' נזירות אינו דין כו' הס"ד ואח"כ מ"ה ש"מ כו' מדקתני: (ד) ד"ה אלא שטמא שנזר: (ה) ד"ה ביום תגלחתו וכו' וגילח ראשו כצ"ל ותיבת את נמחק: (ו) ד"ה כגון שנטמא וכו' טהרה כלל דקרי ליה טומאה אריכתא הס"ד ואח"כ מ"ה דאי אליבא וכו' ואינו חייב וכו' אלא קרבן אחד דאליבא דרבי כיון דנטמא ביום שמיני וכו' נתחייב קרבן על כל אחד כצ"ל והד"א ותיבת דאי נמחק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] וחזר ונטמא ביום ז' דטומאה וכו'. נ"ב עי' א"מ: ב] דף ב'. נ"ב כצ"ל, ולא כמלופי גרסאות לעיל [ט] שהגיהו בהנס. אורח מישור:

הגהות וציונים

א] ראשונים וכת"י משביעי הוא דחיילא: ב] ס"א ל"ג (גליון): ג] ע"פ דפוס ויניציאה ליתא מכאן עד "וחזר ונטמא בשמיני", והגירסא שלפנינו מובאת שם ב"לישנא אחרינא" בע"ב: ד] יש להוסיף כיון דאמ' נזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה: ה] צ"ל כולה (דפ"ו): ו] ע"פ דפ"ו

יש להוסיף ונתחייב על כל אחת ואחת ש"מ ר' יוסי בר' יהודה היא: ו] "שאין טעון העברת שער שמע מינה" נמחק (ברכת ראש): ז] צ"ל למנין (ב"ר): ח] יש להוסיף עוד (ב"ר): ט] צ"ל שתזקיקנו (הגר"ב אשכנזי): י] "משביעי" מיותר (ב"ר): כ] צ"ל ומשכחת לה. פי' טומאות (הגר"ב אשכנזי): ל] צ"ל הוי (הגר"ב אשכנזי): מ] וכ"ה בדפו"י: נ] בדף שבתחלת המסכתא בדפוס פפד"מ:

וּלְאַחֹתוֹ לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם
כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל־רֹאשׁוֹ: ח כֹּל
יְמֵי נִזְרוֹ קָדֹשׁ הוּא לַיהוָה: ט וְכִי־
יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם
וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם
טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ:
י וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים
אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יא וְעָשָׂה הַכֹּהֵן
אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר
חָטָא עַל־הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא:

וּלְאַחֲתֵיהּ לָא יְסְתָּאַב לְהוֹן
בְּמוֹתְהוֹן אֲרֵי כְּלִילָא
דֶּאֱלָהֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ: ח כֹּל
יוֹמֵי נְזֵרֵיהּ קַדִּישׁ הוּא קֳדָם
יְיָ: ט וַאֲרֵי יְמוּת מָתָא
עֲלוֹהִי בְּתֻכֶּף שָׁלוּ וְיִסְאַב
רֵישׁ נְזֵרֵיהּ וְיִגַּלַח רֵישֵׁיהּ
בְּיוֹמָא דְּדָכוּתֵיהּ בְּיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה יְגַלְּחִנֵּהּ: י וּבְיוֹמָא
תְּמִינָאָה יַיְתֵי תְּרֵין שַׁפְנִינִין
אוֹ תְרֵין בְּנֵי יוֹנָה לְוָת כַּהֲנָא

תולדות אהרן לא יטמא. נזיר מב: לא יטמא להם במותם. נזיר מג. מח. וכי ימות מת עליו. פסחים פ: פא: נזיר סג. זבחים כג: כריתות ט. ומטמא ראש נזרו. נזיר טו. יח. מד. ביום השביעי יגלחנו. נזיר מב. וביום השמיני. נזיר מד: וכפר עליו. תענית יא. נדרים י. נזיר יח. יט. כב. קמא צא: וקדש את. נזיר יח. כריתות ב:

שפתי חכמים

כ פירוש מדכתיב קדש יהיה גדל פרע יהיה בגימטריא שלשים יום:
ל פירוש לא כמלת קדש יהיה דלעיל שהוא תואר לשער שלו:
מ פירוש שניהם מורים על מהירת הדבר שלא הרגיש בו שימות
דהוה אונס גמור דאם לא כן הוה נמי קצת איסור בדבר ואפשר
שהוא עובר על לאו דעל נפש מת לא יבא כיון שראה שהוא חולה
היה לו ליזהר מלבא אל האהל שמא ימות והוה שוגג קרוב למזיד.
לכן אמר דיש אומרים דהאי פתע פתאום דבר אחד הוא וכו' ואפשר
דהרא"ם נמי כיון לזה. והשתא אתי שפיר דרש"י מהפך לפרש
המקרא שמתחלה מפרש פתע פתאום ואחר כך כי ימות באהל. אלא
כלומר דהשתא אתי שפיר נמי מה שכתוב הקרא עליו דלומר שהיה
בפתע פתאום כאלו נפל עליו שאין יכול ליזהר מזה כך מת אדם זה
פתאום כלומר שלא היה חולה. והא דאמר מקרה של פתאום אינו
פירוש מלות פתע פתאום רק שאותו שבא בפתע פתאום הוא מקרה
רא"ם: ג דאם לא כן מאי עליו וכי המת מת עליו אלא פירוש באהל.
ומלת עליו כמו ועליו מטה מנשה: ם וקרא אותו טהרתו אף על פי
שלא נטהר לגמרי כל עוד שלא הביא כפרתו מפני שיום הזייתו הוא
קצת טהרתו: ע ר"ל לקרבנות שקרבין כדכתיב בפרשת אמור ומיום
השמיני והלאה ירצה לקרבן: פ משמע דעבירה הוא שפירש מן היין
ואם תאמר והא לעיל פרש"י שכל הרואה סוטה בקלקולה

רש"י

כ מל' יוסף: (ח) כל ימי נזרו קדש הוא. זו קדושת הגוף ל מלהטמא למתים: (ט) פתע. זה לונש: פתאם. זה שוגג ויש לומרים פתע פתאום דבר אחד הוא מקרא מ של פתאום: וכי ימות מת עליו. נאהל נ שהוא בו: ביום טהרתו. ביום הזייתו ס או ימים אלא שבעה שהוא טהור לגמרי ת"ל ביום השביעי מי השביעי יכול אפילו לא הזה ת"ל ביום טהרתו: (י) וביום השמיני יביא שתי תורים. להודיעך את השביעי או ימים אלא להודיעך את השביעי קבע זמן ע לקרבן וקבע זמן למקריבין מה קרבן הכשיר שמיני ושמיני והלאה אף מקריבין שמיני ושמיני והלאה: (יא) מאשר חטא על הנפש. שלא נזהר מטומאת המת רבי אלעזר הקפר אומר שגיער פ עצמו מן היין: וקדש את ראשו. לחזור ולהתחיל מניין נזירותו:

אבן עזרא

(ט) בפתע פתאום. שניהם קרובים בטעם וכן אדמת עפר: וטמא. המת יטמאנו: ביום טהרתו. נמי נדה כי הוא טמא מת:

משרשי מצוה זו של גילוח כל השער במלאות ימי הנזירות והבאת הקרבנות כתבתי בכלל שורש המצוה הקודמת [שע"ד] **מה שידעתי.**

מדיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה [מדות פ"ב מ"ה] **היכן מגלח שערו בעזרת נשים[א], ולשכת נזירים היתה שם בקרן דרומית מזרחית ושם מבשלים שלמיהן ומשליכין שערן לאש. ואם גילח במדינה יצא, ובכל מקום שמגלח תחת הדוד משליך שערו, ואינו מגלח עד שיהא פתח העזרה פתוח[ב], שנאמר** [במדבר ו', י"ח] **פתח אהל מועד, ואין פירוש הכתוב שיגלח כנגד הפתח שבזיון מקדש יהיה בזה.**

וכן מה שאמרו זכרונם לברכה במצוה זו [נזיר מ"ו ע"א] **נזיר ממורט[ג] אינו צריך להעביר תער, ואף על פי שאין לו שער. וכן אם אין לו כפים, הרי זה מקריב קרבנותיו ושותה יין אחר כן ומטמא.**

א. ר"ם כאן הי"ג. ב. עיין במניח את י"ג שתמה דליבעי דלמות ההיכל פתוחות. ג. שם איתא דבית שמאי ס"ל הכי, והר"ם פסק כן בהלי' ה' כאן, ועיין בכס"מ ובלח"מ, והרדב"ז כתב שהוא ט"ס וצ"ל צריך להעביר תער. ובמנחת יצחק כתב שהר"ם סמך על הסוגיא ביומא ס"א ע"ב דאיתא שם איפכא דבית הלל ס"ל אין צריך להעביר תער, וכן הגירסא בתוספתא פ"ק דנזיר.

ומפני מה לא גילח ביום השמיני מגלח ביום השמיני או לפחר מכאן, ומיכף כו ביום מביא הקרבנות. הרי שלח עכל בשמיני ומחמר כמה ימים ומחר כן עכל, צריך הערב שמש לפחר העמילה, וביום מחר מביא הקרבנות. הכלל, הקרבנות הינו מביא שלח ל"כ היה הערב שמש, ולמחרת מביא. ומדמי שם מביא קודם הערב שמש לא עלו לו, לפוי ליה מחוסר זמן, דנזירה שכחוב דוקא למחרת של הערב שמש.

בתער **וצריך** לגלח בחער דוקא, ואם גילח שלח בחער, או היה שמי שערות, לא עשה כלום ולא קיים מצוה גילוח נזיר עמא ג"כ, כן מטוחר כר"מ פ"ח ה"ו ובגמ' מ' ע"ח.

שתי השערות המעכבות **והנה** השמי שערות פשוט שפיכו כל דהו מעכב, והינו טעין נמה למטוחר בנזיר נ"ב ע"ב שמי שערות שלמרו וכו', ויש שני שיעורים, יש קוברים כדי שיעמל חוט הוא השיעור הקטן [ר"מ פ"ב מהישות הט"ז], ויש קוברים כדי לקרון בניפוכן וכו' [רש"י שם], ל"ב כמן חפשר שלחי ג"כ חם, ואם לא היה השיעור הקטן יצח. לך נחמת זה הינו, כיון דבעינן חער דוקא ואפר הוא דוקא שהוא מעקרו ומשרשו בגמרי. ולעיל [מצוה שע"ג חוח ח'] כחבנו דהחוח' סבירא להו דלעניו לאו דגילוח למרטין כעין חער דעת החוח' נ"ב לריך לעקרו משרשו, והר"ח סבירא ליה דחפ לא היה כדי לכוף כו' הוי ליה כעין חער, ועד כחן לא חמרינן כן רק חפ חער בשיעור הר"ח, אבל במקום דבעינן דוקא חער ממש ולא כעין חער, ואפר משרש בגמרי, ובדמי חם מיח כל שהוא חפילו פחות מהשיעור הקטן שנזכר חם נכנה לא יצא ח', כן נרחה פשוט. ועיין במשנה דנדה נ"ב ע"ב מטוחר שמי שערות הממורות בפרה ובנגעים והממורות בכל מקום כדי וכו', ופירש רש"י בד"ה והממורות בכל מקום, בחיוק ובמיוחק, ולא פירש בעיון נזיר ומטוחר דמטוחר נ"ב בחשנה דבעיס [פ"ל מ"ד] לחם היה שמי שערות לא יצא כיון לבריך חער, כן נרחה בעיני.

ופפילו פחות מכשיעור הקטן לא יצא כיון לבריך חער, כן נרחה בעיני.

תגלחת המומאה—אם מעכבת **והנה** בר"מ פ"ח הל' ה' גבי מגלחת טהרה מטוחר לחין התגלחת מעכבת הקרבנות רק למינה, וכחן גבי מגלחת טומחה חינו מטוחר חם מעכבת הקרבנות, ונרחה ג"כ לחינה מעכבת, דבנזיר מ"ב ע"ח מטוחר דילפי מהדדי נזיר טומח ונזיר טהור לעניו חער ולעניו שיהר שמי שערות, ג"כ לגמרי ילפינן זה מזה, וכמו דחגלחת טהרה חינה מעכבת כך חגלחת טומחה חינה מעכבת[ד].

לאחר זמן מרובה **והנה** גבי חגלחת טהרה הוח מנוה חפילו לחחר זמן מרובה [ר"מ שם ה"ו], וכחן בחגלחת טומחה חפשר כיון דהפיל הקרבנות למוטר נזירות חינו חגלחת, דהפשה דחגלחת טומחה חינו דומה לגמ חפשה ופשה דקדוש כו', ומי לחיפוך כחגלחת, הפשה ג"כ חינה כגמלה, וחגלחת טומחה חמיד כיון דהיח בשמיני חו בשמיני לפני הקרבנות לגו חינו מפשב ומינו עולה לא הוי הפשה דקדוש כמו שכחב הר"מ [פ"ו הט"ו] גבי נזיר חגורש, גם חפשר חמצומו ככך, חבל חם עבר ולא גילח רק שיגלח נקיים המנוה חינו רבפי ימים נזירות לגיו הפשה ולא הפשה נדחים חפני חגלחת טומחה, ומחמי זה כשיגלח חגלחת טהרה חפשר דנגלחה לו ג"כ למנוה חגלחת

ג) בכתבי הגרי"ז הוכיח כן מהא דילוף לקמן מ' ע"ב מזקנו דחגלחה מצורע דחי לאו דהקפה, והא אע"ג דהעשה הוא בחער מ"מ אפשר לקיים שניהם ע"י חער שלא בהשחחה, אלא ודאי דבכה"ג לא הוי חער. ועי"ש שהוקשה לו מהא דנזיר עולם מקל בחער, וכיון דאיכא הלכה דצריך חער א"כ צריך לגלח לגמרי, ום"ס כחבו שם החוס' דאינו מגלח לגמרי, וכחב דצ"ל דמיקל בחער אליבא דהחוס' היינו שמגלח במקום אחר ומשייר במקום אחר, אבל מ"ם באותו מקום שמגלח מגלח לגמרי דרך השחחה.

ד) כן הוא בר"מ פ"ט הט"ו ופ"י ה"ט, דחגלחת טומחה ג"כ אינה מעכבת. ובקרן אורה נ"ו ע"ב פשיטא ליה דאי אפשר שיביא קרבן טומחה בלא חגלחת, עיין שם

טומחה, עיין נזיר דף ס' ע"ב, ול"ע, ולפי הנחמי נכון הנחינה.

מלכה במדינה [ז] **ונזיר** טעת שחגלח חינו לריך לגלח בפחח המקדש, ואינו לריך להשליך דין השיעור שערו על הפח, ויכול לגלח במדינה. ובן שגילח במדינה או במקדש שערו לפור בטהרה וטעון קבורה, ולפרו לפור ככל הנקבריס. ולהגלח במקדש חם השליכן מחת דוד הפשה יצח [ר"מ פ"ו הי"ד]. ולחי מפיו, כיון דנזיר טעת חין לריך להשליך כלל מחת הדוד, מחי לריך להשמיענו לפח השליכן מחת הפשה יצח, למה יגרע כיון דחין לריך כלל, ומחי רבוחת דילפ, ולפשר דרבוחת חף חם לח קבלן, ות"מ ל"ע, ובין בגמ' ס"ה ע"ב וגם מיני מפיו מה שכחב והמגלח במקדש חם השליכן מחת הפשה יצח, ופם גילח במדינה חמחי לח יצח חם השליכן, מחי מילוק יש ביו לחינו לריך להשליכן כלל[ה], ול"ע.

קרבנותיו [ח] **וביום** הגחת הקרבנות מביא שמי חורים חו שני בני יונה לחחד למטחת ולחחד לעולה וכבש בן שנתו לפשם, ומקריבם כמצותם כמו שכחבנו לעיל בכל קרבן [מצוה קט"ו, קל"ח, ק"מ]. ומשקריב חטחתו לבד מתחיל למנות נזירות טהרים, ושולחו ושמחו חין מעכבין חותו מלמנות, ומביח לאחר כך, דעיכוב של המנין חינו בלח הטחטח, וכל זמן שלח הקריב הטחטח חינו מונה.

נסמא ביום שמיני [ט] **ואם** נטמח ונטל והגיע יום השמיני קודם שהגח הקרבנות ומזר ונטמח וכן כמה פעמים, פפילו יום השמיני קודם שהגח הטחטח, דעת הר"מ כאן ט"ו כיון דהיה קודם הטחטח חינו מביא על כל הטומחות רק קרבן אחד. רק אם לאחר שהגח הטחטח קודם שעלה ושהגח נטמח, אחרי זה כשטהר לריך להביא קרבנות אחרים על הטומחה השניה. ופשוט דמה שנאחר מיד מן הרחשונים ג"כ יביא לחוח חוב עליו, עיין בהל' מחוסרי כפרה [פ"ל ה"י]. ועיין ככסף משנה ולחם משנה [כאן הט"ו] מה שפלפלו בדעת הר"מ, ודעת הר"מ מהכחים [י"ח ע"ב], ומ"מ קודם שהגח הטחטח חינו מביא אם נטמח ג"כ הוי ליה טומחות הרבה ואינו מביא אלא קרבן אחד, ועי"ש, והוח בריכות גדולה.

ודע דמה שכחב הר"מ אם נטמח אחר שהגח הטחטח מביא עוד קרבן, ונרחה דפפילו נטמח בו ביום לאחר שהגח הטחטח, הר"מ לשיטתו כמו שכחבנו לעיל [חוח ח'] דאפילו נטמח ביום הרחשון לנזירותו חף על פי דאינו קובר מביא קרבן טומחה, ג"כ דוקא קרבן מביא, אבל אינו קובר חותו יום להוי לחשון למינו. ולדעת החוס' אינו מביא קרבן טומחה כהאי גוונא ג"כ אם נאחר דאל נזירות טהרה לאחר הטחטח אלא עד יום השלישי ומין להמריך. עיין בסוגיא י"ט ועיין בחוס' אם ע"ב ד"ה אחר כו'. והנה אם נטמח הרבה פעמים מה אחר זה לאחר הקרבת הטחטח, חוזה מיכף שעשה ימים ומגלח ומביא קרבנות וכן כמה פעמים זה אחר זה. אע"פ דקיימא לן מגלחת קודמת לשלים לאין גילוח שיער פחות משלשים יום, היינו לענין גילוח טהרה, אבל מגלחת טומחה פחות משה מזה מני, רק בכל יום השביעי מגלח עיין בס"ח [ר"ט ע"ב] ובר"מ [פ"י ה"י], וזה פשוט.

הפר בעלה ביתי הסומאה [י] **ובר"מ** פ"ט הי"ל כאן מטוחר לחשה נזירה ונטמחה וכמוך ימי הטומחה הפר לה הבעל לריכה להביא הקרבן טומחה. ועיין

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ו:
א ב מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל' א:
ב ג מיי' שם פ"ב הלכה ב:
ג ד מיי' שם הל' ו:
ד ה מיי' שם ופ"ו מהל' איסורי ביאה הל' ז:
ה ו מיי' פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו:
ו ז מיי' שם פי"א הל"א:
ז ח מיי' שם פ"י הלכה ח:
ח ט מיי' שם פ"א הלכה א:
ט י מיי' שם פ"א הל' א:
י כ ל מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ב:

פניני רש"י

מבשרו. ...שיהא בשרו כמות שהוא שלם ולא באונס:
(חולין נא: ד"ה ולפי פ"ד)

גמרא

חמש אשמות תליין כי מייתי חד מי מיפטר והתניא [א]זה הכלל כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות [א] אלא דכולי עלמא לטבילות מדמי להון ובחוששין לפשיעה קמיפלגי רבי יוחנן בן נורי סבר חיישינן לפשיעה ורבי עקיבא סבר לא חיישינן לפשיעה:

הדרן עלך שלשים ושש

ארבעה מחוסרי [ג] כפרה וארבעה מביאין על הזדון כשוגג ואלו הן מחוסרי כפרה הזב והזבה והיולדת והמצורע רבי אליעזר בן יעקב אומר [ג] גר מחוסר כפרה עד שיזרוק עליו הדם [ד] נזיר ליינו ותגלחתו וטומאתו: **גמ'** מאי שנא זב וזבה דמני להון בתרין משום דחלוקה [ה] טומאתו דזב לא מטמא באונס [ו] וזבה לא מטמאה בראיות כבימים דתניא [ד][א]מבשרו ולא מחמת אונסו [ז] (ומי טמא) בראיות כבימים דתניא תלה הכתוב את [ח] הזכר בראיות ואת הנקבה בימים וזבה מטמאה באונס ולא מטמאה בראיות כבימים מצורע ומצורעת נמי חלוקה טומאתן דמצורע טעון פריעה ופרימה דכתיב [ב]בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ואסור בתשמיש המטה ומצורעת אינה טעונה פריעה ופרימה דתניא [ט] אין לי אלא איש אשה [י] מנין כשהוא אומר [ב]והצרוע הרי [יא] כאן שנים אם כן מה ת"ל איש נתקו הכתוב [יב] מענין של מעלה לענין של מטה לומר איש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת ומותרת בתשמיש המטה [יג] שנאמר [ג]וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ולא מחוץ לאהלה הלכך נמנינהו בתרין זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה האי והאי כגרים הוא: ר"א בן יעקב אומר גר מחוסר כו': ות"ק מאי טעמא לא תני גר כי קתני מדעם דמישרי למיכל בקדשים גר כי קא מייתי קרבן לאכשורי נפשיה למיעל בקהל (א) [יד] ונזיר מאי טעמא לא תני סוף סוף נזיר נמי כי מייתי קרבן לאישתרויי למישתי יין דחולין הוא ור"א [טו] דקתני נזיר למישרי נפשיה ניתני נמי נזיר טמא [טז] כי קא מייתי קרבן למיחל עליה נזירות [יז] בטהרה הוא תנו רבנן גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו [יח] הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב כל הקינין שבתורה אחד חטאת ואחד עולה כאן שתיהן עולות הביא חובתו (ב) מן הבהמה יצא [יט] עולה ושלמים יצא מנחה ושלמים לא יצא לא אמרו קן אלא להקל מאי שנא מנחה ושלמים דלא יצא דכתיב [ד]כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף גר עולה ושלמים א"כ (ג) חובתו [כ] אחת מן הבהמה לא תיסגי [כא] עליה בגוויה דהכתיב כאשר תעשו כן יעשה אר"פ יש לומר לעוף איתרבי לעולת בהמה לא כל שכן אי הכי אפילו מנחה נמי מיעט קרא כן ועוף היכא איתרבי דת"ר כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף הוא עולה ושלמים [כב] שנא' [ה]ככם כגר מנין לרבות את העוף ת"ל [כג] [ו]אשה ריח ניחוח לה' איזה דבר שכולו לה' הוי אומר [כד] עולת העוף יכול

רש"י

ה' אשמות תליין [כו'] חוששין לפשיעה. אם לא [כה] הצריכוה לומר על האחרונה אני מביאה תהא סוברת שנפטרה בקרבן זה ולא יהו השאר עליה חובה ותפשע ולא תביאם וכי מצרכת לה לומר על האחרונה אני מביאה ידעה דהשאר עליה חובה אבל על הספק שאין השאר עליה חובה לא מזקקינן לה לומר על האחרונה אני מביאה: ורבי עקיבא לא חייש לפשיעה. ואני שמעתי חוששין לפשיעה שמא תפשע ולא תביא אפילו קרבן אחד ותאכל זבחים בטומאת הגוף וקשיא לי בגוה טובא הדא אפשר היא (ד) מתיא קרבנה ומשום דלא מצרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמא תחזור בה ועוד אי חיישת להכי כל שכן דעל הספק היא מקילה ואמאי לא מצרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמא תחזור בה ולא תביאנו ואכלה בקדשים בספק טומאת הגוף:

הדרן עלך שלשים ושש

ארבעה מחוסרי כפרה. מביאין חטאת ולא על חטא אלא לאכול בקדשים: עד שיזרוק עליו הדם. דבעי איתויי קרבן כדמפרש לקמיה: ונזיר ליינו ולתגלחתו ולטומאתו. ונזיר מחוסר כפרה שכל זמן שלא כיפר אסור ביין ובתגלחת ולטמא למתים: **גמ'** דמני להו בתרין. דחשיב זב וזבה בתרין מהנך מחוסרי כפרה: מבשרו. מכח אברו ומתוקף יצרו. וזבה מטמאה באונס כדאמרינן בפרק בנות כותים (נדה דף לו:) וכי יזוב זוב דמה (ויקרא טו) [ז] הרי אונס אמור: ומטמא בראיות.

אם ראה ג' ביום אחד: כבימים. אם ראה ג' ימים רצופין כדמפרש בב"ק בפרק ב' (דף כד.) וזבה לא מטמאה אלא בימים: הרי כאן שנים. דצרוע משמע בין זכר בין נקבה מטמאין בנגעים: ה"ג א"כ מה ת"ל איש (ה) לענין של מטה. דלטהרת טומאת נגעים א"א שהרי נאמר והצרוע: איש דכתיב במקרא העליון לענין מקרא התחתון. שפריעה ופרימה כתובה [כו] באחרונה לומר לך איש פורע ופורם: עיקר טומאתן חלוקה. זה בראיות ובימים וזו בימים ולא בראיות: כגרים. דזהו שיעור נגע כאלי פול: סוף סוף נזיר מ"ט. לא תני הא לאישתרויי הוא: ומשני ההוא לאו לאשתרויי בקדשים אלא ביין דחולין הוא וכי קחשיב כפרה דמעכבא שום אכילה דקדשים: גר מעוכב לאכול בקדשים. דאפילו (ו) לרבנן סבירא להו כר"א בן יעקב דאמר לאישתרויי הוא דמייתי והא דלא תני ליה משום דלא מיקרי מחוסר כפרה: הביא פרידה אחת. גוזל אחד שחרית: אוכל בקדשים לערב. וכלבד שיביא השניה כדאמרינן לקמן להביא פרידה אחת א"א: כאן שתיהן עולות. כדאמרן לקמן בגמ' (דף ט.) מדור המדבר: הביא חובתו מן הבהמה. עולה אחת יצא: עולה ושלמים לאו דוקא אלא משום דבעי למיתני מנחה ושלמים לא יצא: מה אתם עולה ושלמים. דכתיב (שמות כד) [ז] וישלח את נערי בני ישראל וגומר: לא תיסגי בגוה. עד דמייתי שלמים: שכולו לה'. שאין כהן נהנה ממנו דבעולת בהמה איכא עורה לכהנים אבל עולת העוף ליכא מידים]: לכס

תוספות **אידי** ואידי בבגרים. המ"ל סס"ג תלוקין בזב וזבה שזה באונס וזה בלטן: **לעוף** איתרבי כו'. תימה זב וזבה יוכיחו דאיתרבו לעוף ולא לבהמה:

מסורת הש"ס

גמ' א) [לקמן טו: יח: ע"ש בתוס' ד"ה והתניא] ב) ע' בתוס' יח: ד"ה והתניא נראה דגרסו דברי ר' יוסי בר יהודה וע' דף טו: ג) לעיל ב: ד) [חולין נא: נדה לה. עא.] ה) [צ"ל ומיטמא] ו) [סוטה כג: ערכין ג.] ז) תוספתא דשקלים פ"ג ע"ש ח) [תוספתא פ"א ע"ש]

הגהות הב"ח

(א) גמ' למיעל בקהל סוף סוף נזיר מ"ט לא תני נזיר נמי כי מייתי: (ב) שם הביא חובתו אחת מן הבהמה: (ג) שם א"כ חביא חובתו אחת מן הבהמה לא תסגי בגווייה כצ"ל ותיבת עליה נמחק: (ד) רש"י ד"ה ור"ע לא חייש וכו' אפשר היא מייתא קרבנה: (ה) ד"ה ה"ג א"כ וכו' מענין של: (ו) ד"ה גר וכו' דאפי' רבנן כצ"ל ואות ל' נמחק:

תורה אור

גמ' א) דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא: (ויקרא טו, ב)

ב) וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: (ויקרא יג, מה)

ג) וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים: (ויקרא יד, ח)

ד) וְכִי יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יַעֲשֶׂה: (במדבר טו, יד)

ה) הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְיָ: (במדבר טו, טו)

רש"י ו) וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת נִדָּתָהּ אוֹ כִי תָזוּב עַל נִדָּתָהּ כָּל יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא: (ויקרא טו, כה)

ז) וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיְיָ פָּרִים: (שמות כד, ה)

שיטה מקובצת

א] אלא דכ"ע לטבילות קא מדמי להו. לענין שתאכל בקדשים בקרבן אחד אבל פטורה לא הויא. הרא"ש ז"ל. ובחוששין לפשיעה. כשאומרת

רבינו גרשום

ולענין הלכה פסק הרמב"ם ז"ל כר' אושעיא דהוי ספק דין תורה. ואין צריך לשלחו בדרך רחוקה וציבור יעשו בטומאה. ולענין גילוח הנזיר כבר ביאר בדינא דמתניתין דמגלח מספק. אלא דלפי זה יקשה לר' יוחנן ממתניתין דתנן דמגלח ומביא קרבן טומאה מספק. ומאי טעמא בשני נזירים מודה ר' יוחנן דמגלח מספק. כיון דא' וודאי טמא הוא. ואפילו אם מת אחד מהם השני בספיקו עומד. וכבר נתחייב בתגלחת ספק עד שלא מת השני. ועדיין תיקשי ממתניתין דלקמן נזיר שהיה טמא בספק דמגלח תגלחת ספק. ועדיין אין הספק הזה ברור אצלי עד יבא ויורה צדק.

ועיין בזה בדברי הר"ש ז"ל בפ"ח ממסכת תרומות (מ"ח) ובדברי הרמב"ם ז"ל בפי"ב מהלכות תרומות ובפי"ג י"ד ט"ו מהל' אבות הטומאות. ועי' לח"מ ז"ל פ"ט מהל' נזירות (הט"ז) שכתב בדברי הרמב"ם ז"ל דמשכחת לספק טומאה בגוונא אחרינא היינו דשנים מודיעים שאחד מהם נגע בטומאה. אבל אין יודעים איזה מהם. ולשיטת התוס' ז"ל זה אינו דזה הוי ככל ספק ברה"י דספק לו אם נגע בטומאה או לא כיון דאין כאן מי שיעיד על זה ולשניהם ספק אם נגעו בטומאה אלא דאין זה מוכרח:

דף נז: גמרא והא קעביד הקפה אמר שמואל באשה וקטן. קצת קשה אי בקטן א"כ אפילו ברה"י ספיקו טהור דהא אין בו דעת לישאל כמבואר בדברי הרמב"ם ז"ל בהל' אבות הטומאות (פט"ז ה"ב). וי"ל דלאו כל קטן חשיב אין בו דעת לישאל אלא דווקא כששואלין אותו ואינו יודע להשיב. והכא מירי בקטן מופלא הסמוך לאיש דבקטן ממש לא אשכחן נזירות אלא ע"י הדרת אביו. ואיכא למ"ד דלא הוי אלא נזירות דרבנן כדי לחנכו במצות.

ומכאן משמע דג' נשים ג"כ הוי כרשות הרבים דאל"ה מאי פריך לעיל דהוי תלתא כיון דמיירי בנשים. ודלא כיש אומרים דנשים לא חשיבי רה"ר כדי לישב הך דחברותיה נושאות אותה במטה. ואולי י"ל דווקא כשכולם נשים לא חשיבי רה"ר. אבל כשאיש אחד ביניהם הוי כרה"ר. והכא זה העד איש הוא אע"ג דאשה נמי נאמנת באיסורין מ"מ פשטיה דמתניתין באיש מיירי.

והדבר פשוט דבגדול דלא מצי מגלח אין לו תקנה כלל דאינו יכול להביא קרבן טומאה בלא תגלחת וגם אינו מתחיל בנזירות טהרה כל שלא גילח תגלחת טומאה והרי הוא באיסורו לעולם. ודברי הלח"מ ז"ל בפ"ט מהל' נזירות בד"ה ואין מגלחין אין מובנים. ע"ש שכתב דבגדול דלאו בר גילוח הוא לא יביא אלא חטאת העוף ספק לקרבן טומאה ועולת בהמה יביא לאחר זמן עם כל הקרבנות. וזה אי אפשר שיביא קרבן טומאה בלא תגלחת. וכל זמן שלא גילח הרי הוא בנזירות טומאה עדיין ונהי דגדול יכול לגלח תגלחת אחת ממ"נ שיעלה לו אם לתגלחת טומאה או לתגלחת טהרה. אבל את"כ אסור לעולם ביין דאינו יכול לגלח תגלחת שניה מספק. וי"ל דתגלחת טהרה אינו מעכב ויכול להביא קרבנות טהרה לאחר שלשים בלא תגלחת שניה. וא"כ בגדול נמי צריך לגלח תגלחת ראשונה לסוף שלשים לצאת ידי ספיקו מנזירות טומאה. וצריך להביא חטאת העוף ספק ועולת בהמה שמא תגלחת טהרה היא ואחר ל' יביא שאר קרבנותיו בלא גילוח. וכבן זומא לקמן (נ"ט ע"ב). ואין חילוק בין אשה וקטן לגדול אלא בתגלחת שניה אבל בתגלחת ראשונה שוין הם בגילוח ובקרבנות. ולפ"ז הא דאיצטריך לאוקמי באשה וקטן אע"ג דלא הוזכר במתניתין תגלחת שניה משום דמשמע ליה דחוזרין וסופרין ועושין כל דיני נזירות ומגלחין ג"כ שנית. וזה דווקא באשה וקטן ועי' בשטמ"ק.

ובזה י"ל הא דמר זוטרא מתני לה אסיפא משום דארישא לא תיקשי ליה כל כך ודילמא אין מגלחין תגלחת שניה כלל. אבל סיפא דתנן ד' תגלחות שפיר קשיא ליה היכי מגלח מספק כל הני תגלחות הא עביד הקפה או השחתה. ובכה"ג בגדול ליכא תקנתא כלל דנהי דיכול לגלח תגלחת אחת אכתי לא נפיק מימי צרעתו אם לא ע"י תגלחת שניה לימי ספירו ועומד הוא באיסורו בקדשים ובשתיית יין לעולם כיון דאינו יכול למנות נזירות טהרה ואינו יוכל להקריב קרבן מצורע וגם תגלחת ראשונה אינו יכול לגלח כדין תגלחת מצורע גילוח כל גופו דילמא לאו מצורע הוא ועבר משום השחתת זקן:

אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"י מהל' נזירות (ה"ט) דבגדול אינו מגלח אלא תגלחת טהרה שכל אלו התגלחות אינן אלא למצוה ולא לעכב. ודבריו ז"ל צ"ע

כרצה מלגהוג לחת לרוכה דבשער רלשי כוי כמלה שכה ולם נזירות לחת קיבל לימו מיקיל בחער לעולם.

יג) ד' אי כ"ג כל ימי חיי כור, נרלה לפי גי' דידן לם לחר כ"ג לעולר לימו מיקיל בחער, לל מבעיל לם כוחת הברייתל כן דנזיר לעולם מלפרש דהוי לעולם בדין נזיר סלם שלה שלמו ימיו, שלה לף לם לחנה לל כיון להבגיל כלן לנון נזיר לעולם מלנון נזיר עולם שלה לחנה שימש כלן בנון לעולם כדי להבדינו שלימו מיקיל בחער, מ"מ כיון דלחנה בשלמש כן בנמנו נגון חכמים הלמר ושפיר יליפינן מני דלחומר נזיר לעולם לימו מיקיל בחער, לחנם מי גרסינן בריש כ"ג כל ימי חיי כ"ג לעולם כ"ז נזיר עולם, מכולר הדין דלף לם לחר לעולם כ"ז נזיר עולם, ולע"ג דבסיפל בשלמש לחנה בנמנו לעולם להורות שלימו מיקיל בחער לימו שלה משום שהזכיר בריש עולם ובסיפל לעולם סופנו לנמוע דלעולם לימו מיקיל בחער, ומ"מ לין זה נגון ערומים לדעת ברלב"ד ולה כו"ל לחנה לנמש בנמנו נזיר לעולם על כונת היסוד עולם כיון דלחומר נזיר לעולם נמי לין לחסור לעולם לבקל בחער, ולפיכך ברלב"ד תומך בגי' שלנו ולה בגי' כתוס' וכירו ולריך להגיה לם כמו בגמ' דידן, לבל דעת כר"מ בפ"ג ה"ל דלפי לחר כ"ג לעולם כוי נזיר עולם, ומ"ל גם' תורת מיסור לימו מכוון ומה שלמך מסוגין לין זה כלום דלה לממו בגמ' שלה דלין דין נזירות עולם שלה בלימו נוהן קלבה, ולם נהן קלבה לין זה נזיר עולם, לבל לין הכרה דכל שלה נהן קלבה כוי נזיר עולם בהכרה דלף לדעת כר"מ לם לחר בהדיה שלימו מקבל עליו דין נזיר עולם שלה שיכי כסלם נזיר שלה שלמו ימיו לעולם, שקבלתו חלה ולימו מיקיל בחער לעולם, שלה בלמר סלם כריני נזיר לעולם מלפרש שקיבל עליו נזירות שלם לדעת כר"מ, ולבי דידן לין מקור לדברי כר"מ, ונרלה לפכו בסברל, ולכן כ' בל"מ דבי כר"מ בגמ' בבי כתוס' וכירו ול' כלו' ולירו שהביל כל"מ שם משמע, וכל"ל ל"ל כל ימי ל"ל לעולם ל"ז נ"ע, וכל"ל בירו.

מלה שה לו מלחים שה ל"ז נ"ע, וכל"ל בירו.

והא דלימל בתוס' ל"ל מכלן עד התכוס מן כלרן עד לרקיע ל"ז נזיר עולם, ל"ע דהדין נוהן לפי סוגין שלימו נזיר רק שלשים יום, ומיהו לרבל שלה לחר לחת ל"ז נזיר נזירות הרבה כדין בשער רלשו לפי תו ולפי הרל"ם לפשר דהוי נזיר לעולם, לבל לם ל"ע, ולו גרסינן ל"ז נזיר שלשים ימם ורבל מוקי לה בלחר לחת.

סימן קלח

ח) ר"מ פ"ח ל"ה לין החגלחת מעכבת כור, עי' כ"מ ול"מ, ועוד יש להוסיף דתנן נ"ע ג' מבילת הטלת הטוף ושולת בשלה כר חלמל דבקרבן לחד סגי ותנן כתם והודו לו חכמים לפ"ז, וכן סונית הש"ם נדרים ד' ל' זבחים נ"ה ל' מנחות ה' ל' דגלה על לחת משלשתן יגלו וכן מר"פ ערכין כ"ח ל', ועוד תנן מ"ו ג' ולם כר וגמלא לחד מהן כשר כר וכו"ל מחלוקת ולחר כך כתם.

והא דהגלחת לימה מעכבת לימה לגלה תגלחת עכרה בבל תגלחת עומלה מעכבת דלימו מוה נזירות עברה ולימו מביל קרבנותיו עד שיגלה כדתנן מ"ד ג' ולם גלה בשמיני כר ולם"ד דלין תגלחת מעכבת ולימו לגלה מוה כי גלה בשמיני למה לל יביל קרבנותיו בו ביום, ולף ר"ע ל"ל לגלה לחר תגלחת לבל קדם תגלחת לל וכן לתרו ר"ח ל' וקדם לת רלשו ביום הבוה ביום תגלחתו ולף למלן דלמר ביום הבלת קרבנותיו תגלחת שני בעי ולקמן ס"ד ג' מודיבא לך בנזיר שמחוסר תגלחת כר, וכ"ה בהדיה בספרי פסקה כ"ה תגלחת עומלה כילד מגלח ולח"ל מביל ולם בביל ולח"ל גילה לל יצל.

ט) נדרים י"ע ג' ספיקו חמור מודלו, עי' לעיל סי' קל"ז סק"ז ל', ובהר הר"ן פי דלמ"ג דגלה על לחד משלשתן יצל לבחלב לימו מגלה לגלה לחר שלשתן הלכך לית לי' תקנתל, ולימו מבן דבל בסק בספק לימו מגלה לגלה לחר מן הדמים הוחר, גס תגלחת פיהב מעכבת דלמר מ"ו ל', ל"ל כבר הוחר בין, בעומלה ובגילוח, ולפי כונת הר"ן לבתחלה לין לו לשחות יין עד שיגלה על שלשתן, זב ל"ל דבל תנן נזיר ס"ע ג' דנזיר ספק מגלה לבתחלה על קרבן לחד, ומסתבר דב"ב שלימו לסור בין כל הימים.

והנה בתו' נזיר ח' ל' בקשו למב ספיקו חמור מודלו בלה ים לו תקנה לקבל עליו נזירות ודלית ותילו דלמל יטמל קדם שיקבל ול"ל לו להביל לשם, ובהר קיי"ל דלין לשם מעכב כרבנן דר"י בבו של ריב"ב וכדתנן ס"ע ג' ותטלת הטוף יכול להביל מספק כדתנן שם, שלה של"ל לו לגלה ותגלחת טומלה מעכבת, ומיהו כיון שקבל עליו נזירות ודלית, יגלה לחר סוף ל' ממ"ל וכדתנן ס"ע ג', ומיהו יפסיד דבודלי שטעמל מגלה סוף ז' ומוכה ל' ועכשיו לריך להמתין ל' ול', מיהו קשה בנזיר עולם לימו מפסיד כלום דלפשר לו לגלה בסוף ל' ממ"ל לו בסוף יב"ת, וע"כ דלין דעתו להכנס בספק כלל, ולין דעתו לסמוך על תקנות לחר כן, ולמש"כ תו' בסוגין דלימו רולה להסר מלוה וזה מקרי ספיקו חמור מודלו י"ל דכונת תו' בנזיר ג"כ שמע ישמע ול"ל לו להביל לשם, ותירון זב כוה המוכרח דלו משום של"ל לו בקפה ל"כ יבי הדין ספק נזירות להחמיר בשלה ולה משמע כן.

ג) נזיר ח' ל' בודקין לותו לם לתך לחת גדולה נזרתי כור, לבל ברישה לל מכני למירתו דכבר הכריעו חכמים לגונו ומה שהשב תריבא לי מלתא כוי דבריס שבלב, לבל הכל לפי כשתר סתם נזרתי דמחייבינן לי לנהוג נזירות כל הימים לימו שלה מספק כמבואר בגמ' ולימו שלה משום סתם נדרים להחמיר ותנן נדרים י"ח ב' ופירושן להקל ומיהו קשה לחחת גדולה משמע לכאורה דר"ל תריבא לי מלתא וכמש"כ תו' ולה שייך לשון זב לי מלה הרבל קשר מלה ולילו לתר מלתה הרבל בהדיה ללו כל כמיני לומר תריבא לי מלתא, ופ"ב ל"ל דכל לי מלה מתפרש על רגשות הכבבדה והבפלגה כלילו הנזירות מלשה לת הבנים והקופה ולפ"ז מוכרח דגם בשער רלשי שייך תריבא לי מלתא.

שם ב"ל כמנין ימב"ת, כ' הרל"ם דדוקל כמנין לבל כימי החמה כיון דלית לי' קיבותא ולילו מיוחנן מכלן מיבדלות, והל דלה מייחנן דנזירות הרבה קיבל עליו ד"ל דהכל קחני מנין משום דבעי למחני לפני לרבי דפליג ברישה תובה בכל, תע"ג דלמר בגמ' דרבי פליג לפני במנין מ"מ לימל דפליג ברישה ותובה בסיפל בדלמר בגמ' ולפי תו' שבובע לעיל סי' קל"ז דבבל ס"ל דלפי מידי דלית לי' קיבותא ולפי' בימים למרינן לנזירות הרבה בבל, ע"ב ל"ל דחנל מנין משום רבי, ועוד י"ל דוקל בזכיר מלתא לחריתא כמו מכלן ועד מ"פ וכיו"ב למרינן לנזירות הרבה לבל בלמר כימי החמה לכו"ע בלה מנין לומרי הכימים שכזכיר בן ימי נזירותו, והל דמשמע כלן ברל"ם דהכל דמייתי לעיל רלי' דמידי דלית לב קיבותא לל קלני הוה מכא דלמר שם דב"ג מלה שה שלה לשה כ"ז נזיר לעולם ול"ל נזירות הרבה בבל ל"ע דב"ב לשה שה כוי כלומר ב"ל שלשים יום ומכיבי תיתי לן לספוקי בהרבה נזירות, וע"ב ל"ל בן לפי תו' דרבל לית לי' לפי כמידי דלית לי' קיבותא ויומי נמי לומרינן לנזירות הרבה בבל דלה תקשה לי' מלמר ב"ל לשה שה.

ז) שם בל ס"ד לנזירות קיבל עליו כור, מסקנת הסוגיה דבמקום דים ספק לי נזירות לחת בל לי יום בבל לו בל ימיו ל"ל זה נהיה לימם נפשו לספיקה, ונרלה דלין בטשש דמספיקה לל מפקינן לי מחזקתו דרשעוה שהוא נזיר, דלה שייך בלן חזקה ולה דייבינן לי בנזיר ודלי לבו"ע דלין חזקה דרשעוה מכרעת שיבא נזיר לעולם דלה מלימו חזקה בב"ג, וביון שהוא ספק שוב דדרינן לבללה דלה נחית לספיקה, ללה ב"ע דבל דלה מעייל לימם נפשי לספיקה הוא לחר בדעת שבלב בל לדם וכוי בחנלי מפורש דלם הדבר ספק לימו מבבל בלל, ולה נלמר שלה בשה שרלוי בו ספק, לבל בשון המסופק שם נזיר לעולם לו נזיר לי יום, ביון שלימו נוהן דעתו שלה יבי נזיר בלל ולה מסר להכמים שלה להכריע שם הוא נזיר לי יום לו בל ימיו, והדין נוהן שלם לה נחית לספיקה של בל ימיו גם נזיר לי יום לימו שבבי שם בחשת בבללתו בל ימיו ונחבטלה מפני שמללו הוא ספק שוב לימו נזיר לי יום שבבי לה בבל לי יום

אם שהה: י *יצא מבית הקברות ושהה ימים וחזר ונכנם אין אותן הימים עולין לו. יצא והזה וטבל וטהר ומנה ימים מנזירותו וחזר לבית הקברות אותן הימים שמנה עולין לו. ואפילו נכנם ביום שמיני שלו הרי השביעי שלו עולה לו מן המנין. ואם נטמא שם אחר שנכנם באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח עליהן מביא קרבן טומאה וסותר הימים הקודמין ומגלח תגלחת טומאה: יא תגלחת טומאה ביצד היא. אהנזיר שנטמא באחת מן הטומאות שהוא מגלח עליהן הרי זה מזה עליו בשלישי ובשביעי. ומגלח שער ראשו בשביעי וטובל בשביעי אחר ההזיה כדרך כל טמאי מת. ומעריב שמשו ומביא קרבנותיו בשמיני והן שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם וסותר כל הימים הקודמין ומתחיל למנות נזירותו ואם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בו

השגת הראב"ד

*יצא מבית הקברות וכו'. אין אותן הימים עולין לו. פירוש כדי שיגלח ויביא קרבן טומאתה:

א סמ"ג עשין קכ"ז:

י יצא ונכנם וכו'. משנה אם מי שמזר והוזה בבית הקברות אפילו היה שם שלשים יום אין עולים לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאתה ונכנס עולים לו מן המנין ומביא קרבן טומאתה מן המנין ומביא קרבן עליה (שיגלח) והזה ושנה ונטל גלח ונכנס הוא דעולים לו מן המנין לא ונכנס אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קתני לה מיבעיא יצא גלח אפילו ונכנס עולין לו מן המנין והטעם משום דטומאת בית הקברות אינה מהטומאות שהמזיר מגלח עליהן כמ"ש בתב הראב"ד יצא מבית הקברות וכו' אין אותן הימים עולים לו פי' כדי שיגלח ויביא קרבן טומאתה עכ"ל. ומ"ש ואפילו נכנס כיום שמיני שלו הרי השביעי שלו עולה לו מן המנין נראיתה שם (לקמן י"ז.) אין בין טמא שבי לטהור שבעמא אלא שבעמא מגלח ואינו מזר טהור שבעמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין ומזר טהור שבעמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין ופ"ג דשמר רב חסדא רבי היא ור' יוסי בר יהודה פליג עליה הא ק"ל הלכה כרבי מאיר. ומ"ש ואם נטמא וכו' כגר כהנתי דהיינו דתנן התם שנכנס ק"ל מאי מיירי שם ואתה שנכנס אפילו נטמא מוך וקוסס שנכנס מאחר שהיא טומאה שהמזיר מגלח עליה קומר ומביא קרבן ומגלח וא"צ:

יא תגלחת הטומאה ביצד וכו'. משנה כפ' ג' מיעים (לקמן מ"ד:) תגלחת הטומאה כילד מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי ומביא את קרבנותיו בשמיני ואם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום וכו' ואינו מביא קרבנותיו אלא ז"כ היה לו לערב שמש: מאימתי

מונה מזירותו שהרי מלה עליו ואם יצא וטהר ומנה מקלת ימים ומזר ונכנס ונטמא הימים הראשונים עולים לו וכיון שלא נטמא בטומאה שהמזיר מגלח עליה אינו מגלח ולא קומר ולא מביא קרבן טומאה ואם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח עליה מגלח וקומר קרבן טומאה דהני מלוי ולפי זה הא דתנן יצא ונכנס עולה לו מן המנין לעדלין היא שאם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח עליה מביא קרבן טומאה

יא תגלחת טומאה ביצד וכו'. פ' ג' מיעים משנה כלשון רבינו: ואם גילח בשמיני וכו'. שם פלוגתא דתנאי ופסק כר"ע דאמר מביא קרבנותיו בו ביום: מאימתי

משנה למלך

דמשמ"ה מוקמה רש"י להיות דכא מצי בשבועות בטומאת מוגם וכמ"ש לעיל הא ליתא משום דהוה מלי לאוקמה בשהיה שוגג ומהי דשוגג מזיר לי משכחת לה מ"מ משכחת לה כגון שהיה שוגג בבית הקברות ולא היה יודע שהיה בית הקברות ומדל במזיר והמהרי בו שם"כ לי ולא יצא המספקפק ליה מי שיעין שהיה. ומיהו י"ל דלא מצי לאוקומי בהכי דשם היה שהוי שלא היה יודע שהיה בית הקברות ומ"ש במזיר כ"ש בנזיר ס"ב דהא נזיר ס"ב הוה ליה טעות בנזירות וק"ל דנזירות בטעות לי הוי נזירות. ולפי מ"ש היה נ"ל דלפי המסקנא לאוקומה לבעית דרבא בנכנס בשהיה מיבה ומגדל לי מיירי כמו שנדר בבית הקברות אלא כמו שנדר מקודם ונכנס לבית הקברות בשהיה מיבה ומגדל וכמו שפירש רש"י בשבועות עלה דבעית דרבא שם. אך לפירוש רש"י כאן מזיר שכתב כאן שנכנס בשהיה מיבה ומגדל בבית הקברות. שמפסיק בינו לבין הטומאה ונדר בעודו בשהיה שהוא טהור כי ע"כ. ולפ"ז יתיישב למאי שיטעיתין דרש"י לומר דנדר בעודו בשהיה הא שפיר מיתוקמא בנדר מקודם וכמ"ש בשבועות ופיים שם בסוף דבריו ובענין זה מפורש שהיה זו כמ"ש דמזיר דמשמע דס"ל דבעית זו בשבועות ומזיר כולה מדא מלתא היא ול"ל דם לתמוה למה שינה את עצמו רש"י מזיר ואוקמה בנדר בעודו בשהיה: ודע דכפי מ"ש לעיל דמי שמפרש בעית דרא מצי בעמא עצמו במזיד לענין קרבן דיש ללמוד ממנו לענין מלקות דומיא דקרבן דשם היה מזיד בטומאה אף שהיה שוגג במקדש דשפיר דלא בעי שהיה כל שבעמא בפיים בהך מזיר שבקר המדמיע ליה לטומאת פיים נגרה ככל שנכנס כמוך שהיה מיבה ומגדל ופרע הוא את המעזיבה אף שהיה שוגג בנזירות דשכח מזיר אם המרו בו אע"כ שפיר דלא בעי שהיה שוגג במקדש אף שהוא מזיד בטומאה וכל שהוא מזיד בטומאה אף שהוא שוגג בנזירות שהיה אין בפיים כן בשוך משום דהיה מזיד בטומאה וכל שהוא מזיד בטומאה אף שוגג במקדש לי אמרי שהיה שפיר לגלא בעינן שהיה דומיא דקרבן דכיון דהזיר בטומאה אף שוגג במקדש לי אמרי שהיה ומ"ש לי מפיקתה דלא בעינן מלקות וכמבני דכפי זה לי שפיר דא בעי שהיה שוגג במקדש דשפיר דלא בעי שהיה מזיד בטומאה דשפיר ליה לרב אחא בר יעקב דאמרת בשם מזיר וכן ופרע תורתה דמלתא נקט דמירי בזכור את הנדר וה"ה בשכח המזירות ופרע הוא עצמו את המעזיבה:

יא תגלחת הטומאה ביצד היא בו' אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם בו'. עיין בנזיר פ' ג' שכתב ואחר פ' הטומאת לי יאמר כן. ועיין מ"ש מהרן הכ"י שם בשם מהרי"ף ומהר"י ן' חביב ז"ל ובביאור תמוהים בעיני דבפי זה מזיר מיירי אי מזיר טמא דאיכא בשם הא אינא נמי מטמא ומטמא ופ"כ אחר פ' מטמא ג"כ יאמר ואי מזיר טהור ליכא בשם אם מטמא ופ"ג מטמא ופ"ע. (פ"ה עיין במ"ש בפ' זבח הפלמים ובמ"ש הרמ"ז בפ' שמות נחלו ועיין מ"ש סימן ג'):

מו

ומעמוד על הפרק לחזק כל פרק: י יצא מבית הקברות וכו' עד מן המנין: כתב הראב"ד פירוש כדי שיגלח ויביא קרבן טומאתה: ואני אומר גם רבותינו בעלי התוס' ז"ל פירשו כן ולא ידעתי מה

משנה למלך

דמשמ"ה מוקמה רש"י להיות דכא מצי בשבועות בטומאת מוגם וכמ"ש לעיל הא ליתא משום דהוה מלי לאוקומה בשהיה שוגג ומהי דשוגג מזיר לי משכחת לה מ"מ משכחת לה כגון שהיה שוגג בבית הקברות ולא היה יודע שהיה בית הקברות ומדל במזיר והמהרי בו שם"כ לי ולא יצא המספקפק ליה מי שיעין שהיה. ומיהו י"ל דלא מצי לאוקומי בהכי דשם היה שהוי שלא היה יודע שהיה בית הקברות ומ"ש במזיר כ"ש בנזיר ס"ב דהא נזיר ס"ב הוה ליה טעות בנזירות וק"ל דנזירות בטעות לי הוי נזירות. ולפי מ"ש היה נ"ל דלפי המסקנא לאוקומה לבעית דרבא בנכנס בשהיה מיבה ומגדל וכמו שפירש רש"י בשבועות עלה דבעית דרבא שם. אך לפירוש רש"י כאן מזיר שכתב כאן שנכנס בשהיה מיבה ומגדל בבית הקברות. שמפסיק בינו לבין הטומאה ונדר בעודו בשהיה שהוא טהור כי ע"כ. ולפ"ז יתיישב למאי שיטעיתין דרש"י לומר דנדר בעודו בשהיה הא שפיר מיתוקמא בנדר מקודם וכמ"ש בשבועות ופיים שם בסוף דבריו ובענין זה מפורש שהיה זו כמ"ש דמזיר דמשמע דס"ל דבעית זו בשבועות ומזיר כולה מדא מלתא היא ול"ל דם לתמוה למה שינה את עצמו רש"י מזיר ואוקמה בנדר בעודו בשהיה: ודע דכפי מ"ש לעיל דמי שמפרש בעית דרא מצי בעמא עצמו במזיד לענין קרבן דיש ללמוד ממנו לענין מלקות דומיא דקרבן דשם היה מזיד בטומאה אף שהיה שוגג במקדש דשפיר דלא בעי שהיה כל שבעמא בפיים בהך מזיר שבקר המדמיע ליה לטומאת פיים נגרה ככל שנכנס כמוך שהיה מיבה ומגדל ופרע הוא את המעזיבה אף שהיה שוגג בנזירות דשכח מזיר אם המרו בו אע"כ שפיר דלא בעי שהיה שוגג במקדש אף שהוא מזיד בטומאה אף שוגג בנזירות שהיה אין בפיים כן בשוך משום דהיה מזיד בטומאה וכל שהוא מזיד בטומאה אף שוגג במקדש לי אמרי שהיה שפיר לגלא בעינן שהיה דומיא דקרבן דכיון דהזיר בטומאה אף שוגג במקדש לי אמרי שהיה ומ"ש לי מפיקתה דלא בעינן מלקות וכמבני דכפי זה לי שפיר דא בעי שהיה שוגג במקדש דשפיר דלא בעי שהיה מזיד בטומאה דשפיר ליה לרב אחא בר יעקב דאמרת בשם מזיר וכן ופרע תורתה דמלתא נקט דמירי בזכור את הנדר וה"ה בשכח המזירות ופרע הוא עצמו את המעזיבה:

לחם משנה

י יצא והזה וטבל בו'. בפ"ג (דף ט"ז:) אמר במשנה מי שמזר והוזה בבית הקברות כו' (עיין בכ"מ) והוקשה לבעלי התוס' ז"ל דאיך אפשר דהימים של בית הקברות יעלו לו מן המנין שהולרכה לומר המשנה שלא יעלו והלא אפי' טהור ונטמא קודם כל הקדומים ואין אפשר שיעלו לכך פירשו דכולה מלא מילתא היא וה"ק אין עולין לו מן המנין לענין זה ומן המנין לענין דמועה והולך לתינו מביא קרבן טומאה וכן פירשו עולין מן המנין לענין זה כשנטמא שקומר אותו מנין ומביא קרבן טומאה וסם פירשו כן שסוכרים דכולה מתני' דייקי בטומאה שהמזיר מגלח עליהם דהיינו טומאה מוכחת מדקתאמר בריש מביא קרבן ובפיפ אמר מביא קרבן וכולהי דהא הוי בטומאה שהמזיר מגלח אבל רבינו מכח קושיא זו שהקשו התוס' פירש דמתני' מרבי קאמר ולעדלין קתני מ"ם אין עולין לו מן המנין הוא בטומאה שאין המזיר מגלח דאינה קומרת אותה טומאה וה"ג דעולה לו מן המנין קמ"ל ומ"ם ואינו מביא קרבן טומאה ה"ק ואם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח אינו מביא קרבן טומאה וכ"כ למעלה כסדר פירושו במשנה מי שנדר והוא בבית הקברות אין עולין לו מן המנין ואם נטמא שם בבית הקברות וכו' אינו מגלח ואינו מביא קרבן טומאה וכן בפיפ אומן הימים שאמנה עולין לו מן המנין דאינה קומרת ולכך עולין ואם"כ כתב ואם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח מביא קרבן והיינו פיפ דמביא קרבן טומאה דאמרי' לעדלין קתני. ומעתה אין לתמוה מה שאמנה הרב בעל כ"מ דלמה כתב ואם נטמא שנכנס בתחת מן הטומאות וכו' דהוה נקט כלישנא דאמרי' ומתני' כתב הוא דקתאמר ומביא קרבן טומאה דבנכנס קל עסיק מנא דאמרי' והא דנקט נכנס לרבותא נקטיה כדאמר בגמ' דסל"ל כיון דנכנס מזר הדבר כמעיקרו שנזר והוא בבית הקברות וכי היכי דמעיקרא אפי' בנטמא בבית הקברות בטומאה דהמזיר מתגלח אינו קומר ואינו מתגלח ס"ל הכתם קמ"ל. ולפ"ז בפירוש המשנה שכתב רבינו שכשיצא והזה וטבל ומזר לבית הקברות אפי' תוכן הימים שהיה בבית הקברות כיון שאינם טומאה שהמזיר מגלח עליהם עולה לו מן המנין אבל כאן כתב דלדוקא תוכן הימים שמנה עד שמזר לבית הקברות ומדלי דכן עיקר לקמן כתב כפ"ז דטומאה שאין המזיר מגלח מ"מ אינו עולה לו מן המנין. והר"ש בהשגות כתב אין תוכן הימים עולין לו מן המנין פי' כדי שיגלח ויביא קרבן טומאה. נראה שדעתו כדעת התוס' אבל אין דעת רבינו כן שכתב אין תוכן הימים עולין ואינו מביא קרבן טומאה שאין המזיר מגלח עליהן דמיירי בטומאה שאין המזיר מגלח עליה אלא קרבן טומאה שהמזיר מגלח עליה אלא רבינו ז"ל מפרש כמו שפירשתי ולא ידעתי למה לי פירש כן הר"ש נגי ואפי' שהה שם כמה ימים אין עולין לו שכתב רבינו ז"ל לעיל:

יא תגלחת הטומאה ביצד היא בו'. משנה כפ' ג' מיעים (דף מ"ד:) דכתי ר"ע אמר ל ר"ט מה בין זה למטורע אמר לו זה טהרתו מלוי בימיו ומטורע טהרתו מלויה במגלחתו ואינו מביא קרבן אלא ז"כ היה הערב שמש ופי' התוס' דה"ק היה הערב שמש אבל אם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח עליה אינו מגלח ולא קומר ולא מביא קרבן טומאה ואם נטמא בטומאה שהמזיר מגלח עליה מגלח וקומר קרבן טומאה ואינו מביא קרבן אלא ז"כ היה הערב שמש ופי' התוס' דה"ק (מה בין) דין זה למטורע דהשם שמעתי ממך שפפי' בגלח בשמיני אפי' שנטמא בשביעי צריך להקריב בשביעי ואמר לו ר"ע דכמטורע הטעילה צריכה שתהיה אחר המגלחת וכיון שגלח בשמיני אפי' שנטמא בשביעי צריך לטבול פעם אחרת בשמיני וצריך שיערים שמשו כדי להביא קרבן אבל

מגדל עוז

בפ למדנו: יצא והזה בו' עד מגלחת טומאתה. פ"ג למזר: יא תגלחת טומאה בו' עד מביא קרבנותיו בו ביום. פ' ג' מיעים (דף מ"ד) ופ' סה"ג ומזר (דף נ"ד):

מאימתי

בו ביום: **יב** מאימתי מתחיל למנות משיביא חטאתו. אבל עולתו ואשמו אין מעכבין אותו מלמנות: **יג** הרי שהזה בשלישי ובשביעי ולא טבל ונתאחר כמה ימים כשיטבול יעריב שמשו ויביא קרבנותיו למחר. טבל והעריב שמשו ואיחר קרבנותיו אינו מתחיל למנות עד שיביא חטאתו. אבל עולתו ואשמו אין מעכבין אותו כמו שבארנו: **יד** כשמגלח הנזיר תגלחת טומאה אינו צריך לגלח על פתח המקדש ולא להשליך שערו על האש. ובין שגלח במדינה או במקדש שערו אסור בהנאה וטעון קבורה ואפרו אסור כאפר כל הנקברים. והמגלח במקדש אם השליכו תחת דוד האשם יצא: **טו** נזיר שנטמא טומאות הרבה בין שהתרו בו על כל אחת ואחת ובין שלא התרו בו על כל אחת ואחת אינו מביא על טומאותיו אלא קרבן אחד. במה דברים אמורים שנטמא פעם שניה קודם שיביא קרבנות טומאה הראשונה ואע"פ שנתאחר כמה ימים אחר טהרתו קודם הבאת חטאתו ונטמא באותן הימים אינו מביא אלא קרבן אחד. אבל

הרדב"ז (מכ"י)

יב מאימתי מתחיל למנות וכו'. פ"ג הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו מעכבתו כך אשמו מעכבו וקי"ל כת"ק ואמרינן עלה מאי טעמייהו דרבנן דתניא והזיר לי"י את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם מה ת"ל לפי שמצינו שכל אשמות שבתורה שהם מעכבים יכול אף זה מעכבו ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר כלומר לפיכך הקדים הכתוב והזיר להבאת אשמו לומר לך אע"פ שלא הביא הזיר שאע"פ שלא הביא אשמו מתחיל להזיר נזירות טהרה הילכך בין איחר קרבנותיו בין לא איחר הכל תלוי בהבאת חטאתו:

יד כשמגלח הנזיר תגלחת טומאה וכו'. פ' ג' מינין משנה (דף מ"ה:) היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד ואם גילח במדינה לא היה משלח תחת הדוד בד"א בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טומאה לא היה משלח תחת הדוד: ובין שגלח במדינה וכו'. דכתיב וקדש את ראש נזרו ולפיכך אסור בהנאה וטעון קבורה כשאר קדשים ואפרו אסור דקי"ל דכל הנקברים אפרן אסור: והמגלח במקדש וכו'. ת"ר ואחד נוטל את הרוטב ונותן על שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד של שלמים ואם משלח תחת דוד של חטאת ואשם יצא ופרכינן אשם בנזיר מי איכא אמר רבא ואם נזיר טמא משלח תחת דוד האשם והא דתניא וחכמים אומרים הכל לא היו משלחין תחת הדוד חוץ מטהור שבמקדש מפני שנעשה כמצותו היינו ר' מאיר דמתני' אבל נזיר טמא אם שלח תחת הדוד של אשם יצא לרבנן בדיעבד דוקא אבל לכתחלה טעון קבורה דתנן אבל בתגלחת של טומאה לא היה משלח תחת הדוד ר"מ אומר הכל היו משלחין תחת הדוד חוץ מן הטמא במדינה. ומשמע דלכתחלה פליגי דלת"ק נזיר טמא שגילח במקדש לא היה משלח תחת הדוד אבל אם שלח תחת הדוד יצא ולר"מ כיון שהוא מגלח במקדש לכתחלה משלח תחת הדוד ופסק רבינו כת"ק שכתב והמגלח במקדש אם השליכו תחת דוד האשם יצא ומשמע יצא בדיעבד ונזיר טמא שגלח במדינה שערו טעון קבורה לכ"ע דאפי' ר"מ תני הכל היו משלחין תחת הדוד חוץ מטמא שגלח במדינה מפני ששערו נקבר:

טו נזיר שנטמא טומאות הרבה וכו'. משנה פ"ב דכריתות חמשה מביאים קרבן אחד על עבירות הרבה וכו' אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על השפחה וכו' ונזיר שנטמא טומאות הרבה ותניא פ' שלישי דנזיר נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אינו מביא אלא קרבן אחד נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא והביא חטאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ופסק כחכמים. ומה שכתב רבינו בין התרו בו וכו' הדבר ברור שאין התראה אלא למלקות אבל לענין קרבן אין התראה מעלה ומוריד:

נזיר

כסף משנה

יב מאימתי מתחיל למנות משיביא חטאתו וכו'. בפ"ג (דף י"ח ע"ב) וכחכמים:

יג הרי שהזה בשלישי ובשביעי ולא טבל וכו'*:

יד כשמגלח הנזיר תגלחת הטומאה וכו'. הכי משמע במשנה פרק ג' מינין (דף מ"ה:): ומ"ש ובין שגילח במדינה וכו'. בסוף תמורה (דף ל"ג:) אלו הן הנקברין וכו' שער נזיר ופטר חמור ובגמרא (דף ל"ד.) רמי ליה טבי לר"נ תנן שער הנזיר יקבר ורמינהי האורג מלא הסיט מלמר בכור (בבגד) ידלק הבגד משער הנזיר ופטר חמור בשק ידלק השק א"ל כאן בנזיר טמא כאן בנזיר טהור א"ל שנית נזיר אנזיר פטר חמור אפטר חמור קשיא אישתיק ולא א"ל ולא מידי א"ל מידי שמיע לך בהא א"ל הכי א"ר ששת כאן בשק כאן בשער אמר נמי אריב"ח כאן בשק כאן בשער. ופירש"י כאן בשק הא דקתני ידלק היינו שארג שער נזיר ופטר חמור בשק דאי אמרת יקבר אתי איניש ומתהני ביה הואיל ואינו כלה עד לאחר זמן ומתני' בשער עצמו שלא נארג ואידי ואידי בטהור או טמא. ומ"ש ואפרו אסור וכו'. שם בגמ' (דף ל"ד.). ומ"ש והמגלח במקדש אם השליכו תחת דוד האשם יצא. פ' ג' מינים (דף מ"ה:):

טו נזיר שנטמא טומאות הרבה וכו'. משנה בפ"ב דכריתות (דף ט'.) חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה וחד מינייהו נזיר שנטמא טומאות הרבה. ומ"ש בד"א שנטמא פעם שניה קודם שיביא קרבנות טומאה הראשונה וכו' בפרק ג' (דף י"ח:) נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אינו מביא אלא קרבן אחד נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד מתחיל ומונה מיד דברי ר"א וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא (והביא חטאתו ונטמא) מביא קרבן על כל אחד ואחד הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקא אומר כשם שחטאתו עיכבתו כן אשמו עיכבו בשלמא לר"א אמר קרא וקידש את ראשו ביום ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורבנן הוא אע"פ שלא הביא אשמו אלא ר' ישמעאל ההוא למה לי אמר לך ההוא אע"פ שלא הביא עולתו ורבנן עולה לא בעי מיעוטא דורון בעלמא הוא ופסק כחכמים: ודע דגרסינן בההוא פירקא (דף י"ח.) מאן תנא הא דת"ר אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין אמר רב חסדא רבי היא דאמר רבי אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאיתימא רבי יוסי ברבי יהודה היא דאמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא מאי רבי ומאי רבי יוסי ברבי יהודה דתניא וקידש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר ביום תגלחתו. והא דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא (אמר רב חסדא) ר"י בר' יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי ומני ר"י ברבי יהודה כיון דלא יצא בשעה הראויה להביא בה קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי תימא רבי היא וכו' הרי יצאתה שעה שראויה להביא (בה) קרבן. ופירש רש"י שטמא שנזר בשביעי שלו שטובל בו עולה לו מן המנין דהואיל ואינו בר קרבן מתחיל למנות מבו ביום. ונזיר טהור שנטמא אין ז' שלו עולה לו מן המנין דאין לו טהרה עד יום שמיני שמביא קרבנותיו דתניא וקדש את ראשו שיתחיל למנות לענין נזירות ביום הבאת קרבנותיו שהוא שמיני כדכתיב יביא שתי תורים. ביום מגלחתו שהוא שביעי כדכתיב וגלח את ראשו ביום השביעי יגלחנו. והא דתנן נזיר שנטמא וכו' מאן תנא חשיב להו טומאות הרבה ואפ"ה לא מייתי עלייהו אלא קרבן אחד. אמר רב חסדא ר"י בר יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי שהוא יום מגלחתו חיילא עילויה ומשכחת לה דתהוי טומאות הרבה כגון שנטמא ומנה ששה כדי להזות עליו בשלישי ובשביעי דטומאה אחריתי איקרי הואיל וטבל בו ביום אבל בקרבן אינו חייב אלא אחד שכל זמן שלא יצתה שעה שראויה להביא קרבן שעדיין לא הגיע ליום שמיני אינו חייב אלא קרבן אחד אבל אם נטמא וחזר ונטמא בששי אינו קורא לו טומאות הרבה לפי שעדיין לא חל עליו טהרה כלל ודמי ליה

*לפי התוי"ט בפ"ו דנזיר משנה ו' יצא לו זה לרבינו ממה ששנינו שם ואינו מביא קרבן אא"כ היה מעורב שמש וע"ש:

לחם משנה

אבל נזיר הטבילה היא קודם הגילוח והוא טבל בשביעי וגלחוהו בשמיני והרי העריב שמשו ויכול להביא קרבן. ורש"י פירש בענין אחר ולדבריו המצורע אין טעון הערב שמש ואם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בשמיני עצמו ורבינו בפ"ה מהל' מחוסרי כפרה כתב דמצורע טעון הערב שמש ואם גלח בשמיני יביא קרבן בתשיעי נראה דמפרש כפי' התוס' ז"ל:

יג אינו מתחיל למנות עד שמביא חטאתו כו'. כרבנן בפ"ג (דף י"ט.) ור' ישמעאל פליג התם ואמר דאשם וחטאת מעכב ואמר שם בגמ' מאן תנא להא דת"ר אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא רבי ישמעאל ופירש"י ז"ל בפירושו קמא דאי לרבנן לא איצטריכא ליה למיתני דהא אמרינן עולת העוף לא מעכבא. ולפ"ז קשה על רבינו ז"ל דפסק כרבנן איך לקמן בפ"ט כתב האשה שנדרה בנזיר ואח"כ הפר לה בעלה וכו' הרי זו מביאה קרבן טומאה ומדכתב סתמא משמע דעולה נמי מייתי. ואפשר דמפרש כפירוש בתרא דרש"י ז"ל שפירש דאי רבנן משום דורון בעלמא קא מייתי ליה ולא משום נזירות הכא נמי מייתי ע"כ, ולכך פסק התם דמביא עולה כיון דהוא דורון בעלמא א"נ אפי' מפרש כפירוש קמא הא אמרינן התם דאי בעל מיגז גייז אפי' עולת העוף נמי מייתי ואע"ג דבפ"ג מהל' נדרים משמע דרבינו פסק כמ"ד מיעקר עקר שכן כתב שאין האב והבעל מתיר כו' מ"מ ע"כ כמ"ד מיגז גייז פסק וכמ"ש שם הרב בעל כ"מ ז"ל דאיך אפשר לומר דפסק כמ"ד מיעקר עקר כנגד פשיטותא דגמ' ולומר דמפרש דמר זוטרא כדכתבו התוס' ז"ל אע"פ שדחו זה הפירוש מ"מ אי אפשר לומר כן דהוא ז"ל כתב בפי"ב דהיכא דנדרה ועברה על נדרה ואח"כ הפר לה בעלה לוקה ומבואר בסוגיא בפ"ד דנזיר דאי מיעקר עקר אינו לוקה אלא ודאי דפסק דמיגז גייז וכבר יישב דבריו הרב בעל כ"מ ז"ל שם בפי"ג:

יד כשמגלח הנזיר וכו'. בפ' ג' מינין (דף מ"ה ע"ב) וגבי נזיר טהור פסק לקמן בפ"ח כר' יהודה ותמה הרב"י ז"ל למה הניח סברת חכמים והיא סתם משנה, וי"ל מפני שאמרו בסוף תמורה כאן בנזיר טמא משמע דטהור בכל גוונא משליך על האש דאל"כ לוקי תרוייהו בנזיר טהור ולימא כאן שגילח במדינה כאן שגילח במקדש וכרבנן ואע"פ שאין זה כ"כ הכרח מ"מ טעם קצת הוי לפסק רבינו ז"ל:

טו נזיר שנטמא טומאות הרבה כו'. הרב בעל כ"מ ז"ל תמה בכאן תמיהא גדולה ואיני יורד לסוף דעתו במה שמירץ הקושיא דמה הוא טעמא דאמרינן בגמרא בפ"ג דנזיר דמתני' דקאמרה נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד דלא אתיא כרבי מההוא טעמא גופיה לא אתי כרבנן דאי נטמא קודם שהביא החטאת

בשמיני

מגדל עוז

יב יג מאימתי מתחיל למנות עד כמו שביארנו. פ"ג דנזיר (דף י"ח): **יד** בשמגלח הנזיר עד האשם יצא. פ' ג' מינים (דף מ"ה): **טו** נזיר שנטמא טומאות וכו' עד בקרבנות אחרות. ריש פ"א דכריתות (דף ב') ובתמורה פ' ד' מחוסרי כפרה ומייתי מקצתה פ' ג' מינין דמס' נזיר:

נזיר

כה אמרו חכמים כל הנודר באילו בנה במה. בפרק קומס (דף ס'.). ומ"ש ואפ"ה נדר ועבר מצוה להשאל על נדרו. שם מסיים הא וכל המקיימו כאילו הקריב עליה קרבן. ומ"ש במה דברים אמורים בנדרי איסר אבל בנדרי הקדש מצוה לקיימן וכו' דכתי עשה הם דלמה יגרע כח ההקדש להשאל עליו אם לא מדומק ומקרא מפורש הוא נדרי לה' תשלם:

סליקו הלכות נדרים בס"ד

בלא נדר: **כה** אמרו חכמים כל הנודר כאילו בנה במה. ואם עבר ונדר מצוה להשאל על נדרו כדי שלא יהא מכשול לפניו. במה דברים אמורים בנדרי איסר אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן ולא ישאל עליהן אלא מדוחק שנאמר נדרי לה' אשלם:

סליקו להו הלכות נדרים בס"ד

ומילוק הלשונות והמקומות נעניין הנדר והחלוקים שיש בין תלמיד חכם לעם הארץ. ודין ההפקר לפי שהוא דומה לנדר. ושני פרקים אלו הנדרים והשבועות שוין בהם: פרק ג ביאור זו הדברים שיש בין נדרים לשבועות ודין המתפיס בנדרים ושהן תלין על מצוה ואינם תלין על דבר שאין בו ממש והנודר לתת שכנגד עליה והשבע לתת עצמו על החפץ. ושאין גוהגין קלות בשבועות: פרק ד ביאור זו הנדרים המותרים כדין השבועות המותרות ואפי' ד' נדרים אלו אין לדעתי ע"מ לבטלם. וקמך לו היתר נדרים לפי שע"י פתח אחד יכול לבטל הרבה שבועות: פרק ה ביאור זו דיני ההתפקה או שהתפיס בחלק הנתלה או בדבר הנתלה או בדבר הנתלה ואם הוסר הרתלון הוסרו כולן משא"כ בהפרת החצי או הבעל. וביאור זו שבחלה זכה לחלוק זכות בחלה הנזרק לכהן. וכל אלו הפרקים תיירו בחלה החוקר הדבר על עצמו: פרק ח מדבר בחלה החוקר על אחרים והחילוק שיש בין האומר שהיה זכר לדבר החלוק ואינו זכיר בחלה הנזרק לכהן. וכל אלו הפרקים תיירו בחלה החוקר הדבר על עצמו: פרק ח מדבר בחלה החוקר על אחרים והחילוק שיש בין האומר פירותי. ודין הבן עם אביו ואם כן הבן מ"ח. ודין אם נתערב דבר האסור עם דבר המותר. והחילוק שיש בין האומר הכשר אסור ובין האומר כשר זה אסור עלי. והדבר הנאסר בנדר הוי דבר שיש לו ממירין ע"י שחלה. ופרק זה תיירי בחוקר הדבר עצמו: פרק ו תיירי בחוקר הנחה הנאסר לידי מחלל ושאין בין המודר הנאה לחולד הנאה מחלל אלא דבריקה הרגל וכלים שאין עושין בהם מחלל. וכלל זו הדברים החקורים לחולד הנאה והמומרים והחילוק שיש בין שנה שביעית לשאר שנים ואיסור ההנאה והמדיר אחרים מלא לבריקה הרגל וכלים שאין עושין בהם מחלל. ושני פרקים אלו תיירי בשאחד מהם מודר הנאה מחבירו: פרק ז תיירי בשאינם מודרים הנאה זה מזה כמה חלוקים ובמה מותרים ואין לחלק בין הסוק. ומי שאסר הנייה מחומה או מבני העיר או הנאת הבריות. וקמך לזה מה שקנה יעשה מי שהנאתו חלוקה על חבירו. ונמצך לזה כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה: פרק ח חזר לנאר הדברים שהנדרים והשבועות שוים לדברים הדומים לחנאי או לנדרי טעות והדברים שאינם נריכים שאלה לחכם והדברים הנריכים וע"י פתח ומרטה משוי להו נדרי טעות. וכל נדר ושבועה שהומר מקצתו הומר כולו משא"כ בהפרה. וכן הולכין אחר הדברים שבנלגל נשבע או נדר והחילוק שיש בין האומר לביתך איני נכנס לאומר לבית זה אינו נכנס. והדברים שיכול אדם להמיר בלי שאלת חכם: פרק ט ביאור זו חילוק לשונות והמקומות ושאין הולכין בזה אחר הרוב אלא הנדר בפקח. וכלל זו הדברים שדרך השלוח להמלך והולכין אחר הורחת הדברים. והחילוק שיש בין הנודר מן המכושל לנודר ממעשה קדרה. והפפרש שיש בין מטה לחטין. וכלל זה הפרק הדברים שהם בכלל הנדר והדברים שאינן בכלל הנדר וכן המקומות וכן התנאים: פרק י ביאור זו הדברים התלויים בזמן הנדר וכלל זו כל התולה בזמן מן הזמנים כמה תקוד ובמה מומר. והחילוק שיש בין האומר עד הקיץ לאומר עד שיהיה הקיץ. ובפרק זה ביאור שאדם יכיר בחילוק ואינו יכיר בחנאי הנורם לחקוד. והדבר ברור שראוי לאחר הדברים התלויים בזמן העמיד לדברים ההווים: פרק יא אחר שביאר לבינו הדברים שהחכם ממיר ביאר הדברים אשר מפר האב והבעל. והקדיש להודיענו זמן שבודקים הנדרים וזמן שהנדרים קיימים והזמן שהם בטלים לפי שהביא מפר ע"פ שהיא גדולה כל זמן שהיא נערה. וביאר עד מתי האב מפר ומאימתי הבעל מפר ואימתי מפיירין בשומפות ואם מת האב או שחתה הפרוש או שנישאת ומתפרשה לאחר. והחילוק שיש בין פרוסה לעשופה או שחע אחיה ולא בעלה או שחע בעלה ולא אחיה או אם קיים ומפר אחד ואם הגירושין כאחיקה או לא ושאין מפיירין אלא שניסה כאחד. ודין הלך האב עם שלוחי הבעל. ודין שומעת יפה ויחומה מחי האב: פרק יב ביאור זו הנדרים שאפר האב והנדרים שאפר בעל והדברים שאפר לעצמו ולאחרים והדברים שאינו אפר אלא לעצמו. והחילוק שיש בין נדרי עינוי נפש לדברים שבינו לבינה ובין המשמיש עליך ובין הנאת משמישי עליך ושעשו חיוב לבעוד הבעל והוא אפר נדרים שעליין לא אלו ואלא שחתן. והחתת אינו אפר ולא שוטה וקטן. וביאור זו זמן הספרה ויום השמיעה כיום הנדר. ודין השוחק ע"מ למיקט. ודין ידיעה כיום השמיעה. והעובדת נזדון ולא ידעה שהפר לה: פרק יג ביאור זו נחיוב לשון אפר וכילד אפר וכילד מקיים והמבטל בלבו מועיל והאפר בלבו לא הועיל ומפיירין נדרים בשתא ואין מפיירין נדרים להבא ולא מקיים להבא ולא על ידי שליח ושאין תומרים בהפרה נדר שהופר מקצתו הופר כולו. ודין המתפיס דבעל מיגז גייז ולא הותר המתפיס ע"פ שהותר הנדר ולא דמי להתרת חכם. ושאין הבעל אפר נדרי תרוסתו שאין אפר בקודמין שאין הולכים בהפרה אלא אחר זמן הנדר ולא אחר זמן חילוק הנדר אין לקולא אין לחומרא. הקמה בלא היתה הקמה. הפרה בלא אינה הפרה. ושעלים על ההקס. וביאור כל הבעיות שהם בחת"ל ופקח חושש כמהנהו בכל חת"ל שבחלמוד. וכאלו להקדישים הולאי לפקח. ודוק ותשכח סדר פרקי ההלכות על נכון:

הלכות נזירות

יש בכללן עשר מצות. שתי מצות עשה. ושמנה מצות לא תעשה:

וזה הוא פרטן:

א) שיגדל הנזיר פרע: ב) שלא יגלח שערו כל ימי נזרו: ג) שלא ישתה הנזיר יין ולא תערובת יין ואפילו חומץ שלהם: ד) שלא יאכל ענבים לחים: ה) שלא יאכל צמוקים: ו) שלא יאכל חרצנים: ז) שלא יאכל זגין: ח) שלא יכנס לאהל המת: ט) שלא יטמא למתים: י) שיגלח על הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

הרדב"ז (מב"י)

פרק א א הנזירות הוא נדר מכלל נדרי איסר וכו' עד שנאמר וגלח הנזיר פתח אהל מועד. דכתיב פסוטים שם: התומר

א הנזירות הוא נדר מכלל נדרי איסר שנאמר כי ידור נדר נזיר וגו'. [א]ומצות עשה שיגדל שער ראשו שנאמר גדל פרע שער ראשו. ואם גילח בימי

א סמ"ג עשין קכ"ז:

פרק א א הנזירות הוא נדר וכו'. לפי שמניו שהנזיר מייב בגלח על קרבנות הוה אמינא שהוא מכלל נדרי הקדש לפיכך כתב שהוא מכלל נדרי איסר: **ומצות** עשה שיגדל וכו'. זה מבואר בכתוב ובפ' ג' מיגים במזיר הטומאה והיולא מן היין וכו' וכניגו לא תפס סדר הכתוב והקדים התגלחת מפני שים בו עשה ול"ת משא"כ ביין ובטומאה והכתוב הקדים היין לפי שנסמכה לפרשה קודמת והמנהג הקדים הטומאה שהיא קודמת בהקרבה:

עבר

מגדל עוז

כה אמרו חכמים כל הנודר בו' עד סוף הפרק. פ' הנודר מן הירק (דף נ"ט) ופ' קומס יין (דף ס') ומייתי לה בכמה דוכתי:

פרק א א הנזירות הוא נדר מכלל נדרי איסר שנאמר כי ידור נדר נזיר וגו'. זו הקדמה כדרך המתנים: **א ג ומצות** עשה שיגדל וכו' עד פתח אהל מועד. פרק ג' מינין (דף ל"ד ל"ה):

[ג] **גמ׳** אילימא דאמרי ליה לא תינזור וכו׳. אף על גב שהמעשה איסור הוא לא הקבלת נזירות אלא הטומאה, מ״מ שייך בזה התראה כיון דעי״ז יעבור על טומאת נזיר, וכן מצינו (בכתובות לג ע״א) לענין התראת עדים דתוכ״ד שיכולים לחזור שייך התראה משום שיכולים לחזור, אף על גב שהגדתם כבר נגמרה והחזרה אינה שייכת להעבירה, אלא מכיון שעי״ז יכול להתבטל האיסור, שייך בזה התראה על העבירה, ה״נ הכא אף שהאיסור הוא הטומאה, מ״מ שייך התראה בלא תינזור.

[ג] **תוס׳** ד״ה אילימא וכו׳, דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר בנזיר. פירוש דלא משום שאינו יוצא זוהי העבירה, רק דזה שהוא שם חשיב מעשה עבירה שהוא עומד שם במקום הטומאה בעת קבלת הנזירות.

וברא״ש כאן פירש דדוקא באונס מיבעי לן אבל נכנס לבית הקברות בשוגג והתרו בו לצאת לא מיבעיא ליה דאמרינן בשבועות כי גמירי שהייה באונס הוא דגמירי, ולכאורה יש לחלק דהתם מיירי בביאת מקדש דאיכא קרבן על שוגג, ומשו״ה מיבעי לן דוקא באונס דליכא מעשה חיוב, אבל בנזיר דליכא חיובא על שוגג, א״כ בין שוגג ובין אונס חד דינא להו, ובאמת בשוגג היכא דליכא דין שגגה חשוב אונס, דהרי בבן נח מבואר ברמב״ם (פ״י ממלכים ה״א) דדוקא שוגג שעבר בלא כוונה פטור אבל אם חשב שהוא דבר המותר כגון שהרג והוא לא ידע שאסור להרוג הרי״ז קרוב למזיד ונהרג, משום שהיה לו ללמוד ולא למד, ופשיטא שעל שוגג לא היה נהרג, כיון דאפילו אין דין שוגג אלא אונס, מ״מ שוגג היה נחשב אונס מאחר שאין אצלו חיוב על שוגג, אלא מכיון שלא למד אינו חשוב אונס וחייב, ולפי זה בנזיר שאין בו חיוב על שוגג חשוב כאונס, ובאמת שכן פסק הרמב״ם (בפ״ו הל״ט) דגם בשוגג שייך בו דין שהייה, אמנם אפשר שכוונת הרא״ש מלשון הגמרא שם בבעיא דנזיר בקבר, או דילמא כי גמר שהייה באונס ל״ש בפנים ל״ש בחוץ, ומשו״ה כתב שבעינן אונס.

[ב] **גמ׳** בעי ר״א נזר והוא בבית הקברות טעון גילוח או לא כי בעי תגלחת טהור שנטמא דקא מטמא לנזירותיה אבל טמא שנזר לא או דלמא לא שנא ת״ש מי שנזר והוא בביה״ק וכו׳ ואינו מביא קרבן טומאה משום דלא בעי גילוחי. וע״ש ברש״י שפירש שקרבן תלוי בגילוח, ובתוס׳ פירשו להיפך דהגילוח תלוי בקרבן, ובאמת זה צ״ע הא דתלוי גילוח בקרבן, דלכאורה השאלה בגמרא הוא אם גם על גילוח יש הדין טמא ראש נזרו או לא ואיך זה תלוי בקרבן.

ונראה לומר דהנה עיקר הדין דקרבן נזיר טמא לכאורה אינו שייך כלל למעשה הטומאה, דחיובו אינו משום מעשה טומאה, אלא משום דעיקר הדין למיחל עליו נזירות טהרה, וכמו בקרבנות דמחוסר כיפורים, אמנם עי׳ בכריתות (דף ח׳ ע״ב) במתניתין שארבעה מביאין על הזדון כשגגה וקחשיב גם נזיר טמא בהדייהו, ומשמע מזה דקרבן שייך גם בעת מעשה טומאה המחייבתו בקרבן, וכן מוכח ממאי דצריך קרא לרבויי דגם באונס מחוייבים להביא קרבן, משמע מזה דגם הקרבן שייך ג״כ למעשה הטומאה, ולפי זה נראה שהשאלה בגמרא אם טמא שנזר בעי גילוח, הוא בעיקר הדין דנתמעט מקרבן טומאה, אם הוא מיעוט רק במעשה המחייבת, דבטמא מתחילתו אין הטומאה מחייבתו קרבן, וא״כ הוא רק מיעוט לדין קרבן, אבל לכל דיני נזירות טומאה לא נתמעט, ויש עליו חלות נזירות טומאה, או דילמא נתמעט מעיקר דין חלות נזירות טומאה, ומהילא אף גילוח לא חיוי, וזה דהאמר

גמרא מ״ט אינו מביא קרבן טומאה משום דלא בעי גילוח, היינו דהדין דאינו מביא מדין גילוח שזה ג״כ דין מכלל הנזירות טומאה.

<u>דף יז עמוד ב</u>

[ג] **הרמב״ם** בריש הלכות נזירות במנין המצות כתב מצוה י׳ שיגלח על הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא, הרי דכלל תגלחת טהרה בהשלמת הנזירות עם ענין תגלחת טומאה, ולכאורה הלא הם ב׳ מצוות נפרדות הם, ומדוע כלל להו בחדא, וכן במנין המצוות בתחילת יד החזקה, כתב לגלח הנזיר שערו על קרבנותיו במלאת ימי נזרו, או בתוך ימי נזרו אם נטמא, שנאמר וכי ימות וכו׳, מבואר מדבריו דמצות גילוח על קרבנותיו, עם גילוח טומאה חדא הם, והנה מצות תגלחת טהרה אינה רק גילוח אלא הגילוח והקרבנות ביחד, וזוהי המצוה, וכן כתב שם בפ״ג ה״ג נדר בנזיר וקיים נדרו כמצותו וכו׳ והשלישית תגלחתו עם הבאת קרבנותיו, שנאמר וגלח הנזיר פתח אהל מועד ע״ש.

אמנם בספר המצות במצוה צג כתב דמשו״ה לא מנה מצות גילוח טומאה למצוה בפני עצמה, משום שזו היא מדיני הנזירות דאחרת אינו יכול לקיים שוב מצות נזירות, ואינה כגילוח טהרה דזוהי מצוה בנזירות ע״ש וכן במ״ע קיא בסוף דבריו כ׳, אמנם תגלחת טומאה היא מדין המצוה כמש״ב במה שקדם ע״כ, הרי דברי הרמב״ם ברור מללו דתגלחת טומאה מדין המצוה של קיום הנזירות היא, שאם נטמא צריך לגלח וישוב ויגדל פרע, וכפי שיטתו בשרשיו דדיני המצוה אינם נמנים למצוה בפני עצמה. ולכאורה דבריו סתרי אהדדי, דבמנין המצות כ׳ דתגלחת טומאה נכללת במצות גילוח טהרה.

אמנם מה שנראה בביאור דבריו שכתב בחבורו דהוי מצוה אחת לגלח לאחר מלאת, או בתוך מלאת אם נטמא, דהנה כתב הר״מ (בפ״ו הלי״ד) דגילוח נזיר טמא לא בעי שילוח שער תחת הדוד, ואם גילח במקדש ושילח שערו תחת הדוד יצא ע״ש, וצ״ב כיון דפסק דנזיר טמא לא בעי שילוח שער תחת הדוד, וא״כ מה זה שכתב שאם גילח תחת הדוד שיצא, והנה במשנה ובגמ׳ לקמן מה ע״ב איתא ג׳ מחלוקות ע״ש.

והנראה בזה דס״ל להר״מ דנהי דלדין גילוח נזיר טמא לא בעינן שילוח שער תחת הדוד ואין זה שייך למצות נזיר טמא ולדיני טומאה שלו, מ״מ אם גילח ושילח שערו תחת הדוד במקדש שייך בו מצות גילוח ושילוח שער תחת הדוד דאז הוי תגלחת נזיר ונתקיים בה מצות גילוח, וע״כ שייך בה שילוח תחת הדוד, והנה בגמרא (בדף מ׳ ע״א) איתא פלוגתא בין רש״י ותוס׳ לענין עבורי שער בנשא, אם זה הוי גילוח אלא דלא הוי גילוח בתער, או דאין בזה כלל גילוח כי אם גרמא להשיר את השער, ולא נתקיים בו כלל גילוח שער, דשיטת רש״י היא דלא הוי כלל גילוח, והקושיא של הגמרא היא מרישא דקתני תגלחת מצוה, ובתוס׳ פירשו שם דלא הוי גילוח בתער, וקשה מסיפא דבעינן תער ע״ש.

ולפי״ז הגמרא (בדף ס״א ע״א) דאיבעיא התם אם נזיר טמא יכול לגלח שערו בסם ובעי להוכיח ממתני׳ דאמרינן ד׳ תגלחיות, וע״ש ברש״י ותוס׳ דאזלי לשיטתם, דרש״י פירש עבורי שער בנשא דלא בעינן כלל בנזיר טמא גילוח כי אם עבור שער ושפיר מתקיים בנשא, והתוס׳ פירשו משום דלא הוי גילוח תער וה״ה דהוי מצי למיבעי אי מגלחו במספרים ע״ש.

מצוה צג היא שצונו לגלח הנזיר[א] את ראשו ולהביא את קרבנותיו במלאת ימי נזירותו. ולשון ספרי[ב] שלשה מגלחין ושלשתן תגלחתן מצוה, הנזיר והמצורע והלוים. אמנם תגלחת הלוים היא במדברי[ג] ואינה נוהגת לדורות

עין המלך **מ"ע צ"ג א.** במהדורת הר"ח העליר "שצוה הנזיר לגלח", ואולי נפ"מ אם גם אחרים נצטוו במצות גילוח הנזיר וצ"ע, ועי' לקמן במצות המלך מ"ע קי"א בביאורי השיטות אות ה' בזה לענין גילוח המצורע. **ב.** צ"ל ספרא והוא בתו"כ בפרשת מצורע פרק ב' פיסקא ו' [במלבי"ם פ' מצורע (עה"פ י"ד, ט) פיסקא ל"ח יעו"ש]. **ג.** כמבואר בפרשת

בעשה דמשמע דאית ביה גם לאיסור עשה. ובחמת בסהמ"ל כתב לשון עובר בעשה, והוא לשטתו, ולע"ע עוד בזה.

מ"ע צ"ג

מצות גילוח הנזיר

ענף א: שיטות הראשונים

הנה בפרשת נזיר מלינו שני סוגי גילוח בשער, ח. גילוח טהרה, דהיינו הגילוח שמגלח המזיר לאחר שכבר נשלם ימי נזירתו, ועל זה הוא נאמר בפרשת נשא "וגלח המזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו" (במדבר ו, יח). ב. גילוח טומאה, שחייב המזיר שנטמא לגלח שערו ביום טהרתו, ועל זה נאמר בפרשת נשא "וכי ימות מת עליו בפתע פתאום ונטמא ראש נזרו, וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו" (במדבר ו, ט). וכמו כן יש שני סוגי חיובי קרבנות בנזיר, דנזיר טהור חייב בקרבנות בשלם נזירתו, וכן הנזיר טמא חייב בקרבנות ביום טהרתו, וכמבואר כל זה בהפסוקים בפרשת נשא יעו"ש. ונחלקו הראשונים ז"ל אי מונין מצות הגילוח והבאת הקרבנות בחדא מצוה, וכן אם תגלחת טהרה ותגלחת טומאה נמנו כחדא מצוה, וכמו שיתבאר בע"ה.

ו) שיטת הר"מ: הנה הר"מ כאן מנה מצות גילוח של נזיר טהור לחוד גילוח של נזיר טמא לא מנה במצוה בפני עצמה, ומבאר טעמו משום דתגלחת טומאה היא מפרטי דיני של הבאת דגדל פרע שער ראשו [המבואר לעיל מ"ע ל"ג], דהבאת היא לגדל שערו בקדושה, וכיון שנטמא יגלח שערו ויביא קרבנותיו, ויחזור לגדלו בקדושה. מבאר אין מונין תגלחת דטומאה מצוה בפני עצמה יעו"ש, ויתבאר עוד בזה בביאורי השיטות.

והנה מון ממנות גילוח שיש להמזיר, יש לו גם חובת קרבנות, תולס לענין מנין המצות כתב הר"מ במ"ע קי"ח דהיינו מוכה לחותו במצוה בפני עצמו, דשניהם ביחד, הגילוח והקרבנות, מתירין להמזיר לשתות יין, ואחד בלא השני אינו מספיק, לכן תלויים זה בזה ולכן נמנו בחדא מצוה יעו"ש, ויתבאר ענין זה במקור השיטות.

ז) שיטת הרמ"ג: ברמ"ג מנה הבאת קרבנותיו [וכן הגילוח] של מזיר טהור ושל מזיר טמא בשני מצות, יעו"ש במ"ע ק"ח וק"ט. ועי' גרי"פ ז"ל שם בדף שד"מ סוף טור ג' שמבאר שיטתו, דלהכי מנה תגלחת מזיר טמא במצוה בפני עצמו, אף דלענין עשה הגילוח יתכן לומר כמו שכתב הר"מ כנ"ל דאינו אלא מפרטי דיני המזירות, שכדי שיהא גידול בקדושה צריך לחזור ולגדלו בקדושה, מ"מ הבאת הקרבנות על טומאתו בודאי מילתא אחריתא הוא ונמנה כמצוה בפני עצמה, וכמו שהוכיח שם הגרי"פ ז"ל דמשתבר דפסק הרמ"ג שאין אחד מן הקרבנות מעכבות מלהתחיל מזירות טהרה, ודלא כהר"מ בפ"ו ממזירות הט"ו שפסק כרבנן בתמ' מזיר י"ח, ג, דעכ"פ התחלת מעכבת מלהתחיל יעו"ש.

ח) שיטת ה"ר דניאל: בספר מעשה נסים סי' ח' הביא רבי דניאל בבבלי על הר"מ בהא דכלל במזיר טהור מצות תגלחתו והבאת קרבנותיו בחדא מצוה, דבחמת שני מצות נפרדים הם, דהרי קיימ"ל דתגלחתו היתה מעכבת הטהרה, וגם הר"מ גופיה פסק כן בפ"ח ממזירות ה"ב יעו"ש, ומלא דמצות הטהרה הוא בהבאת קרבנות לחוד, והגילוח מצוה בפני עצמו הוא. ויתבאר דעת הר"מ בזה בע"ה במקור השיטות אות ז'.

ענף ב: מקור השיטות

ט) הנה הר"מ כתב דתגלחת טומאה ותגלחת טהרה חיוס נמנין בשני מצות, משום דתגלחת

וגלוח מצורע ונזיר נוהג לדורות. ומבואר הוא כי לנזיר שני גלוחים, גלוח טומאה[ד] וגלוח טהרה, והוא אמרו ובמלאת ימי נזרו. ואין ראוי שימנו שני גלוחים אלו שתי מצות, לפי שגלוח טומאה הוא מדין מצות נזירות[ה], כי מצות עשה שלו הוא שירבה פרע בקדושה, כמו שבאר ודן אותו הכתוב בזה שאם נטמא הנזירות יגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה כמתחלת

בהעלותך (ח, ז). ד. ברי"ח העלירי הוסיף "והוא אמרו יתברך וכי ימות מת עליו בפתע פתאום" (במדבר ו, ט). ה. המבואר לעיל מ"ע צ"ב, ומבואר מדברי הר"מ שמצות גילוח נזיר טמא הוא ממצות גדל פרע שער ראשו, ואין זה ממצות

טומאה הוא מפרטי דיני המזיר, דהמלוה הוא לגדל שערו בקדושה, וכשנטמא רחם מזרו חייבתו התורה לגלחו ולחזור לגדלו בקדושה כבתחילה. והוסיף הר"מ חה דומה למלות תגלחת מלורע דגם שם יש שני תגלחות ומ"מ מלוה אחד הם יעו"ש. ולכאורה ל"ע דשתי תגלחות דמלורע דהכי הוא סדר עבריהו, דלאחר שנרפא הלרעת מ"ע לגלחו, ומוכה שבעת ימים ושוב מגלחו שנית יעוי' בפסוקים בריש פרשת מלורע ובר"מ בפי"ח מהל' לרעת, ולכן הוא מלוה אחת, אבל בנזיר מה שייך תגלחת דטומאה לתגלחת דטהרה, דמוכה לותם הר"מ במלוה אחת.

ונראה לומר דהא דכתב הר"מ דדומה לתגלחת מלורע, היינו לפי מה שביאר כאן דדין תגלחת טומאה דמזיר הוא כדי שיתחיל לגדל שערו בקדושה מאחר שנטמא רחם מזרו, מעתה גם תגלחת מזיר הוי כעין סדר עבודת המלורע, דגם בנזיר דין תגלחת דטומאה הוא שיהא תגלחת דטהרה על שער שגידל בקדושה. ואף דגם משום מלות גידול לאחר שיהא כאי דינא, מ"מ גם מדין תגלחת דטהרה שיתנייהו בהו, ממילא חשיב ליה הר"מ כעין תגלחת דמלורע.

ג) **הנה** בהא דמנה הר"מ תגלחת והבאת הקרבנות בזיחד, כבר ביאר הר"מ בעלמו במ"ע קי"ח טעמו של דבר, והוא דהתגלחת והבאת הקרבנות שניהם הם המחיריס לו לטהות יין, והוסיף הר"מ דאין אחד מהם מספיק בלי השני, יעו"ש. והוא כדעת רבי אליעזר במס' מזיר מ"ו, ח, דמעכבין זה את זה. וכבר הקשו עליו כ"ר דניאל הכבלי דהרי שיטת רבנן במס' מזיר שם דתגלחת שיכה מעכבת, והבאת הקרבנות לאחר מותר בשתיית יין, ומבואר לפ"ז דתגלחת מלוה בפני עלמה היא. ובלחמת הר"מ גופא בפי"ח מנזירות כ"כ פסק כרבנן שם, ונמלא דגם הר"מ סתרי אהדדי, וע"ע בגרי"פ ז"ל ריש מ"ע ק"ח.

ונראה עפ"י מה דהשרים הר"מ בשורש י"ח דכל היכא דאחד המלוה מעכבין זה את זה פשוט הוא דנמנו אותם החלקים למלוה אחת, אלא דהוסיף דאף בכי האי גוונא דאינם מעכבים זה את זה, מ"מ יתכן לפעמים שימנו אותם למלוה אחת, והוא כשהענין שוויס בשניהם, וכגון תכלת ולבן דלילית, דאף דאינם מעכבים זה את זה מ"מ ענין אל שניהם הוא כ"למען תזכרו" לכן נמנו שניהם מלוה אחת יעו"ש. מעתה י"ל דגם כאן אף דפסק כרבנן דתגלחת אינה מעכבת הקרבנות, מ"מ זה מיהו מודה רבנן לרבי אליעזר דיסוד שניהם הם להחירו בשתיית יין, אלא דדרשו מקרא דרק מעשה יחידי מעכבת זה, [ואינו דומה למלות תגלחת דמלורע וקרבנותיו שכתב שם הר"מ דשני ענינים נפרדים הם, דתגלחת הוא לטהרת המלורע והקרבנות לדין כפרה יעו"ש]. מעתה לענין מנין המלות ליכא מחלוקת בין רבי אליעזר ורבנן, והר"מ דכתב שיטת רבי אליעזר בסהמ"ל היינו משום דרק מרבי אליעזר מוכח דשניהם ענין אחד, וכבר כתב הר"מ בהקדמה לסהמ"ל ובתשובה [יעוי' בחלק ג' במצוה פרק ד' אות ד' מש"כ שם] דאין כוונתו בסהמ"ל להביא פסקי הדינים אלא ענייניהם בלבד, ולכן כיון דמדברי רבי אליעזר נתבאר המנין [ומסבר הר"מ דגם רבנן לא פליגי עליו שם], ממילא מביאו הר"מ רק שיטה זו.

ועפ"ז יש לייסב קושית הגרי"פ ז"ל בהא דכתב הר"מ דתגלחת טומאה הוא מחלקי מ"ע דגדל פרע שער ראשו, ולכן לא נמנה במלוה בפני עלמה, דזה יתכן למלות תגלחת לחוד, אבל הבאת הקרבנות דאינם מעכבין להתחיל מנין המירות, מבואר דענין אחר הוא, ש"כ עכ"פ הבאת הקרבנות יכנה מלוה בפני עלמה. ולהנ"ל י"ל דאף דאינם מעכבין, מ"מ יסוד התגלחת והבאת הקרבנות הוא משום

מנין ימי הנזירות שחייב נפשו, כמו שיש למצורע גם כן שתי תגלחות והם מצוה אחת כמו שאבאר במקומו. והנה אבארז במה שאחר זה הסבה במנותנו תגלחת נזיר וקרבנותיו מצוה אחת ותגלחת מצורע וקרבנותיו שתי מצות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו גם כן כלומר תגלחת נזיר במקומה במסכת נזיר.

גילוח כגילוח של טהרה, ועי' בפנים בביאורי השיטות אות א' ולהלן. ו. מ"ע קי"א ועיי"ש במצות המלך. ז. שם במ"ע קי"א.

שיתחיל מעתה ימי מירות בקדושה, ל"כ לימה נמנה רק כחדש מלוה.

ענף ג: ביאורי השיטות

גדר גילוח טומאה

ס) **הנה** בעיקר דעת הר"מ דכתב דלא מנה גילוח טומאה במלוה בפני עלמה, יש לעיין טובא. דהנה מדבריו כאן בסהמ"ל משמע דדין גילוח טומאה מחלקי מלות גדל פרע שער ראשו הוא, והגדר כמו שכתב הר"מ כאן, דכיון דהמלוה היא לגדלו בקדושה, ממילא חיר שנטמא בעי להתחיל מחדש לגדלו בקדושה. ונמלא דגילוח טומאה אינו מענין גילוח דטהרה כלל, ובישוד הדבר אין בה משום מלות גילוח כלל, אלא כהיכי תמלא בעלמא להתחיל מחדש גידול בקדושה. אולם בשנין המלות ברים ספר הי"ד משמע דממלות גילוח הוא, דכתב שם "לגלח השיר שערו על קרבנותיו במלאת ימי מרו, או בתוך ימי מרו אם נטמא", וכן כתב ברמזי המלות רים הלכות מירות "שיגלח על הקרבנות כשילים מירותו או כשיטמא", הרי דכתב דין גילוח דטומאה בתוך מלות גילוח דטהרה, ומשמע דשניהם הם משום מלות גילוח, אין על טהרה ואין על טומאה.

ונראה, דבדין גילוח דטומאה תרתי איתנייהו בהו, אלא דין גילוח כהיכי תמלא להתחיל גידול בקדושה מחדש וכמו שכתב הר"מ כאן, [ואף דלא מלינו חיוב לגלח בכל חיר קודם שיתחיל למנות ימי מירתו, מ"מ שאני כשנטמא דכתיב בו וכימים הראשונים יפלו, וסבר הר"מ דגם לגלח שערו נכלל בזה.] ועוד דין נאמר בו, דים בו משום מלות גילוח וכמלות גילוח דטהרה. ודבר זה נתבאר מתוך מס"כ הר"מ בפ"ח ממירות כ"ו "ומיר שגלח בלא תער או שגלח ושייר שני שערות לא עשה כלום ולא קיים מלות גילוח, בין בחיר טהור בין בחיר טמא". ומבואר להדיא דאף כשגלח שערו, ושוב אין בו כשער שנטמא, מ"מ כיון שלא גלחו בתער לא קיים מלות גילוח. הרי דאין מדין גילוח שיהא התחלת כגידול בקדושה, יש בה גם משום מלות גילוח.

מעתה י"ל, דודאי גם גילוח דטומאה יש בה משום מלות גילוח, ותורת מלוה עליה [ולא רק כהיכי תמלא בעלמא], אלו דכללה הר"מ בשנין המלות וברמזי המלות בתוך מלות גילוח דטהרה, דבזה שוה גילוח דטומאה לגילוח דטהרה, ורק לענין שנין התרי"ג הוא דכתב הר"מ כאן דנכללה בעשה דגדל פרע שער ראשו. וכוונתו בזה נראה, דכיון דיסוד המלוה הוא כדי שיהא בגידול בקדושה, אף דמעשה המלוה הוא גילוח בתער דווקא [ולכן אף כשחלם שערו שגדל כשהי' טמא לא קיים מלותו בזה], מ"מ כיון דיסוד המלוה הוא משום גידול בקדושה, נכללה כל דין בגילוח דטומאה בשו"ע דגדל פרע שער ראשו.

ס) **ועי'** בשנ"ח מלוה שע"ז חות ו' שנסתפק בגילוח דטומאה אם מעכבת בקרבנות, דהנה בגילוח טהרה מבואר בר"מ בפ"ח ממירות ה"ב דלימה מעכבת בקרבנות, ומלוה לחוד היא, ולכן כל שהביא קרבנותיו מותר ביין. אולם בגילוח דטומאה כתב השנ"ח דלימו מפורש, ל"ב לולי דהגילוח מעכב בקרבנות. ומסיק דגם בגילוח דטומאה מסתבר דלימו מעכב בקרבנות, ויכול להתחיל מנין החדש מיד לאחר הבאת הקרבנות. [ובבר הבירו דבאמת מפורש כן בר"מ בפ"י ממירות ה"ט.] ולפי האמבאר י"ל דלדדי הספק הוא, כיון דאמבאר דתרתי נאמר במלות גילוח דטומאה, ויש בה גם דין גילוח שהוא כהיכי תמלא שיתחיל מעתה גידול בקדושה, ל"ב לולי מדין זה הוא דמעכב זה מלהתחיל מנין המירות מחדש. ועל זה מסיק השנ"ח [ודבן הוא בר"מ] דגם גילוח דטומאה לימו מעכב בקרבנות. והביאור בזה י"ל, דאף דגם

מדין זה דלהתחיל הגידול בקדושה חיכה בזה, מ"מ כל זה למלוה וחינו מעכב, ולכן כל שהביא קרבנותיו מתחיל מיד ימי מזירות דטהרה.

מעתה נמלא לחף דיסוד מלות גילוח דטומאה משום התחלת גידול בקדושה הוא, מ"מ גדר המלוה היא כמלות גילוח דטהרה. ויש בזה קולא וחומרא. החומרא הוא כמו שנתבאר דאם גילח שלא בחער, אף שכבר אין לו השער, מ"מ מלות גילוח לא קייס. והקולא, דאף אם לא גילח שערו כלל, ועדיין יש לו השער שהי' לו כשנטמא, מ"מ חינו מעכב, וכדין גילוח דטהרה.

הנה יעוין במנ"ח שם שנסתפק עוד בדין גילוח דטומאה, דהנה בשער ולא גילח דכתבנו דאינו מעכב כל שהביא קרבנותיו, מ"מ פשוט הוא דעדיין חייב במלות הגילוח שלא עשה, אלא שאינו מעכב מלהתחיל מנין החדש מיד, ח"כ יש לעיין אם יכול לקייס מלות תגלחתו בתוך ימי מזירות החדשה, או ימתין לאחר שיעלים המזירות כולה. וכתב דמסתבר שימתין עד שיעלים מזירותו, ויקייס גילוח דטומאה ביחד עם גילוח דטהרה יעו"ש. ולכאורה לפי המבואר מר"מ כאן דיסוד גילוח דטומאה הוא כדי להתחיל הגידול החדשה בקדושה, היאך יתכן לומר דין גילוח לאחר שכבר נעלם ימי מזירתו.

אולם לפי המתבאר דאמרי במלות גילוח טומיאה, דאין מהדין שיתחיל הגידול בקדושה שיהנייהו דהו גם משום מלוה כשאר המלות, ממילא י"ל דאף שכבר נגמר מזירתו, לא נתבטל ממנו חובת גילוח דטומאה, ועדיין חייב בה, ולהמנ"א יקיים חותה בהדי גילוח דטהרה.

חובת קרבנות הנזיר

ג) **הנה** בר"מ ריש הלכות מזירות כתב "המזירות הוא נדר מנדרי חיסר שנאמר כי ידור נדר מזיר וכו'", וכתב .הרדב"ז שם "לפי שמלינו שהמזיר חייב לגלח על קרבנות, הוה חמינא שהוא בכלל נדרי הקדש, לפיכך כתב שהוא בכלל נדרי חסר". ומבואר מזה דחובת הקרבנות שמחויב בהם המזיר חינה ממה שקיבל על עלמו בעיקר הנדר מזירות, דח"כ הוי קרבנותיו כשאר נדרי הקדש שמקבל על עלמו, ומדכתב הר"מ דהוא נדרי חיסור מבואר דחובת הקרבנות הוא מדיני המזירות שחייבו בהם התורה, וחינה ממה שהוא קיבל על עלמו.

אולם נדעת התוס' הוכיחו דסברי דיסוד חובת הקרבנות מכח נדרו הוא ולכן הוי כנדרי הקדש. דהנה בשמנה שמס' מזיר ס"ח, ח, חיתה דעכו"ס חין להם מזירות, ובגמ' שם, מנח הני מילי דחין להם מזירות, ומפרש בתוס' שם דקושיח הגמ' הוא דהרי גם עכו"ס בשאר נדריס דינן כישראל כדכתיב חיש חיש לרבות עכו"ס שנודרים נדריס ונדבות כישראל, והכח נמי נדר הוא עכ"ד. והקשה בקרן חורה דהח דמרבינן עכו"ס שנודריס כישראל היינו בנדרי הקדש, חבל בשאר נדריס מגלי'. וכתב דמבואר דסברי התוס' דגם חובת קרבנות המזיר מנדרי הקדש הוא, ולכן קס"ד דגם לעכו"ס יש עכ"פ קרבנות המזיר קמ"ל דלח.

הנה כתבו החחרונים דיסוד דבר זה תליא המחלוקת רבי מחיר ורבנן בזבחים קי"ז, ב, לעניו שם קרבנות המזיר קריבין בבמה, שלפי רבי מחיר קריבין בבמה, ופרש"י שם "דחע"ג דבמלוות מזרו הויין קרבנותיו חובה עליו, מיהו ע"י נדר בחו עליו" יעו"ש. חבל לרבנן שם הוי מזירות חובה ולכן חין קריבין בבמה, ופרש"י מזירות חובה עליו, "דהוח לא התנדב חלו הקרבנות, חלא חסר עלמו ביין ובתגלחת, ומלליו נתחייב בקרבנות" יעו"ש, ועי' מה שהאריך בזה במשמר הלוי זבחים סי' קע"ג.

והנה כתב הר"מ בפ"ח מזירות ה"ג "נדר במזיר וקיים נדרו כמלותו הרי זה עושה שלש מלות עשה, האחת ככל היולח מפיו יעשה והרי עשה, והשניה גדל פרע שער ראשו והרי גדל, והשלישית תגלחתו עם הבחת קרבנותיו שנאמר וגלח המזיר פתח אהל מועד". ומראה דהח דכתב הר"מ דהיכח בזה ג' מלות עשה היינו לשיטתו דהבחת הקרבנות הוא מחובת המזירות, דאילו הוא ממה שקיבל על עלמו, ח"כ נכלל הוא בעשה דכל היולח מפיו יעשה, ומבואר כמו שביארנו.

מעתה יש לעיין ממה שכתב הר"מ בפ"ח מנדריס ה"י "החטאת והאשם חע"פ שהיו בהן בנדר ונדבה כמו שיתבאר במקומו, חפשר לנודר להביא חותם מחמת נדרו, שהנודר במזיר מביא חטאת וכו' לפיכך החומר פרות חלו עלי כחטאת או כאשם וכו' הרי חלו חסורין". ומבואר לכאורה דקרבנות המזיר הוא מחמת נדרו ואשר לכן סבר הר"מ דנקרחים בחיס בנדר ונדבה ומהני בהם התפסה, ודלא כמו שכתבנו לעיל דקרבנות המזיר מדיני המזירות לחוד הוא.

וצ"ל דאף דעלם קרבנות המזיר לאו בדידיה תליא מילתא דמחובת המזירות גופא הם ולאו כנדרי הקדש הוא, מ"מ לעניו התפסה בנדריס חשבינן ליה

תוס׳ נזיר דף כ: מה שכתבו בזה, וכן עיין בר״ן בכתובות) אבל מהכ״ת שלא להצריך התראה.

והנה במקו״צ (במהדורת פרנקל) הביאו שו״ת הרשב״ש סי׳ תר״י שדן בזה אי מכת מרדות צריך התראה, והוכיח ממה שכתב רש״י בסנהדרין (דף כו:) דמקלין על לא טובה השמועה גם בלא התראה. דחזינן דמכת מרדות א״צ התראה, וכן הוכיח מדברי הרמב״ם בהל׳ סנהדרין פכ״ו ה״ד דמקלל תלמיד חכם בלי התראה או בלא שם ולא כינוי אינו לוקה. ובהלכה ה׳ כתב אע״פ שאינו לוקה, אם חרף ת״ח מנדין אותו ואם רצו הדיינין להכותו מכת מרדות מכין אותו. וחזינן דגם בציור דלא היה התראה יש בו מלקות.

וכן משמע ברמב״ם הל׳ סנהדרין פי״ח ה״ה דמי שלא קיבל התראה אינו חייב מיתה או מלקות, וסיים וכל אלו שלא קבלו עליהן ההתראה מכית אותן מכת מרדות הואיל וחטאו מכל מקום. ובמפתח ציינו לזה הרבה מראה מקומות, ובסמ״ע (סי׳ ע״ג סק״ז) כתב מפורש בדברי הטור והשו״ע דלוקה מכת מרדות בלי התראה, וכן בברכי יוסף ובאבן האזל כולן כתבו דמכת מרדות הוא אפילו בלא התראה. ועכ״פ להרדב״ז והחזו״א נראה דמוכח כן גם מדברי רבינו כן מדכתב דמכין אותו מכת מרדות.

אולם הדבר צ״ב מהכ״ת יהא חמירא יותר ממלקות של תורה, והנה עיין בחידושי הגרי״ז (נזיר דף כג.) שכתב לייסד דמכת מרדות חלוק ביסוד דינו ממכות של תורה, דמכת מרדות אינו חיוב על הגברא שנתחייב על עבירתו כמו חיוב מלקות מה״ת שהוא חיוב ועונש על הגברא, אלא עיקר דינו הוא דין על הב״ד שיש להם רשות להכותו ולרדותו על שעבר איסור דרבנן, וכעין שב״ד מכין ועונשין למיגדר מילתא בתורת כפיה.

ולפי״ז יש לדון שלא להצריך התראה, דהנה מדאורייתא אינו חל חיוב מלקות בלי התראה וזהו מעיקר דיני מלקות דצריך דוקא בעדים והתראה, משא״כ במכת מרדות דהוא רק דין על הב״ד להכותו על שעבר באיסור דרבנן א״כ כל שעבר עליה במזיד וניתן להכותו יכולין להלקותו דא״צ שיחול על הגברא חובת מלקות.

ורק אפשר יש לפקפק ע״ז ונימא דדין התראה אינו תנאי לחלות חיוב מלקות, אלא דא״א לב״ד להלקות אלא עם התראה, אבל אינו נתפס בגוף החיוב שאינו חייב מלקות. ובאמת יש לדייק כן ממה שכתב דברנו לעיל על מה שכתב רבינו (פ״ה הט״ז) דהנטמא פעמים הרבה ״אע״פ שהוא **חייב מלקות על כל אחת ואחת לשמים** אין ב״ד מלקין אותו אלא אחת״ ומבואר דבדיני שמים כבר חל עליו חיוב מלקות, ורק ״אין ב״ד מלקין אותו״, והיה משמע דאינו תנאי בחלות החיוב (ע״ש שהארכנו בזה), אולם אפשר יש לדחות דחלוק עיקר דיני המלקות בין לשמים ובין לגבי ב״ד. ועולה בדעתי להוכיח כן מהא דמצינו לר׳ יוחנן (כתובות דף לב:) דס״ל דאע״ג דחייבי מלקיות פטורין מממון, מ״מ בדלא אתרו ביה אינו פוטר, ואי נימא דבעיקר חלות חיוב מלקות ליכא חילוק בין התראה ובלא התראה א״כ למה יתחלק לגבי לפטור מממון, והיה משמע דאינו חל חיובא דמלקות בלי התראה, ויש לפלפל בכ״ז.

פ״ו הי״א. תגלחת הטומאה כיצד היא, הנזיר שנטמא באחת מן הטמאות שהוא מגלח עליהן הרי זה מזה עליו בשלישי ובשביעי, ומגלח שער ראשו בשביעי, וטובל בשביעי אחר ההזיה כדרך כל טמאי מת, ומעריב שמשו ומביא קרבנותיו בשמיני וכו׳.

ויש להקדים דכל זה הוא מצות עשה על הנזיר שנטמא להביא קרבנותיו בסיום טומאתו ולגלח עליהן, וכמפורש ברמב״ם בסה״מ מצוה צ״ג שכתב לגבי תגלחת טהרה וז״ל היא שצונו לגלח הנזיר את ראשו ולהביא את קרבנותיו במלאת ימי נזירותו. ולשון ספרי שלשה מגלחין ושלשתן תגלחתן מצוה. הנזיר והמצורע והלוים... ומבואר הוא כי לנזיר שני גלוחים גלוח טומאה והוא אמרו וכי ימות מת עליו, וגלוח טהרה והוא אמרו יתעלה ובמלאת ימי נזרו, ואין ראוי שימנו שני גלוחים אלו שתי מצות לפי וכו׳ עכ״ל. ומבואר מהנ״ל דכמו דאיכא מצות עשה מה״ת על הנזיר במלאת ימי נזרו לגלח ולהביא קרבנות טהרה, כמו״כ יש מצוה על הנזיר שנטמא בסיום טומאתו לגלח ולהביא קרבנות טומאה, ורק חידש דאינו נמנית למצוה בפנ״ע וכתב בזה שני טעמים וכמו שיתבאר, ובאמת הרס״ג במנינו (מצוה נ״ט ס׳) חולק ע״ז וכתב שתי מצות במנינו אחד לסדר קרבנות טהרה ואחד לסדר קרבנות נזיר טמא, והאריך שם הגרי״פ לפרש במאי פליג על הרמב״ם, ועכ״פ חזינן דלכו״ע גם תגלחת וקרבנות נזיר טמא הוי מצוה גמורה ורק נחלקו מצד מנין המצות אי קובע מצוה לעצמה, והרמב״ם כתב טעמים שלא למנותו כמצוה נפרדת וכמבואר להלן באות ב׳.

ויש להסתפק בגדר המצוה, דיש לחקור האם הוא דומה למצותו במלאת ימי נזרו דכמו הנזיר שסיים

שלשים ימי נזירותו חל עליו מצוה מה"ת לעשות ככל הסדר וכמו"כ בנזיר טמא יש חפצא של "נזירות טומאה" וכשמסיים ימי טומאתו יצטרך להביא קרבנות, ונמצא דהם באין על "העבר" דלאחר סיום ימי טומאתו צריך להביא קרבנות ולגלח עליהן. או דלמא אינו דומה כלל לסדר תגלחת טהרה, והתם בסיום ימי נזור נצטווה בכל זה, אבל בנזיר טמא לא חייבתו תורה בכלום במיוחד יותר מנזיר אחר, וכל הסדר הזה הוא "היכי תמצא" להתחיל נזירות טהרה, וכל זמן שלא עשה ככל המוטל עליו א"א להמשיך נזירותו שקיבל על עצמו מתחילה, וזה גופיה מחייבו לעשות ככל הסדר הזה, וכמו דחזינן דנזיר טהור שטימא עצמו במזיד לוקה משום בל תאחר דנזירות טהרה (נדרים דף ד.) וחזינן דיש מחייב בקום ועשה לנהוג נזירות טהרה, א"כ י"ל דזהו המחייב של קרבנות טומאה ג"כ.

ונראה שיש בזה כמה נ"מ, ואביא כאן בקצרה ג' נ"מ בין שני צדדים הנ"ל. א' אי כל הסדר מעכבת, דהנה יש פלוגתא בדברי האחרונים בדעת רבינו אי תגלחת טומאה מעכבת או לא, ונראה דאי הוי מצוה המוטלת על הגברא לעשות ככל הסדר הזה א"כ יתכן שאין הכל מעכב, אבל אי הוי היכי תמצא כדי להתחיל נזירות טהרה פשיטא דכולו מעכבת. ב' וי"ל עוד נ"מ לגבי סוגיא דדף יז: דנסתפק ר' אשי אי נזיר בבית הקברות טעון גילוח או לא, ובארנו בארוכה דמסתבר שיהא תלוי בהנ"ל דאי התגלחת הוא חלק מכל הסדר שנצטווה עליו א"כ הרי טמא שנזר אינו חייב בקרבן טומאה וכמו"כ אינו חייב בתגלחת. אבל אי בא כדי להתחיל נזירות טהרה א"כ יתכן דרק נתמעט מהקרבן דאינו חייב בקרבן, אבל מ"מ כיון דטמא ראש נזרו א"א להתחיל לגדל פרע בקדושה אלא א"כ תחילה גילח ראש נזרו שנטמא. ג' וי"ל עוד נ"מ לגבי דברי מרן ריי"ז הלוי דהא דאיכא מ"ד דגם שער של נזיר טמא טעון שילוח תחת הדוד אע"ג דלא כתיבא ביה כלל היינו רק אי הוי דין אחת עם תגלחת טהרה ואז יתכן דאחד מדיני התגלחת של נזירות הוא לשלח שערו תחת הדוד (וכמו שיתבאר בארוכה לקמן בהלכה י"ד), אבל אי ענינא דתגלחת טומאה אינו קשור לתגלחת טהרה כלל פשיטא דל"ש דין שילוח השער תחת הדוד בנזיר טמא.

ב] והנה לכאורה הרמב"ם עצמו כתב כשני צדדים הנ"ל. דהנה עיין בסה"מ הנ"ל שנתקשה מ"ט לא מנה תגלחת טומאה כמצוה ונפרדת וכתב וז"ל ואין ראוי שימנו שני גלוחים אלו שתי מצות לפי שגלוח טומאה הוא מדין מצות נזירות כי מצות עשה שלו הוא שירבה פרע בקדושה כמו שבאר ודן אותו הכתוב בזה שאם נטמא הנזירות יגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה כמתחלת מנין ימי הנזירות שחייב נפשו, עכ"ל. ומבואר בדברי רבינו דכל הך דין של תגלחת טומאה הוא היכי תמצא בעלמא להתחיל נזירות טהרה, וזהו ע"י שיגלח שער ראשו ואח"כ יתחיל וירבה פרע בקדושה, ולכן אינו נמנית למצוה בפנ"ע כי הוא נכלל במצוה צ"ב שכבר מנה הרמב"ם מצות עשה על הנזיר לגדל פרע, ואחד מדיני אותו מצוה הוא שאם נטמא שיגלח ויתחיל מחדש.

אולם כבר העירו דהרמב"ם בפרטי המצות בתחילת הל' נזירות מבואר באופ"א, דכתב שיש שתי מצוות עשה על הנזיר, א' שיגדל הנזיר פרע, והב' שיגלח על הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא. ומבואר דכולל יחד מצות תגלחת טהרה ותגלחת טומאה, ומשמע מזה דהא דאינו מונה גילוח נזיר טמא למצוה בפנ"ע היינו משום דנכללת במצוה צ"ג שכבר מנה מצות תגלחת והבאת קרבנות בנזיר טהור, ולפי"ז היה משמע דאינו היכי תמצא בעלמא להתחיל נזירות טהרה, אלא כמו דנצטווה במלאת נזרו להביא קרבנות טהרה ולגלח עליהן, כמו"כ נצטווה ככל הנ"ל בסיום ימי טומאתו. ונמצא דכל מה שכתבנו לתלות בהנך שתי צדדים יהא תלוי בשני טעמי הרמב"ם.

ג] ונראה להוסיף ע"ז נ"מ רביעי שעולה בדעתי, דיש לחקור האם יש עליו מצוה גם ליטהר מטומאת מת דהיינו הזאת שלישי ושביעי וטבילתו, או דאינו נכלל בהמצוה אלא תגלחתו וקרבנותיו, ולפי מה שכתב בפרטי המצוה פשיטא דטהרתו אינו נכלל בהמצוה כיון דאינו מענינא לתגלחת טהרה, אבל אי הוי היכי תמצא כדי להתחיל לגדל פרע בקדושה, הרי בשביל זה צריך תחילה לטהר עצמו וא"כ שפיר יש לדון כנ"ל. ויש לציין דר' אברהם יהושע שליט"א דייק מגופא דמתני' דתנן "תגלחת טומאה כיצד היה מזה בשלישי ובשביעי, ומגלח בשביעי, ומביא קרבנותיו בשמיני" דמהא דהתנא כלל בהדייהו הזאתו וטבילתו משמע דזהו מדיני הנזירות ולא רק מצד טהרתו מטו"מ, ולכאורה זה רק מתאים עם דברי הרמב"ם בסה"מ ולא עם מה שכתב בפרטי המצות ודו"ק.

ועוד נראה להוסיף דהארכנו בסוגיא דשם בדעת רש"י ועוד ראשונים דשונה אופן טהרה מטו"מ בנזיר משאר טמאי מת, דבנזיר צריך קרבן ג"כ ליטהר מטומאתו ומקרי מחוסר כפרה משא"כ בכל טמא מת, והיה משמע מזה ג"כ דגם סדר טהרתו הוא חלק מדיני הנזירות, ולא רק מצד פרשת טו"מ.